

ƏDALƏT

Qurucusu:
Adil Minbaşiyev

İctimai-siyasi, hüquq qəzeti

Qəzet 1990-cı ilin
iyulundan çıxır

№ 30 (6123) 15 avqust 2025-ci il

Qiyməti 40 qəpik

"GÖRÜŞÜN NƏTİCƏLƏRİ QAFQAZA SÜLH GƏTİRƏCƏK"

Prezident Tramp və onun komandası olmasaydı biz uzunmüddətli danışıqlar prosesində qalardıq.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev ABŞ Prezidenti Donald

Tramp və Ermənistan Baş naziri Nikol Paşinyanla Vaşinqtonda birgə bəyanatlar zamanı deyib.

"Bu gün tarixi gündür. Bu gün bir çox divarları rədd edəcək və rifaha yol açacaq. Tramp Qafqaza sülh gətirdi".

ABŞ-dən İran və Rusiyaya xəbərdarlıq

ABŞ Dövlət Departamentinin sözcüsü Temmi Bryus İran və ya Rusiya "Tramp marşrutu"na (Zəngəzur dəhlizi) mane olmağa çalışsalar, ABŞ-ın hansı addımları atacağı ilə bağlı sualı cavablandır.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə o, jurnalistlər üçün keçirdiyi brifinqdə danışıb. "Mən müəyyən hərəkətlərlə bağlı nə edə biləcəyimiz və ya edə bilməyəcəyimiz barədə spekulasiya etmək fikrində deyiləm. Bütün dünya bilir ki, Prezident Tramp ciddi qəbul etmək lazımdır. Bu razılışma onun üçün vacibdir". Sözcü, həmçinin əlavə edib ki, Al, Fransa, Rusiya və Baydenin dövründə olan ABŞ Ermənistan və Azərbaycan arasında sülhə cəhd ediblər, lakin buna yalnız Tramp nail olub. Dövlət Departamentinin rəsmi nümayəndəsi bəyan edib ki, Azərbaycan və Ermənistan ABŞ ilə iqtisadi sazişlər imzalayıb ki, bu da ABŞ biznesi üçün yeni imkanlar açır.

Zelenski: "Biz Donbası tərk etməyəcəyik"

Biz Donbası tərk etməyəcəyik. Bunu edə bilmərik. Donbas rusiyalılar üçün gələcəkdə yeni hücumlar məqsədilə plasdardır.

Bu açıqlama ilə Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski çıxış edib. "Bir neçə ildən sonra Putinin həm Zaporijye, həm də Dnepropetrovsk vilayətlərinə açıq yolu olacaq. Həm də təkcə oralara yox, eləcə də Xarkova. İndi onlara təxminən 9 min kvadrat kilometr ərazini vermək istəyirlər ki, bu da Donbas ərazisinin təxminən 30%-ni təşkil edir və bu, yeni təcavüz üçün plasdardır", - Zelenski qeyd edib.

Bakıda əməliyyat: Qardaşlar saxlanıldı

Paytaxtda narkotiklərin satışı ilə məşğul olan qardaşlar saxlanılıb.

Bu barədə DİN-in mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Bildirilib ki, Yasamal Rayon Polis İdarəsi 29-cu Polis Şöbəsinin əməkdaşları tərəfindən narkotiklərin satışı və qanunsuz dövriyyəsinə qarşı keçirilən əməliyyat zamanı əvvəllər məhkum olunmuş 31 yaşlı Yusif Əliyev və qardaşı 33 yaşlı İlkin Əliyev saxlanılıb. Onların avtomobil və evlərinə baxış zamanı 6 kiloqramdan artıq narkotik vasitə olan marixuana aşkarlanıb.

Araşdırmalarla onların narkotikləri satış məqsədilə əldə etdikləri məlum olub. Faktla bağlı araşdırmalar davam etdirilir.

Roma Papası Ermənistan və Azərbaycanın sülh bəyannaməsi imzalamasını alqışlayıb

Roma Papası XIV Leo Ermənistan və Azərbaycanın sülh bəyannaməsi imzalamasını alqışlayıb.

Adalet.az "Vatican News"a istinadən xəbər verir ki, Papa bu barədə ənənəvi bazar günü xütbəsi zamanı danışıb. "Ermənistan və Azərbaycanı sülhə dair birgə bəyannamə imzaladıqları üçün təbrik edirəm. Ümid edirəm ki, bu, Qafqazda davamlı sülhün bərqərar olmasına xidmət edəcək", - deyə XIV Leo bildirib.

Ərdoğan: "Əldə olunan razılışma tarixi addım oldu"

ABŞ-də Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında əldə olunan razılışma Cənubi Qafqazda daimi sabitliyə gedən yolda tarixi addım oldu.

Adalet.az xəbər verir ki, bunu Türkiyə prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan deyib. "Bölgəmizdə nəqliyyat-kommunikasiya xətlərinin, sərhədlərin açılması, ticarətin inkişafı bütün region ölkələrinin xeyrinə olacaq", - deyə o bildirib.

DİN Qarabağla bağlı vətəndaşlara müraciət etdi

Polis işğaldan azad olunan ərazilərdə sanitariya-gigiyena qaydalarına əməl olunması ilə bağlı profilaktik tədbirlər keçirir.

Daxili İşlər Nazirliyinin (DİN) Mətbuat Xidmətindən Adalet.az-a verilən məlumata görə, respublikanın dörd bir yanında hər bir polis əməkdaşları tərəfindən sanitariya-gigiyena qaydaları ilə bağlı profilaktik tədbirlər fasiləsiz davam etdirilir. Vətəndaşlara qanunun tələbləri izah olunur, məlumatlar verilir. "Bu yerlərdə yaşayan, işləyən və səfərə gələn hər kəsin başlıca vəzifələrindən biri də 30 il ərzində təbiətə vurulan yaraları sağaltmaq, ekoloji tarazlığını bərpa etməkdir. Məişət tullantılarını hara gəldi atmaq, ətraf mühiti çirkləndirmək, Qarabağın saf və təmiz təbiətinə təhlükə yaratmaq qəti şəkildə yolverilməzdir. Hər kəsi vətəndaşlıq borcunu yerinə yetirməyə, zibili, tullantıları urnalardan kənara atmamağa, sülh və əmin-amanlıq simvoluna çevrilən Qarabağı təmiz saxlamağa çağırırıq", - məlumatda bildirilib.

Azərbaycanda dövlət işçilərinin sayı azalıb

2025-ci il iyulun 1-i vəziyyətinə Azərbaycan iqtisadiyyatında muzzdlı çalışan işçilərin sayı 1770,8 min nəfər olub, onlardan 864,2 min nəfəri iqtisadiyyatın dövlət sektorunda, 906,6 min nəfəri isə qeyri-dövlət sektorunda fəaliyyət göstərib. Bu barədə Adalet.az Dövlət Statistika Komitəsinə istinadən xəbər verir.

Qeyd edək ki, 2024-cü ilin iyul ayının 1-i ilə müqayisədə ölkədə dövlət sektorunda çalışanların sayı 23.3 min azalıb, qeyri-dövlət sektorunda çalışanların sayı isə 33.3 min nəfər artıb. Beləliklə Azərbaycan iqtisadiyyatında muzzdlı çalışan işçilərin sayı son bir ildə 10 min nəfər artıb.

Xatırladaq ki, 2025-ci ilin yanvar-iyun aylarında ölkə iqtisadiyyatında muzzdlı çalışan işçilərin orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,4 faiz artaraq 1097,3 manat təşkil edib.

GÜNÜN LƏTİFƏSİ

Katibə müdirin otağına girib deyir:
- Müəllim, qonaqlar gəldi. 3 ingilisd, müqavilə ilə bağlı gəliblər.

- Gəldilər? Əla. Çağır gəlsinlər...

Səliqəli geyinmiş qonaqlar katibə ilə otağa daxil olurlar. Müdir dərhal ingilis dilində bildiyi bir-iki kəlməni deməyə başlayır:

- Qud moning... Velkammm - beləcə bir neçə söz ardicil deyir.

Sonra katibəyə tərəf çevrilib:

- Azzz, bu 3 xiyara çay gətir...tez.

Qonaqlardan biri dərhal dillənir:

- Müəllim, iki xiyara. Mən tərcümə-çiyəm...

Ədliyyə Nazirliyinə yeni hüquq verildi

Ədliyyə Nazirliyinə yeni hüquq verilib. Bu, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı Fərmanla "Narkotik vasitələrin, psixotrop maddələrin və onların prekursorlarının dövriyyəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə" Fərmana edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Fərmana əsasən, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məhv edilməsi nəzərdə tutulan narkotik vasitələrdən Ədliyyə Nazirliyinin də kinoloji xidməti tərəfindən narkotik vasitələrin axtarışı üzrə aparılan təlimlərdə istifadə oluna bilər.

Prezident İlham Əliyev Azərbaycan və Özbəkistan arasında imzalanmış 4 sazişi təsdiq edib

Azərbaycan və Özbəkistan arasında imzalanmış 4 saziş təsdiq edilib.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev Fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, bunlar, aşağıdakılardır:

- "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında ətraf mühitin mühafizəsi sahəsində əməkdaşlıq haqqında Saziş"

- "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi ilə Özbəkistan Respublikasının İqtisadiyyat və Maliyyə Nazirliyi yanında Gömrük Komitəsi arasında səlahiyyətli iqtisadi operator institutlarının qarşılıqlı tanınması haqqında Saziş"

- "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında elm, peşə təhsili və ali təhsil sahələrində əməkdaşlığa dair Saziş"

- "Azərbaycan Respublikası Hökuməti ilə Özbəkistan Respublikası Hökuməti arasında surəti köçürülmüş, oğurlanmış, itirilmiş və cinayətkar fəaliyyət ilə əlaqəli mobil cihazlar barədə məlumat mübadiləsinin təşkili haqqında Saziş"

Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyi, Dövlət Gömrük Komitəsi, Elm və Təhsil Nazirliyi, Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyi sazişlərin müddəalarının həyata keçirilməsini təmin etməli, Xarici İşlər Nazirliyi isə sazişlərin qüvvəyə minməsi üçün zəruri olan dövlətdaxili prosedurların yerinə yetirildiyi barədə qarşı tərəfə bildiriş göndərməlidir.

Afaq Bəşirqızı

"Şərəf" ordeni ilə təltif edilib

Afaq Bəşirqızı "Şərəf" ordeni ilə təltif edilib. Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev Sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, Azərbaycan mədəniyyətinin inkişafında böyük xidmətlərinə görə Afaq Bəşir qızı Səfərova "Şərəf" ordeni ilə təltif edilib.

Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi emblemi haqqında Əsasnamə təsdiqlənib

"Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi emblemi haqqında Əsasnamə" təsdiqlənib.

Bununla bağlı Prezident İlham Əliyev Fərman imzalayıb. Fərmana əsasən, "Azərbaycan Respublikası Xüsusi Rabitə və İnformasiya Təhlükəsizliyi Dövlət Xidmətinin rəsmi embleminin təsviri" də təsdiq edilib.

Azərbaycanın heç bir ölkədən asılılığı yoxdur: Bundan uduzan Rusiya olacaq

"Əgər Rusiyada Azərbaycan malları olmayacaqsa, biz bundan heç nə itirməyəcəyik, amma onlar üçün vəziyyət ciddi dəyişəcək".

Adalet.az-ın məlumatına görə, bunu Rusiya Dövlət Dumasının deputatı Andrey Qurulev deyib. O, Azərbaycan mallarının ölkəyə idxalının qadağan edilməyəcəyini istisna etməyib.

Doğrudanmı Azərbaycanın Rusiyadan iqtisadi asılılığı var? Qarşılıqlı ticarətdə potensial qadağalar hansı ölkəyə daha çox ziyan vura bilər?

Mövzu ilə bağlı Adalet.az-a danışan deputat Vüqar Bayramovun sözlərinə görə, hər iki ölkənin yayımladığı statistika təsdiq edir ki, idxal qadağan edilərsə bundan uduzan tərəf Azərbaycan deyil, Rusiya olacaq.

"Belə ki, 2024-cü ildə Rusiya Azərbaycan arasında ticarət dövriyyəsi 4 milyard 799 milyon dollar olub. Azər-

baycan Rusiyadan 3 milyard 621 milyon dollarlıq mal idxal edib. Rusiyaya isə 1 milyard 178 milyon dollar mal göndərmişik. Bu isə o deməkdir ki, xarici ticarətdə Azərbaycanın Rusiya ilə 2 milyard 443 milyon dollarlıq mənfəəti var. Yəni, Rusiya Azərbaycan ilə ticarətdən yalnız ötən il 2 milyard 443 milyon dollar qazanc əldə edib. Deməli, qarşılıqlı ticarətdə istənilən qadağalar Azərbaycandan Rusiyaya daxil olan valyutanın həcmi azaldacaq. Bu isə o deməkdir ki, bundan daha çox rusiyalı iş adamları ziyan görə-cəklər".

V.Bayramov bildirib ki, digər tərəfdən, Azərbaycanın Rusiya ixracı ölkəmizin ümumi ixracatının cəmi 4.4 faizini təşkil edir. Deməli, 26 milyard 338 milyon dollarlıq ixracatımızın 95 faizindən çox Rusiyadan kənar ölkələrə yönəlib.

"Bu isə o deməkdir ki, realıq heç də rusiyalı depu-

tatın qeyd etdiyi kimi deyil. Rəqəmlər təsdiq edir ki, hət-ta Rusiyanın Azərbaycandan idxalı qadağan edəcəyi hal-da belə bu ölkəmizin ixrac potensialına xüsusi təsir göstərməyəcək".

Rusiyadan Azərbaycana köçürülən pulların məbləğinə gəlincə, müsahibimiz deyib ki, həm əvvəlki illərdə, həm də bu ilin geridə qalan aylarında ciddi azalmalar qeydə alınıb. 2024-cü ildə fiziki şəxslər tərəfindən Rusiyadan Azərbaycana 496 milyon 753

min dollar pul köçürülüb. Bu isə əvvəlki illə müqayisədə 53 faiz azdır.

"Deməli, Rusiyadan remittensi, yəni pul köçürmə asılılığı da yoxdur. Nəzərə al-maq lazımdır ki, remittensinin ÜDM-dəki payına görə Azərbaycan regionda ən yaxşı göstəriciyə malik dövlətlərdəndir. Beynəlxalq maliyyə qurumlarının hesablamalarına görə, Azərbaycanda bu göstərici 3 faizdən azdır. Deməli, bu istiqamətdə Azərbaycanın, nə Rusiya-dan, nə də hər hansı digər bir ölkədə heç bir asılılığı yoxdur".

"Göründüyü kimi, hətta Rusiyanın özünün statistik rəqəmləri belə Dumanın bəzi deputatlarının Azər-baycan ilə ticarət haqqında dediklərini təsdiqləmir. Hərdən statistikaya baxmaq lazımdır, cənablar", - deyər Vüqar Bayramov vurğulayıb.

Nicat Novruzov

Zəngəzurun "qırmızı xətt"ində "yanan" Vilayətiyə, Pezeşkiandan "soyuq duş"

ABŞ Prezidenti Donald Trampin vasitəçiliyi ilə Azərbaycan və Ermənistan liderləri arasında Vaşinqtonda keçirilən Zirvə görüşündə iki ölkə arasındakı sülh sazişinin parafıması ilə bağlı görüş başa çatdısa da, dünya gündəmində hələ də bununla bağlı müzakirələr bitməyib.

Dünyanın bir sıra dövlət və xalqları, politoloq və ekspertləri bu görüşü yüksək qiymətləndirib. Görüşün sülhə və əminamənliyə xidməti kimi dəyərləndirilib.

Amma qonşu İran İslam Respublikasının müəyyən dairələri heç də tərəqqipərvər insanlar kimi düşünmədiklərini bəyan etdilər. Xüsusən də İranın ali rəhbərinin beynəlxalq məsələlər üzrə müşaviri Əli Əkbər Vilayətinin bəyanatı narahatlıq doğurub. Vilayəti mediaya müsahibəsində Tehranın Zəngəzur dəhlizinin açılmasına qarşı çıxacağını, buna ya Rusiya ilə birlikdə, ya da təkbaşına mane olacağını bildirib.

Bilirsiniz ki, İran bir neçə ildir ki, Zəngəzur dəhlizinə qarşıdır və bunu özünün "qırmızı xətti" hesab edir. Əli Əkbər Vilayəti rəsmi İranın bu mövqeyini ən çox müdafiə edən siyasi fiqurlardandır və o, bir neçə ay əvvəldə bəyanatında bildirmişdi ki, Zəngəzur dəhlizi layihəsi, guya, regional integrasiyaya, iqtisadi sabitliyə, xalqların rifahına yönəlməyib. Əksinə, bu ideya, guya İranı və Rusiyanın qurudan mühasirəyə almaq məqsədi daşıyan tələdir.

Zəngəzur dəhlizinin böyük Orta Dəhlizin tərkib hissəsi olmasını görmədən gələn azərbaycanlı Vilayəti biləndə ki, həmin tarixi Vaşinqton görüşündə Ermənistan məlum dəhlizlə bağlı ABŞ-la əməkdaşlığı 99 il müddətinə razılaşdırıb və gələcəkdə bu müddət uzadılacaq, eyni zamanda ABŞ şirkətləri həmin əraziyə gedərək orada infrastruktur layihələri həyata keçirməyi planlaşdırırlar, Tramp vurğulayıb ki, bu investisiyalar hər üç dövlət üçün böyük fayda gətirəcək və bu, son dərəcə önəmli bir xəbərdir.

Vilayəti bunu eşidəndən sonra xeyli qəzəblənib və növbəti dəfə mediaya hiddətli açıqlamalar verib.

Vilayəti iddia edib ki, layihə bölgənin geosiyasi balansını dəyişəcək, sərhədləri yenidən çəkilməsinə səbəb olacaq. Bu dəfə də Ermənistanın halına "ağlamaqdan" özünü tuta bilməyən cənubi azərbaycanlı deyib ki, layihə Ermənistanın parçalanması planının bir hissəsi kimi nəzərdə tutulub: "Layihə artıq Ermənistan cəmiyyətində narazılıq doğurub. Onun sözlərinə görə, heç bir xalq öz ərazisinin parçalanmasına razı olmaz".

Vilayəti onu da (yalan-gerçəkliyi məlum deyil) vurğulayıb ki, hələ Nikol Pa-

liz Trampa məxsus tranzit marşrutu yox, onun muğzuları üçün qəbiristanlığa çevriləcək".

Bir məqamı da dəyərli oxucularımıza xatırladaq ki, dəfələrlə rusiyalı politoloqlar, media Rusiyanın Zəngəzur dəhlizinin açılmasını istədiyini yazsa da, amma gözü Ermənistanın "suverenliyi"ndən başqa heç nəyi görməyən Vilayəti Rusiyanın strateji baxımdan bu dəhlizin əleyhinə olduğunu iddia edir, ABŞ-ın Qafqaza gəlişini Cənubi Qafqazın təhlükəsizliyinə "təhdid" olduğunu haray çəkərək buna qarşı Rusiyanı da hərəkətə keçirməyə çalışır. Bütün bunlar göstərir ki, İran rejimi bu yeniliyi sakit həzm etməyəcək.

Onu da qeyd edək ki, İran Prezidenti Məsud Pezeşkian ilk dəfə Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı mövqeyi sanki həm "Zəngəzur dəhlizi"nin qatı əleyhdarı İranın ali dini lideri Ayətullah Əli Xame-

neyi, Vilayətiyə SEPAH üzvlərinə bir cavabdır. Pezeşkian duruma yumşaq münasibət göstərərək məsələ ətrafında yaradılan ajiotajın həqiqəti tam əks etdirmədiyini bildirib: "Bu dəhlizlə bağlı deməliyəm ki, məsələ xəbərlərdəki kimi şişirdilmiş deyil və bizdə olan məlumat görə, İranın ərazi bütövlüyü ilə bağlı tələbləri yerinə yetirilib". İndi isə "Zəngəzur dəhlizi"ndəki canlanmanın fonunda İrandan növbəti dəfə gələcək münasibət və reaksiyaları gözləmək və müşahidə etmək qalır.

P.S. Hansı tərəfdən baxsan lokomotiv işə düşüb və irəliləyir. İran və yaxud Rusiya heç bir cəhddə bu lokomotivin qarşısını ala bilməyəcək. Ala bilsəydilər 2 il əvvəl ABŞ qoşunları Qafqaza ayaq açanda, Qafqazda hərbi təlimlər keçirəndə hərəkətə keçərdilər.

Əntiqə Rəşid

ABŞ görüşünün "rüsveyçılığı": Duqin Putindən kimə cəza tələb edir?

Ona bütün dünyada "Kremlin danışan dili" deyilir. Söhbət Rusiyalı siyasi nəzəriyyəçi, tanınmış ictimai xadim, sosioloq və politoloq, "Beynəlxalq Avrasiya Hərəkatı"nın lideri Aleksandr Duqindən gedir.

Bu faktı onu "Azərbaycanın dostu" hesab edən Azərbaycan ictimaiyyəti çox gec anladı. Təxminən 2014-ci ildə. Yeni Qarabağımız düşmən tapdağı altında olan illərdə!

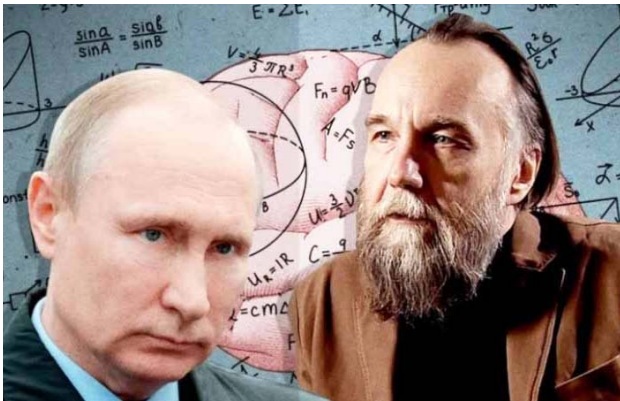
Duqinin açıqlamalarını xatırladaq: Rus-erməni klubu "Qriboyedov"un üzvü Aleksandr Duqin Ermənistanın 1in.am saytına müsahibəsində deyib ki, Rusiya Azərbaycanla "başqa cür" danışmalı olacaq. Duqin bildirib ki, bunun səbəbi Azərbaycanın "Saakaşvili rejimi və Kiyev xuntası" ilə bir cəbhədə yer alıb Rusiyanın maraqlarına qarşı siyasət yürütməsidir.

2015-ci il

Duqin: "Dağlıq Qarabağ münaqişəsini nə Azərbaycanın, nə də Ermənistanın xeyrinə həlli mümkün deyil. Türkiyənin isə bu konfliktə ümumiyyətlə, heç bir aidiyyəti yoxdur. Heç bir halda Rusiya-Türkiyə münaqişəsindən hansısa ölkənin regional maraqları naminə istifadə etmək olmaz.

Çünki Rusiya münaqişə tərəflərindən heç birini müdafiə etməyəcək - biz həm ermənilərlə, həm də azərbaycanlılarla dostuq". (Yəni, Qarabağ heç kimindir, yalnız Rusiya orada qərar verə bilər-red-ƏR)

Duqin qıpqırmızı şəkildə iddia edirdi ki, Rusiyanın əsas vəzifəsi Qarabağa konfliktinin qızışmasına imkan verməkdir. "Əks halda bu, hamı üçün pis olacaq. Heç kim situasiyadan birtərəfli qaydada faydalanıb özünün

regiondakı strateji mövqeyini yaxşılaşdırma bilməyəcək. Bu konflikt heç kimə lazım deyil, ona görə ki, ondan yararlanıb da müsbət nəticələr əldə etmək mümkünsüzdür. Mən vəziyyətin mürəkkəbliyini və münaqişə tərəflərinin narazılığını başa düşürəm, ancaq Qarabağda status-kvonu dəyişməyə edilən istənilən hərbi cəhd regionda vəziyyəti yalnız daha da ağırlaşdıracaq və yeni qanlara gətirəcək, özü də heç bir yekun nəticə olmadan".

Sonralar dəfələrlə özünü guya Azərbaycanı sevirmiş göstərsə də, 44 günlük Vətən Müharibəsində birmənalı Azərbaycanı dəstəkləsə də, əslində bu sevgi deyildi, ermənilərin Rusiyaya qarşı kəskin münasibətinə reaksiya olaraq Azərbaycan adı ilə onları qəzəbləndirmək, əsəb-

ləşdirmək idi. Duqin haqqında ən mükəmməl məlumatı həmkarımız Elçin Alioğlu ictimaiyyətə bildirdi. O, maskasını tez-tez dəyişən Duqinin rus nasional şovinizminin və nasional stanizminin mənəvi atalarından biri olduğunu

sayırlar. "Avrasiyaçılıq" ideologiyası isə zahirən slavyan aləmi ilə türk dünyasının birləşməsinə xidmət etsə də, bütünlüklə Rusiyanın maraqlarını və mənafelərini reallaşdırmağı ehtiva edən nəzəriyyədir".

Duqin kimin cəzalanmasını istəyir? Hazırda Rusiyanın Cənubi Qafqaz siyasətinin uğursuzluğa düçar olduğunu açıqlayan Duqin dzen.ru - teleqram kanalına çox qəzəbli fikirlər deyib. Çünki o məlum Vaşinqton görüşündə imzalanmış sazişin Rusiyanın postsovet məkanında nüfuzunu itirdiyini, eyni zamanda Rusiya üçün ciddi təhlükə hesab edir.

Putinin rəhbərliyi altında Rusiya Cənubi Qafqazda nəzarəti tamamilə itirdiyini həzm edə bilməyən baş şovinist bu uğursuzluq nəticəsində ölkəsinin guya suverenliyini, həmçinin imperiya statusunu itirmək təhlükəsi ilə üzləşdiyini də həyəcanla elan edir və rəhbərliyin bundan nəticə çıxarmasını tələb edir:

"Vaşinqton görüşü bizim rüsveyçılığımızdır. Biz itirdik. Günahkarlar cəzalandırılmazsa, xalq olaraq dəyərimizi itirəcəyik."

Duqin nə demək istəyir? Günahkarlar kimdi? Azad və müstəqil şəkildə ölkəsi ilə bağlı qərarlar qəbul etmək istəyən Azərbaycan və Ermənistan liderləri? Yoxsa, imperiya caynaqlarında 300 ildir can verən Qafqaz xalqları?

Əntiqə Rəşid

Aygün Attar

**Zəngəzur dəhlizi:
Azərbaycan
qlobal nəqliyyat
şəbəkəsində
mərkəzi yer tutacaq**

Zəngəzur dəhlizinə nəzarət 2020-ci il üçtərəfli atəşkəs razılaşmasına uyğun olaraq Rusiya kəşfiyyatı FSB-yə verilib.

Rusiyanın bölgədəki ticarət yollarına nəzarət etməsinə şərait yaradan razılaşma Qərbi ölkələrində narahatlıq yaradıb, Ermənistan isə müxtəlif bəhanələrlə prosesi uzadıb.

Rusiya dəhliz üzərində nəzarət mexanizmini işə sala bilmədi və Ermənistanı Azərbaycan tərəfinin irəli sürdüyü şərtləri qəbul etməyə məcbur edə bilmədi.

Beş il ərzində Rusiya Böyük Pyotr dövrünün Şərqi Aralıq dənizində, Suriya və Ukraynada, daha sonra isə Cənubi Qafqazda əldə etdiyi siyasi nailiyyətləri puç etdi.

Qafqazın Rusiyanın peyki olacağını gözləməyə alışmış Putin öz ölkəsində eyni planları qurmadı.

Uzaqlaşma ilə bağlı ilk siqnal 2020-ci ildə Qarabağ müharibəsindən sonra Ermənistandan gəldi.

Moskvadan uzaqlaşan Paşinyan Aİ ilə münasibətləri dərinləşdirmək, ABŞ ilə əməkdaşlığı gücləndirmək və pragmatik davranaraq Türkiyə ilə münasibətləri normallaşdırmaq yoluna çıxıb.

Bakı ilə Moskva arasında ilk böhran ötən il Rusiya Azərbaycan Hava Yollarına məxsus sərnəşin təyyarəsini vuranda baş verib. Rusiya hadisəni ört-basdır etməyə çalışsa da, Azərbaycan buna sərt cavab verib, Kreml-dən məsuliyyəti öz üzərinə götürməsinə və dəymiş maddi zərərin ödənilməsinə tələb edib..

Rusiyanın biganəliyi ilə üzləşən Əliyev vurulan təyyarə ilə bağlı işin beynəlxalq məhkəməyə verilməsinin mümkünliyünü bəyan etməklə öz nəcib mövqeyini nümayiş etdirdi.

Azərbaycan regionun ən etibarlı və nüfuzlu enerji tərəfdaşı, Qərbin ehtiyacı olan ölkə kimi üstünlüyünü diplomatik gedişə çevirərək Rusiya ilə üz-üzə gəldi.

Zəngəzur dəhlizi Ermənistanın İranla sərhədindən keçən 43 kilometrlik ərazini əhatə edən Azərbaycanı Naxçıvan və Türkiyə ilə birləşdirən əsas marşrutdur.

Zəngəzur dəhlizinin açılması Türkiyənin mühüm nəqliyyat və logistika qovşağı kimi mövqeyini gücləndirməklə yanaşı, Türkiyənin bölgədəki təsir imkanlarını da artıracaq. Qərblə Rusiya arasında qlobal qarşıdurmada Bakı özünün avtoritar müttəfiqi Rusiyanın kartı ilə məhdudlaşmadığını nümayiş etdirdi və Qərbin strateji tərəfdaşlıq təklifini dəstəklədi.

Qafqazda Azərbaycan və Ermənistanı bir-birinə qarşı qoymağa "bacarmış" Rusiyanı ABŞ ilə əvəzləmək Putinin xarici siyasətinin ən böyük məğlubiyyətlərindən biridir.

Parçalanma Rusiyanın təhlükəsizlik zəmanətçisi kimi öhdəliklərini yerinə yetirməməsi ilə başladı.

Paraflanmış çərçivə sazişi Moskvanın Cənubi Qafqazdan tamamilə çıxarılmasına yönəlib.

Zəngəzur dəhlizi ilə Moskva Cənubi Qafqazda sonuncu kozirini itirir.

Zəngəzur dəhlizinin ABŞ-nin nəzarətinə keçməsi Rusiyanın Şimal-Cənub dəhlizi layihəsini də səmərəsiz edir.

Şimal-Cənub dəhlizi Azərbaycan quru yolu ilə Rusiyanı İran və Hindistanla birləşdirən, Rusiyanın xarici dünyaya çıxışını təmin edən əsas marşrutdur.

Zəngəzur dəhlizinin ABŞ-nin nəzarətinə verilməsi Rusiya ilə İran arasında quru əlaqəsini də çətinləşdirəcək.

Zəngəzur dəhlizi Azərbaycanı quru yolu ilə Türkiyə ilə birləşdirəcək və bununla da "Orta Dəhliz" Türkiyə və Türkmənistan vasitəsilə Avropadan Çinə qədər uzanacaq.

Vaşinqtonda paraflanan üçtərəfli mətn yekun razılaşmaya çevrildikdə, Ermənistanın cənubundan keçəcək 43,5 kilometrlik Zəngəzur dəhlizinin işlənilməsi və istismarı hüququ 99 il müddətinə ABŞ-a veriləcək.

Beləliklə, regionda qüvvələr nisbəti təkəcə iqtisadi deyil, həm də siyasi baxımdan dəyişəcək.

Rusiya, İran və Çini zəiflədəcək bir dəhliz - Türk dünyası ilə quru nəqliyyat əlaqələrini təmin edən tarixi "İpək Yolu"nu canlandıracaq.

Türkiyədən Türkmənistan qədər uzanan "Türk dünyası boru kəməri" fasiləsiz olacaq.

Azərbaycan qlobal nəqliyyat şəbəkəsində mərkəzi yer tutacaq.

Rusiyanın hələ də bu prosese qoşulmaq şansı var.

Vəziyyəti kimin daha yaxşı idarə edəcəyini soruşanlara - Rusiya, yoxsa ABŞ, cavabım belədir: həm ilan toru, həm də torpağı lənət olsun.

Arzum bu koridora nəzarət etməkdir. İnşallah, bir gün bu da olacaq...

Fadəyev, Ermənistanla 400 ton silah verəndə, sizcə, biz incimədik?

Mediamız yazır ki, Azərbaycan Ukraynaya elektrik avadanlıqlarından ibarət humanitar yardım göndəriləcək.

Yəni, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin 11 avqust 2025-ci il tarixli Sərəncamına əsasən, bu məqsədlə iki milyon ABŞ dollarının manat ekvivalentində vəsait ayrılıb.

Bu vəsait çərçivəsində göndərilən ilkin humanitar yardım yükünə elektrik kəməlləri, naqillər və transformatorlar daxildir.

Hazırda mediamızda gedən bütün yazıları acgözlüklə oxuyan Rusiya rəsmi orqanları bu xəbərə etinasız qalmayıb. Rusiya Xarici İşlər Nazirliyinin rəsmisi Aleksey Fədayev danışdı. O, jurnalistlərə bildirib ki, Azərbaycanlı tərəfdaşlarımız Rusiyanı Ukraynaya silah və ya ikili təyinatlı humanitar yardımla bağlı mövqeyini yaxşı bilirlər: "Bu cür hərəkətlər münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasına yardım etmir, vəziyyəti daha da pisləşdirir".

38 ildir Rusiya adlı dövlətin torpaqlarımızı işğal edən erməniləri silahlandırması, onları hərbi təlimlər keçməsinə, əsgər və zabıtlarına ermənilərə məxsus hərbi paltar geyindirib, xalqımızı kütləvi şəkildə soyqırım etməsinə biz -Azərbaycan görmədiyimizi mi sanırınsız?

Başqa detallara girmirəm.

Uzaq tarix deyil, 2020 - ci ilin avqustunu xatırlayarsınız: Həmin vaxt Rusiya son bir ayda fasiləsiz olaraq Ermənistanla 400 tondan çox müasir hərbi texnika və vasi-

tələr hədiyyə etdi. Özü də proses Tovuzda aktiv döyüşlərin başladığı bir vaxtda başladı və hərbi yüklər Ermənistanla gizli şəkildə çatdırıldı. Tovuzda ağır döyüşlərin getdiyi bir vaxtda iyulun 17-də Rusiyadan Ermənistanla 2 yük təyyarəsi həcmində "təcili" kodu ilə silah-sursat daşındı. Hərbi yüklərin daşındığı marşrut isə birbaşa rəsmi qeydlərdə də öz əksini tapdı. Rusiyanın Mineralniy Vodi ərazisindən qalxan il-76 yük təyyarələri Qazaxıstan, Türkmənistan, İran ərazisindən

keçməklə 2030 km məsafə qət edərək 3 saat yarımından sonra Mehri və İrevana çatdı. Bundan sonra isə ard-arda iyulun 18, 20, 27, 29 və avqustun 4-də 1 reys, avqustun 6-da isə 2 reys olmaqla Ermənistanla 400 tondan artıq həcmdə hərbi yüklər çatdırıldı.

Bu hərbi yüklərdə Rusiyanın müasir, bahalı və real döyüş şəraitində effektiv radioelektron kəşfiyyat vasitələri olan "Krasuxa", "Avto-baza-M" və "Nebo-M" sistemlərinin olması isə Azərbaycanın narahatlığına səbəb olmaya bilməzdi.

O vaxt xalq olaraq güclü və qaniçən olan Rusiyaya hiddətimiz də yadıımızdadır.

İndi XİN rəsmisi Aleksey Fədayevə çatdırmaq lazımdır ki, sizcə, Rusiyanın bu cür hərəkətləri münaqişənin sülh yolu ilə nizamlanmasına yardım edirdimi? O vaxtkı kritik vəziyyəti daha da pisləşdirmirdi ki?

Axi, siz ruslar niyə bu qədər unuqansınız?

Əntiqə Rəşid

Rüstəm Hacıyev

Tramp son şansını sınamaq istəyir

ABŞ prezidenti Donald Tramp, Ağ Evdə 35 ildən artıq davam edən Ermənistan-Azərbaycan münaqişəsinə müvəffəqiyyətlə son qoymağı bacardı. Birləşmiş Ştatlar prezidentinin təşəbbüsü və iştirakı ilə, Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev və Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan, çoxdan gözlənilən sülh sazişini parafladılar...

Donald Tramp artıq üç il yarlımdan çoxdur Rusiya-Ukrayna arasında davam edən müharibəni dayandırmaq üçün, növbəti (bəlkə də sonuncu) addımını atmağa cəhd edir. Belə ki, xəbər verildiyi kimi, ABŞ prezidenti bunun üçün avqustun 15-də Rusiya prezidenti Vladimir Putinlə Alyaskada görüşəcək.

Təbii ki, Tramp başa düşür ki, onun təşəbbüsü ilə Azərbaycan-Ermənistan arasında Ağ Evdə, özünün dı iştirakı ilə sülh razılaşması əldə oluması qədər asan olmayacaq və bəlkə də, mümkün olmayacaq.

Ağ Evin keçmiş prezidentin milli təhlükəsizlik üzrə məsləhətçisi Con Bolton ABC telekanalına müsahibəsində bildirib ki, "Tramp Putinə "ilk gediş üçün" imkan yaradıb". Rusiya prezidenti irəli sürdüyü şərtlərdən geri çəkilməyəcək. Belə ki, ABŞ prezidenti təqdim edəcəyi sülh planını tanış olmaq üçün, Rusiya prezidentinə təqdim edib. Həmin plana görə, Ukrayna işğal olunmuş ərazilərinin bir hissəsindən - Kırım, Donetsk və Luqnsk vilayətlərindən əl çəkməli və bununla bağlı Konstitusiyada dəyişiklik etməlidir. Rusiya tərəfi isə, işğal etdikləri Xerson və Zaporijje vilayətlərini Ukraynaya qaytarmalıdır.

Əvvəla, Ukrayna prezidenti Volodimir Zelenski, heç bi halda, Putinin atəşin dayandırılması ilə bağlı irəli sürdüyü şərtləri-"Ukraynanın işğal olunmuş Kırım, Donbass, Luqansk, Xerson və Zaporijje vilayətlərini, Rusiyanın əraziləri kimi tanıması, NATO-dan birdəfəlik imtina etməli, silahlı qüvvələrinin faktiki olaraq ləğv etməli, Ukraynada prezident seçkilərinin keçirilməsi və prezidentliyə namizədlər mütləq Rusiya tərəfiylə razılaşdırılmalıdır (? R.H.) və s. kimi "sərsəm" şərtləri ilə heç vaxt razılaşmayacaq". Rusiya prezidenti Vladimir Putinin Trampın sülh planları ilə tam razılaşacağı da, şübhə doğurur. Çünki, Putin işğal etdiyi əraziləri, artıq Rudoyanın ərazisi hesab edir. Rusiya prezidenti Zelenskinin prezidentliyini guya "prezidentlik maddəti bitdiyi üçün" ligitim saymır. Yəni, Zelenskiylə görüşməkdən imtina edir. Belə olan halda, Tramp Putin arasında baş tutacaq görüşdən müsbət nəticə gözləmək inandırıcı görünmür.

ABŞ prezidenti, çox güman ki, bu görüşdə sadəcə olaraq son şansını sınamaq qərarına gəlib...

Qadağan olunmuş 100 tona yaxın pestisid zərərsizləşdirildi

Yararsız və qadağan olunmuş pestisidlərlə çirkənlənmiş ərazilərin mövcud vəziyyətinin ilkin qiymətləndirilməsi aparılıb, 11 rayon üzrə 14 məntəqədə bu cür təhlükə potensialı obyektlərin mövcudluğu müəyyən edilib.

Adalat.az xəbər verir ki, bu barədə Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi (AQTA) məlumat yayıb. Bu çərçivədə həyata keçirilən tədbirlərin davamı olaraq, AQTA tərəfindən cəlb edilmiş xüsusi lisenziyalı şirkət Samux rayonu ərazisində 100 tona yaxın istifadəyə yararsız pestisid və çirkənlənmiş torpaq qatının daşınmasını həyata keçirib. Beynəlxalq təhlükəsizlik tələblərinə uyğun şəkildə qablaşdırılan yüklər zərərsizləşdirilmək məqsədilə xüsusi nəqliyyat vasitəsi ilə "Cəngi pestisid poliqonu"na yola salınıb. Növbəti mərhələdə bu pestisidlərin xüsusi lisenziyaya malik müəssisələrdə yandırılaraq tam zərərsizləşdirilməsi nəzərdə tutulur. Eyni zamanda, təmizlənmiş ərazilərdə çirkənlənməyə məruz qalmış torpaqların bərpası məqsədilə bioremediasiya üsullarından istifadə ediləcək və bu proses müvafiq dövlət qurumları ilə birgə həyata keçiriləcək.

İcra olunan tədbirlər növbəti mərhələdə Füzuli və İmişli rayonlarında yerləşən təhlükə potensialı obyektlərdə də davam etdiriləcək, istifadəyə yararsız pestisidlərin zərərsizləşdirilməsi üzrə ardıcıl addımlar atılacaq.

Qeyd edək ki, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2022-ci il 24 sentyabr tarixli 3488 nömrəli Sərəncamı ilə Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetində aidiyyəti dövlət orqanları cəlb edilməklə "Təhlükə potensialı obyektlərin təhlükəsiz istismarının təmin edilməsi sahəsində dövlət orqanlarının fəaliyyətinin əlaqələndirilməsi üzrə yaradılmış Koordinasiya Komissiyası" tərəfindən "Respublika ərazisində istifadəyə yararsız və istifadəsi qadağan olunmuş pestisidlər və aqrokimyəvi maddələrlə bağlı problemlərin aradan qaldırılmasına dair Tədbirlər Planı" təsdiq edilərək bir sıra dövlət qurumlarına, o cümlədən Azərbaycan Respublikasının Qida Təhlükəsizliyi Agentliyinə müvafiq işlərin görülməsi həvalə olunub.

Agentlik tərəfindən aidiyyəti qurumların nümayəndələrinin iştirakı ilə həyata keçirilən fəaliyyətlər ölkə üçün strateji əhəmiyyət daşımaqla yanaşı, ekosistemin qorunmasına, insan sağlamlığı, heyvanlar və bitkilər üçün potensial risklərin qarşısının alınmasına xidmət edir.

İntihar edən əsgərin cibindən məktub çıxıb... - TƏFƏRRÜAT

Dövlət Sərhəd Xidmətinin Naxçıvanda yerləşən N saylı hərbi hissəsinin hərbi qulluqçusu, əsgər Bəkiyev Kənan Seymur oğlunun odlu silahdan atəş açmaqla özünü öldürməyinin təfərrüatı məlum olub.

Adalat.az Musavat.com-a istinadən xəbər verir ki, əsgərin cibindən çıxan məktubda yazılmışdır: "Anam, atam, məni bağışlayın. Mən demişdim ki, bu insana dözə bilmirəm. Allaha əmanət olun. Sizi çox sevirəm. Haqqınızı halal edin. Bəkiyev".

İstintaqla müəyyən edilib ki, Bəkiyev zastava rəisi, baş leytenant Tofiq Məmmədovun qanunsuz əməlləri nəticəsində canına qəsd edib. Baş leytenant barəsində açılan cinayət işi zamanı müəyyən edilib ki, təkcə Bəkiyev yox, bir neçə əsgər zabitin qanunsuz hərəkətlərinin qurbanı olub.

Belə ki, əsgərlər arasında soyuq su içən, əlindən qələm düşən, sıra baxışında kiçik də olsa, səhv edən əsgərlər baş leytenant tərəfindən döyülüb, təzyiqlərə məruz qalıb.

Bəkiyev xidmətdə olan zaman baş leytenant tərəfindən çoxsaylı təzyiqlərə məruz qalıb. Komandir yol verdiyi hər xırda nöqsana görə mütəmadi olaraq onun ünvanına nəlaaiq ifadələr işlədib, ləyaqətini alçaldıb, amansız rəftar edib. Əsgərin yazdığı məktubdan belə başa düşülür ki, ailəsinə bu barədə əvvəllər də məlumat veribmiş.

Mərhum intiharında bir gün əvvəl komandir tərəfindən sıra önünə çıxarılıb. Bəkiyev yol verdiyi nöqsanlara görə komandir tərəfindən təhqirlərə məruz qalıb, şəxsiyyəti alçaldılıb. Səbəb kimi ra-

bite vasitələrinin üzlüklərinin olmamasını, icazəsiz yeməxanaya getməsinə əsas gətirən komandir onun ünvanına nəlaaiq ifadələr işlədib. Bununla kifayətlənməyən komandir Kənanın əsgər yoldaşının doğum günü şənliyini yarıda saxlayıb və tortun kəsilməsinə icazə verməyib. Həmçinin Bəkiyevin xidmətdə olduğu otaqdakı oturacağı da götürərək onu cəzalandırıb ki, xidmət zamanı ayaq üstə dayansın.

Bütün bunlar Kənanın intihar qərarı verməsinə səbəb olub. Yazdığı məktubu cibinə qoyan əsgər zastava gözetçisi xidmətində olan yoldaşının yanına gedib. Əsgər yoldaşına silahı zastava rəisinin istədiyini deyərək ondan alıb.

Bəkiyev götürdüyü silahla çənə nahiyəsindən bir dəfə atəş açmaqla həyatına son qoyub.

Baş leytenant məsuliyyətə cəlb edilərək həbs edilib. Onun barəsində 6 il 6 ay həbs cəzası təyin edilib. Təqsirləndirilən şəxsin şikayətləri təmin edilməyib və Ali Məhkəmə hökmü qüvvədə saxlanıb.

200 zəvvar "şeytan daşlamaq"a gedirmiş, "Şeytan" onları Tbilisidə azdırıb qaçıb

Qarışmış dünyamızda müqəddəs ayinləri yerinə yetirməyi özünə borc bilən möminlər ölümlərini gözələrinin qarşısına alıb yola çıxıblar. Amma başlarına gələn xəbərlər əvvəlcədən bilsəydilər heç yola çıxmazdılar. Çünki əminəm ki, onların böyük ekseriyatında qəlbən etiqad, inam yoxdu. Onlar əsl müsəlman olsaydılar, evlərindən, şəhərlərindən vurub Ərəbistan çöllərinə düşməzdilər. Əllərindəki, ziyarət üçün yığıqları pulu qonşusundakı, şəhərdəki xəstələrə, əlillərə, imkansızlara sərf edərdilər.

Demək ki, bunlar hələ də anlamırlar ki, Allah uzaq Ərəbistan düzlərində yox, şah damarlarından da yaxın bir yerdədi. Onlar anlamır ki, illərlə ziyarət üçün yığıqları pulu, qiyməti dollarlarla ölçülən "şeytana atılan adi daş"ı monopol-yasına almış ərəb şeyxinə verməkdənsə, bir balası xəstə ailəyə xərcləmək yerdən -göyə qədər savabdır, xeyirxahlıqdır, Allahın imtahanında, elin gözündə bacalıqlıdır.

Bu ay müsəlman zəvvarların başına gələnləri mən deyim, siz dinləyin!

Deməli, İraqda süləmləyici stansiyada baş verən xlor sızması nəticəsində 600-dən çox zəvvar zəhərlənib. Hədisə Nəcəf və Kərbəla şəhərləri arasında baş verib. Belə ki, Kərbəlaya gedərkən 621

zəvvarda asfiksiya (tənəffüs çətinliyi) qeydə alınıb.

Bundan başqa! İranlı ziyarətçiləri daşyan avtobus İraqın Bəsrə-Şələmçə yolunda qəzaya düşüb. Hədisə nəticəsində 4 nəfər həlak olub, 57 nəfər yaralanıb. Yaralıların bir neçəsinin vəziyyətinin ağır olduğuna görə, ölü sayının artacağı gözlənilir.

Ən əsası! Kərbəla ziyarətinə gedən azərbaycanlı zəvvarları aldadıb Tiflisdə yarıyolda qoyublar. Deməli, 200-ə yaxın şəxsin hər biri tur rəhbəri olan Rasim Şahbazov adlı şəxsə Kərbəla ziyarətinə getmək üçün 600 dollardan artıq pul ödəyib. Rasim Şahbazov gözüne döndüyüm də, zəvvarları Gürcüstanın Tiflis şəhərinə göndərdikdən sonra özünün

də onların arxasınca gələcəyini bildib, sonra da ilim-ayaq itib. 200 nəfərdən qatdığı pulları mənimsəyəndən sonra hansı şey orda durar?.

Zərərcəken zəvvarlar deyirlər ki, tur rəhbəri onlara geridönüş biletləri də almayıb. Onlar da öz üzərlərində əlavə pul götürmədiklərindən biletdən geri dönməyiblər.

Məncə, zəvvarları "qazlayıb" sonra aradan çıxan Rasim Şahbazovu mükafatlandırmıq lazımdır.

Yanındakı ehtiyacları qoyub 600 dolları Rasimə peşqəş verənlər, gələcəkdə ziyarətə getmək istəyənlərin gözüni açmış oldular.

Amma yox, müsəlmanın gözü 1500 ildir açılmayıbsa, heç indi də açılmayacaq. Ötən ilin bu vaxtı Səudiyyə Ərəbistanında Həcc ziyarəti zamanı istidən ən azı 550 zəvvar öldü. Dərs aldılar? Yox!

Son olaraq: Düşünürəm ki, Allah heç özü də istəməyib ki, Tbilisidə nələc qalan 200 zəvvar gəlib "müqəddəs torpaqlar"ı ayaq bassın!

Elə zəhərlənən 621 nəfərin də, yaralanan 57 nəfərin də, ölən 4 nəfərin də ziyarəti qəbul deyilmiş.

Əntiqə Rəşid

Levon Ter-Petrosyanın "Vaşinqton görüşü" narahatçılığı: "Dost İran susub, Rusiya susub..."

manın icrasından sonra mümkün olacaq".Petrosyan arxayın olduğu, "dost" bildiyi ölkələrdən konkret addım görmədiyinə görə narahatçılığını da gizlətməyib:" Dost İran rəsmilərinin müxtəlif qiymətləndirmələrinə və xüsusən də Rusiyanın

demək olar ki, tamamilə susması məni hələ də bir qədər çaşdırır. İran diplomatiyası o qədər incədir ki, onu dərhal dərk etmək bəzən çətin olur".

Hiss olunur ki, Ermənistanın sonuncu nəfəslisi olan İranın da Ermənistandan üz çərməsinə təsəvvür etmək belə istəməyən sabiq erməni prezidenti narahatçılığını bu sözlərlə ifadə edir:

"Ancaq öz təcrübəmdən sizə əmin edə bilərəm ki, ölkəmiz müstəqilliyini bərpa etdikdən sonra İran nəinki Ermənistanla qarşı hər hansı narazılıq və ya qınaq ifadə etməyib, həm də bizim bütün ehtiyaclarımıza müsbət cavab verib. Bir

sözlə, Ermənistanla İran arasında 30 ildən çox davam edən münasibətlərdə heç bir anlaşılmazlıq görməmişəm".

P.S. Levon Ter-Petrosyan bəlkə də çox qocaldığı üçün anlamır ki, əslində İran 2 il əvvəl, Ermənistan hakimiyyəti ABŞ qoşunlarını Qafqaza gətirəndə inciklik baş verib. İndi isə ABŞın həm ordusu, həm də şirkətləri Zəngəzurda, yəni İranın ağzının içində olacaq. Bu isə İranı "mehriban qonşu" olmağa peşman edən ən başlıca amildir.

Əntiqə Aslan

Xəbər verdiyimiz kimi, ABŞ Prezidenti Donald Trampın vasi-təçilliyi ilə Azərbaycan və Ermə-nistan liderləri arasında Vaşinq-tonda keçirilən Zirvə görüşü ilə bağlı müzakirələr nə dünya ictimaiyyəti, nə də Azərbaycan vətəndaşları arasında səngimir.

Dünyanın, regionun, Azərbaycanın siyasət adamları, politoloq və ekspertləri görüş haqqında kifayət qədər müzakirələr aparıb, fikirlər yürüdü, nəticələr və prosesin inkişafı ilə bağlı proqnozlar söyləyiblər.

Sadə vətəndaşlarımızın da fikirləri sizin üçün maraqlı olar deyə, onların bir neçəsi ilə zəngləşib, söhbətləşmişik.

Adilet.az həmin söhbətləri sizə təqdim edir:

Şuşalı, uzun illərin pedaqoqu Sevdə Səfərlı xanım əvvəlcə bildirdi ki, 35 illik Qarabağ mövzusu biz adi vətəndaşları da az qala siyasətçi edib.

Demək olar ki, bu mövzuda olan bütün baş verən hadisə, tədbir, gö-

rüş, sammit və sair olaylara, təşkilatların qərarı, dövlətlərin fikrinə eliklə, bildiyimiz qədərli ilə, münasibət göstərməyə çalışmışıq. Bir məqam yadıma düşdü, onu deyim, sonra fikrimi tamamlayaram. Deməli, 2020-ci ilin noyabrı idi, Azərbaycan ordusunun zəfərini qeyd edirdik.

Amma bir az hüznü idik. Əvvəla 3 min şəhidimizin varlığına üzüldük, sonrada Putinin hikkə ilə adi "sülhməramlı" olan qoşununu Qarabağa yerləşməsinə hüznəndik. bilirik ki, Rusiya 300 ildə cəyənəğini batırıb Qafqaza, xüsusən Azərbaycana , əl çəkmir. Onun hər Azərbaycan gəlişi bir fəlakətin, faciənin başlanğıcı olub. Rusiya Azərbaycanda qan tökməklə məşğul olub. "Sülhməramlılar" Qarabağın böyük bir hissəsinə artıq sahiblik edirdi, eyni zamanda əzəli düşmənimiz olan erməniləri müdafiə edirdi. Ermənilərin də 70 faizi ərazilərimizdə oturub ağılıq edirdi, bax bu rusların hesabına. Yadıma gəlir, o ərəfədə bizim qohumlar Şuşaya getmişdilər rusiyalı qəsbkarlar onları İsa bulağına keçməyə imkan verməmişdilər. Bunu eşidəndə o qədər ağladım ki...

Bir dəfə "bunun axırı necə olacaq" fikirləri ilə televiziyanın qarşısında oturmışdım, xəbərlərə baxırdım. Birdən Ali Baş Komandan İl-

ham Əliyevin çıxışı sanki evi doldurdu : "Nəyi, necə, nə vaxt etmək lazımdır, bunu mən bilərəm". Bu məsəji elə bil Allah həmin fikrimə cavab kimi göndərmişdi. Nəhayət gün gəldi, Qarabağda nə erməni qaldı, nə rus işğalçısı olan "sülhməramlı". Artıq 35 il xalqımıza dərd üstündən dərd verən Qarabağ adlı problem yoxdur . İndi bu Vaşinqtondakı görüşlə bağlı erməni bir söz deyir, rus bir söz deyir, fars başqa bir söz deyir... Artıq onların nə deməsini umursamıram. Artıq gələcəkdə baş verəcək bütün olayların Azərbaycanın xeyrinə olacağına zərər qədər şübhəm yoxdu! "Zəngəzur dəhlizi"nin (adı nə qoyulur qoyulsun) fəaliyyətə başlaması elə Qarabağ qələbəsi boyda bir qələbədir!Xalqımızın, dövlətimizin gözü aydın olsun!

Ağdam rayon Çuxurməhlə kəndindən olan dosent, Texniki Elmlər Namizədi Şirinova Dürdanə xanım deyir ki, Qarabağ müharibəsi bitər-bitməz - 2021-ci ildə Soçi görüşündən sonra "Zəngəzur dəhlizi" təşəbbüsü Ali Baş Komandan cənab İlham Əliyev tərəfindən gündəmə gətirildi. Sonra məqsəd olaraq qarşıya qoyuldu və hazırda gərçəkləşmək üzrədir. Bu dəhlizin əhəmiyyəti haqqında bu 4 ildə çox deyilib, çox yazılıb. Ən mühüm tərəfi isə Azərbaycanın dəhliz vasitəsilə Naxçıvanla birləşməsidir. Həm demir-

yolu, həm şosse yol! Xatırlayırsınızsa, "Zəngəzur Dəhlizi" təşəbbüsü ilə paralel olaraq cənab Əliyevin 300 min qaçqının dədə-baba torpaqlarına qayıtması təşəbbüsü də var. Zənnimcə, sülh sazişindən sonra qərbi azərbaycanlıların yurdlarına dinc dönüşü də reallaşacaq. Çünki vaxtı ilə "qarabağlılar öz tarixi yurd-yuvalarına dönəcəklər" sözü verən Prezident İlham Əliyev verdiyi sözü tutdu və bu gün ruh yüksəkliyi ilə dövlətin "Yurda qayıdış" layihəsi baş tutur. Minlərlə köçkün öz doğma Qarabağına dönüb və proses davam edir. Ümidliyəm ki, "sülh sazişi"nden sonra Qərbi Azərbay-

canlılar da doğma ellərinə, yurdlarına dönəcəklər. Nüfuzlu Azərbaycan dövləti bu problemin də öhdəsindən gələcək.

Beyleqan rayonundan olan Asif Quliyevin sevinci isə əslində elə hamımızın sevincidir, desəm yanılmaram. Asif müəllif söyləyir ki, 300 ildir çaynaqlarını Qafqaza keçirmiş, Qafqazı qan gölünə qərç etmiş Rusiyanın bu sazişdə iştirak etməməsi, söz sahibi olmaması Vaşinqton görüşünün ən önəmli detallıdır." Bu detal onu göstərir ki, Gürcüstanda, Azərbaycanda olmayan Rusiya tezliklə Ermənistandan da çıxacaq. Çıxmaq məcburiyyətindədir. Çünki Ermənistan bu dəhlizlə bağlı ABŞ-la əməkdaşlığı 99 il müd-

dətinə razılışıb və gələcəkdə bu müddət uzadılacaq. ABŞ şirkətləri həmin əraziyə gedəcək, orada infrastruktur layihələri həyata keçirəcək.

Rusiya məxsus 102-ci bazanın Gümrüdə olması bir problem olsa da, ABŞ Ermənistanda oturduqca Rusiya ərazini tərk etmək məcburiyyətində qalacaq. Bir sözle, ilk dəfədir ki, hansısa bir görüşdən bu qədər məmnun qalmışam. Rusiya Qafqazdan getməlidir, gedəcək!

I Qarabağ müharibəsinin qazisi Sərxan Mehdiyev daha önəmli bir məqamı dilə gətirdi. O bildirdi ki, 1992-ci il Qarabağ müharibəsinin ən qızgın dövrü idi." Ermənilər və ruslar dişinə qədər silahlanıb kənd və şəhərlərimizə hücumlar edirdi. Yəqin ki, Şuşa, Laçın işğalında, Xocalı soyqırımında rusların fəaliyyəti haqqında faktlara az rast gəlməmişsiniz. Həmin dövrdə ABŞ-dakı erməni lobbisinin təşəbbüsü və təbliğatı ilə Azərbaycana ABŞ hökumətindən birbaşa yardım göstərilməsini qadağan edən "907-ci düzəliş" qətnaməsi qəbul olundu. Bundan sonra Vaşinqton Bakı ilə həm iqtisadi, həm də təhlükəsizlik sahələrində əməkdaşlığı demək olarkı dayandırdı. Yəni, bizə silah fürsət verməyi də dayandırdı. Məğlubiyyətimizin səbəblərindən biri idi silahı-

mızın az olması. ABŞ-la Azərbaycan arasında bu gərginlik düz 33 il davam etdi. Ermənilər istənilən yardımı ABŞ-dan ala bildi, Azərbaycan yox!

Hazırda qərara alınıb ki, həmin o qərəzli "907-ci düzəliş" dayandırılan sənəd imzalanacaq. Bu tək ABŞ-dan yararlanmaq , yardım almaq deyil, mənəcə, bu erməni lobbisini "nakout"a salmaqdır.

Bir sözle, 33 ildən sonra Azərbaycan dövlət başçısı ədaləti bərpa etdi. Onun Azərbaycanın haqq işi uğrunda bütün mübarizələrdə qəti iradə sərgilədiyinin şahidi olduq. Ədaləti unutmmuş dünyada ədaləti üzə çıxartmaq böyük siyasətçilərin işidir!

Astaralı uzun illərin pedaqoqu Şirməmməd Fərəcov da prosesə laqeyd qalmayıb:

"ABŞ Prezidenti Donald Tramp ən nadir və simvolik hədiyyələrindən biri hesab edilən Ağ Evin "qızıl açarı" Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə təqdim edib! Sizinlə fəxr edirəm, Cənab Prezident! Azərbaycan üçün, xalqımızın naminə etdiyi-

niz bütün işlər Azərbaycan tarixinə qızıl hərflərlə yazılacaqdır! İnanıram ki, Rusiya ilə münasibətləri aydınlaşdırıb böyük sülhə nail olandan sonra xalqımızın bütün təbəqələrini narazı salan və dövlətimizə qarşı mənfi imic formalaşdıran rusbaş məmurlardan da tezliklə bizi xilas edəcək və hər bir Azərbaycan vətəndaşının layiq olduğu həyat tərzinin keçirəcəyinə də tezliklə nail olacaqsınız, çünki, Siz nəyi nə vaxt və necə edəcəyini yaxşı bilirsiniz!

Ağdərə rayonu Baş Güney kəndindən olan, şəhidimiz Əvəz Novruzovun oğlu, şəhidimiz Ziya Novruzovun qardaşı Kərim müəllim tarixçidir. Vətənpər ailədə böyümüş Kərim müəllim deyir ki, "Vaşinqton görüşü" söhbəti başlayandan erməni mediasını diqqətlə izləyirəm: Demək olar ki, ermənilər sanki ağır matəm günlərini yaşayır. Həm mediada, həm də sosial şəbəkələrdə ancaq ağlaşma qürub , giley-gümr edirlər, şivən salırlar. O günü onların ABŞ-da yaşayan bir politoloqlarının mövzu ilə bağlı açıqlamasını oxumuşam, yazır ki, Azərbaycanın məsələdən ən uğurlu tərəfi kimi çıxacağına şübhəm yoxdur. Sonra da kədərlə əlavə edir ki, bu prosesdən ən çox faydalananlar Bakı və Ankaradır." Onlar Ərdöğanın də-

fələrlə elan etdiyi "Türk Dünyasına İnteqrasiya" proqramını həyata keçirən Azərbaycan və Naxçıvan vasi-təsilə Türkiyəni Mərkəzi Asiya ilə birləşdirən Turan dəhlizini əldə edirlər. Azərbaycan heç bir qarşılıqlı güzəşt olmadan strateji dəhliz alır, çünki bu, klassik marşrut deyil, beynəlxalq zamanətli xüsusi statusa malik marşrut olacaq". Yəni, dünyanın bəzi ölkələri, eləcə də Ermənistan da istəməsə belə Turan qurulaçaq. Mənim üçün ən önəmli olan bir də odur ki, 34 ildir bizi təhdid edib Ermənistanı əzizləyən İran dəhlizini istifadəsindən kənarda qalır . Zəngəzur dəhlizinin çəkilməsinə qarşı çıxaraq, " bu mənim qırmızı xətim"deyən, bununla ABŞ-a, dolayısı ilə Azərbaycana qarşı çıxan İran hazırda mənasız bəyanatlar verir.

Ümumiyyətlə, Vaşinqton görüşündə qəbul edilən hər bir bənd, hər bir tələb əslində Qarabağdan əli çıxmış ermənilərə zərbə üstündən zərbədir!

Bu əslində ermənilərin xalqımıza yaşatdığı faciələrin qarşılığıdır! Hamımızın ürəyincə olan bir görüşdür! Davamı gəlsin!

Əntiqə Rəşid

2021-ci il idi. İran azərbaycanlısı Hüseyin Əmani Nadarlı öz Instagram səhifəsində post paylaşaraq, oğlu Oğuzla türk adı seçdiyinə görə İranın aidiyyət qurumları tərəfindən doğum şəhadətnaməsi verilmədiyini bildirdi.

İranın Qeydiyyat Baş İdarəsi bu adın təsdiqlənmiş adlar siyahısında olmadığını bəhanə edərək Oğuzla doğum sənədi verməkdən imtina etmişdi. Əslində H.Nadarlının yaydığı bu məlumat ilk bu haqda olan məlumat deyildi. Minlərlə oğuz türkü olan İran vətəndaşının ən böyük probleminə çevrilmiş bir məqam idi. İnsanların ən doğal haqqıdır, dünyaya gətirdiyi övladına özünün istədiyi adı qoyması. Və tarixdə ilk dəfə idi ki, mollaların idarə etdiyi ölkə valideynin övladına qoyduğu adı qəbul etmir, o adın ərəb və ya fars kökenli olmasını tələb edirdi . Bu dünya tarixində biabırçı bir "ilk"dır. Daha sonra Vahid Pürmostafayi və həyat yoldaşı qızlarına "Sevgi" adını seç-

"Balamın adı": Cənubdakı soydaşlarımızın bütün haqqları tanınmalıdır

mək istədikdə Qeydiyyat İdarəsi bu ada icazə verməkdən imtina etdi. Rəsmi şəxslər, "Sevgi" adının "icazəsiz" olduğunu bildirərək, valideynlərdən fərqli bir ad seçmələrini tələb etdilər. Amma valideynlər də "pəs" etməyiblər. 5 ay dinənmiş göstəriblər və istəklərinə nail oldular.

Belə misallar minlərlədir. Bu fars-molla rejiminin 200 ildir soydaşlarımızın hüquq və haqlarını əzməsinin başqa bir şəkildir. Nə olsun ki, uşağın doğulduğu gündən ad seçmək hüququ beynəlxalq hüquqda tanınır. Nə olsun ki, BMT-nin Uşaq Hüquqları Konvensiyasının 7-ci maddəsinə görə, hər uşaq doğulandan ad almaq hüququna malikdir. Nə olsun ki, Ümumdünya İnsan Hüquqları Bəyannaməsi ailənin giz-

liliyinə və şəxsi azadlığa hörməti vurğulayır ki, bu da uşağa verilən adı əhatə edir. Amma İranda Türk adlarına qarşı tətbiq edilən məhdudiyyətlər həmişə olub.

Azərbaycanlıların ümumilikdə bütün insani haqqlarını tapdalamaq

İranda adi haldır. Nəhayət haqqı tapdanmış azərbaycanlılar, ictimai fəallər, hüquq müdafiəçiləri və geniş ictimaiyyət birləşir, etiraz dolu bir kampaniya başladır. "Balamın Adı" adlı imza kampaniyası İranın qeydiyyat qanunvericiliyində dəyişiklik etməyi tələb edir. Körpələrinə şəxsiyyət vəsiqəsi ala bilməyənlər petisiya hazırlayır. Sosial şəbəkələrdə bu çağırışlar geniş şəkildə paylaşılır, dəstək qazanır və nəhayət etiraz ünvanına çatır. Azərbaycanlıların başlatdıqları "Balamın adı" kampaniyası və bununla bağlı İran Prezidenti Məsud Pezeşkiana

ünvanladıkları məktubdan sonra prezident məsələnin araşdırılması ilə bağlı göstəriş verib. Hazırda prezident 15761 nəfərin imzaladığı petisiyaya cavab olaraq İran Vətəndaşlıqın Qeydiyyatı İdarəsinə də göstəriş verib və adlara qoyulan məhdudiyyətlərin aradan qaldırılması barədə iş görülməsini istəyib. Bu əlbəttə ki, son 25 ildə cənubi azərbaycanlıların dirənmiş göstərərək uğura nail olduqları ilk hüquqi mübarizələridir.

Ümid edirik, bir gün onlar, Azərbaycan dilində nəşriyyatları olan, türk tarixini və ədəbiyyatını əhatə kitablar çıxaralar, Azərbaycan dili məktəb-mədrəsə, universitetlərdə təhsil alarlar.

İrandakı 50 milyondan yuxarı azərbaycanlının öz müqəddəratını təyinetmə hüququ tarixi zərurətdir!

Bəlkə də "Balamın adı" kampaniyasının uğuru İran istibdadının sonunun başlanğıcıdır?

Ə. Aslan

Faiq QISMƏTOĞLU
faiqqismetoglu@box.az

Tələbə olmaq...

Bizim millətin gəncləri tələbə olub, savad almaqdan çox diplom əldə etməyə daha çox meyillidir! Sovet dönəmində belə bir yazılmayan qanun var idi ki, diplomu olmayan oğlana qız vermirdilər.

Qız evinə elçi gedəndə öncə soruşdular ki, oğlanın diplomu var, ya yox?! Diplomu vardısı, bu işə "hə" deyirdilər. Sözümlərin canı odur ki, o vaxtlar diplomu olanlara "yaşıl işıq" idi. Və harada istəsə işə düzələ bilərdi! Amma indi dünyada hər şey dəyişib. İstəyir üç- dörd diplomun olsun, savadın, biliyin yoxdursa, səni çətin ki, işə qəbul eləsinlər.

Düzdür, vəzifədə işləyən savadsız adamlar da az deyil. Onlar həmin vəzifəni ya pulla, ya da atalarının, əmilərinin, dayılarının hesabına tuta biliblər. Yaxşı vəzifədə də nazirlərin, icra başçıların, millət vəkllərinin övladları çalışırlar. Çox az halda kasıb adamların uşaqları hansısa, vəzifədə ola bilər... Bunlar hamısı aydındır, Amma aydın olmayan odur ki, biz yer üzünün nadir millətlərindənə ki, pul verib deyirik övladlarımıza təhsil yox, diplom ver! Ancaq şükür Allaha, deyəsən, bu məsələlər yavaş-yavaş yoluna qoyulur.

Tay çox adam pul verib diplom almaq istəmir, əksinə, pul verib, təhsil, savad, elm almaq istəyir. Lakin yenə bir "xəstəliyimiz" var. Hamı istəyir ki, uşaqları ali məktəb tələbəsi olsun! Hətta bu şans əldə etməyən abituriyent inhihar eləməkdən belə çəkinmir! Boş və mənasız seçimdir bu yol. Ona görə də ailələr, psixoloqlar belə gəncləri diqqət mərkəzində saxlamalı, onları inandırmağa ki, bu, son deyil. Ali məktəbə gələn il də qəbul olmaq mümkündür. Və bir də hər şey ali təhsillə həll edilmir. Hər şeyi həll edən insanın zəhmətkeşliyi, mübarizliyi və ifadəsidir. Orta məktəblər tələbə yetişdirmir.

Orta məktəblər cəmiyyət üçün tərbiyəli, əxlaqlı, vətənpərvər gənclər hazırlayır. Başqa sözlə demiş olsaq, kamil insan yetişdirir. Bircə, bundan gözəl yol yoxdur. Füzuli rayonunun Böyük Bəhmənli kəndində iki tam orta məktəb var. Biri Ehtiram Piriyev adına (direktor Solmaz Qənimətli), digəri isə Allahyar Əliyev adına (direktor Həsən Rzaev). Hər iki məktəbdən hər il ali və orta ixtisas məktəblərinə çox sayda məzun qəbul olur. Bununla yanaşı, bu məktəblər cəmiyyət üçün kamil və vətənpərvər gənclər hazırlayır.

Birinci və ikinci Qarabağ Müharibəsində bu gənclər öz sözlərini dedilər, şəhid oldular, qazi oldular və ərazi bütövlüyümüzü təmin etdilər. Azərbaycan bayrağını Füzuliyə, Cəbrayıla, Şuşaya, Xocavənddə, Qubadlıya, Zəngilana, Ağdama, Laçına, Kəlbəcərə, Xankəndiyə, Xocalıya sancdılar! İndi o yerlərdə gül bitir, çiçək bitir və hər yerdən şəhidlərimizin səsinə eşidirik! Adını çəkdiyimiz hər iki məktəb direktoru öz işlərini günün tələbləri səviyyəsində qurmağı bacarıb, ən müasir texnika və texnologiyalardan istifadə etməklə təhsildə böyük uğurlara imza atıblar.

Çünki həmişə ön plana vətənpərvərliyi, kamil insan olmağı çəkməyi bacarıblar. Ona görə də bizə diplomlu və iş tapmayan gənclər yox, vətənpərvər insanlar lazımdır. Bəlkə düz demirik, dostlar?!

Pomidorlar sahədə qalıb çürüyür...

Bu sözləri Masallıdan olan fermerlər deyirlər. Onlar deyirlər ki, ilboyu əziyyət çəkdiyimiz, tər töküüb becərdiyimiz pomidorları alan yoxdur.

Biz düşündük ki, həm əkdüyümüz məhsulun maya dəyərin çıxarıq, həm də qazanc əldə edirik. Amma indi nə maya dəyərin çıxara bilirik, nə də qazana bilirik. Təsəvvür edin ki, pomidorun bir kiloqramına heç 20 qəpik belə verən yoxdur. 35 kiloqramlıq pomidor yetişini 4 manata alan tapılır. Bunlar bir yana, məhsulu qəbul edən emal zavodu da fəaliyyət göstərmir.

Hansı ki, sovet dönəmində biz bu məhsulları konservi zavodlarına təhvil verirdik və pulumuzu da , alırdıq. İndi qalmış qıxılmaz vəziyyətdə. Hara müraciət edirik, bizə kömək edən yoxdur. Hamı söz verir, amma heç bir nəticə görmürük!

Hər bir rayonda Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin fermerlərə kömək göstərən qurumları var. Təəssüf ki, bu qurumun da heç bir fəaliyyəti hiss olunmur. Həmin qurumların rəisləri özləri kənd təsərrüfatı məhsulları ekip- beçərməklə məşğuldurlar, amma fermerlərə heç bir kömək edə bilmirlər. Sahələrdə isə məhsul bol, alıcı isə yoxdur. Və belə getmə, olmayacaq da! Təsərrüfatlarda isə pomidorlar çürüyür!

EMİL FAİQOĞLU

Polis kömək etdi

Hər gün metrodan istifadə etdiyimə görə, orada bir çox hadisələrin şahid oluram.

Görürəm ki, metro qatarında və stansiyalarda isti yay günlərində vəziyyəti ağırlaşan insanlar var. Həmin anda onlara kömək edən metro polisi və xanım nəzarətçilərdi. Həkimlər gələnə kimi, onlar səhətində problem yaranan sənişinlərə lazımı köməklik göstərir. Avqustun 7- də də metronun "28 may" stansiyasında bir sənişin xanımın özünü pis hiss etdiyini gördüm.

Yandakı qızlar onu oturaçağa apardılar və yelpəyi yelləyib ona hava vermək istədilər. Elə həmin an o qıza orada xidmət aparan polis nəfəri və xanım nəzarətçi yaxınlaşdı. Qıza soyuq su və dərman verdilər. Həkim çağırmaq istədilər.

Özünə gələn qız " Həkimə ehtiyac yoxdu, özüm yaxşı hiss edirəm və göstərdiyiniz köməyə görə , minnətdaram ",- dedi. Bax bu da polisin çətin vəziyyətdə olan vətəndaşına sevgisi. Polis bizə hörmətlə yanaşırsa, təbii ki, biz də ona hörmət etməliyik!

Dəniz, yoxsa, hovuz?!

Yayda istirahət etməyin və sərinləməyin ən yaxşı yolları meşələrə, dənizə və hovuzla getməkdir.

Heç şübhəsiz ki, adını çəkdiyimiz məkanlarının hər birinin öz gözəllikləri var. Əgər kimsə sərinləmək və çimmək üçün hər hansı bir yeri seçmək istəyirsə, o ya dənizi seçəcək, ya da hovuzu! Təbii ki, bu iki məkanın bayaq dediyimiz kimi, özünəməxsus özəllikləri və gözəllikləri var! Dənizə gedən su, günəş və qum vannası qəbul edir, rahatca dincəlir. Amma mütəxəssislər bildirirlər ki, dəniz həddindən artıq çirkləndirilib və suda insan həyatı üçün təhlükəli bakteriyalar mövcuddur. Amma bu fikiri də nizə çimməyə gedən insanlar qəbul etmirlər.

Məsələn, dənizə hər çimməyə gedən Lələ İsmayilova deyir ki, mən on beş ildir , dənizə gəlirəm, ancaq bir dəfə də olsun xəstələnməmişəm, heç bir bakteriyaya rast gəlməmişəm. Bir çox mütəxəssislər isə hovuzda çimməyə üstünlük verirlər. Onlar açıqlayırlar ki, dənizlə müqayisədə hovuzlarda su daha təmizdir və davamlı olaraq orada sanitariya-gigiyenik qaydalarla əməl edilir, ora xlor tökülür.

Bu isə o deməkdir ki, dəniz suyu ilə müqayisədə hovuz suyu daha təmizdir. Amma bu fikirlə də bəzi adamlar razılaşmırlar. Oğlunu Dövlət Sərhəd Xidmətinin hovuzuna aparan Rəfiqə Məmmədova gileyənir ki, mənim övladım adını çəkdiyimiz hovuzda çiməndən sonra dərisində yaralar yaranmışdı.

Bir ətək pul xərcləyib , uşağı güc- bəla ilə sağaltdıq! Bax indi insanlar bilmir ki, çimmək üçün dənizə getsinlər, yoxsa, hovuzda?! Hər halda , bu, onların öz seçimidir! Dəniz də gözəldir, hovuz da !!!

Asta sür, maşını, amandı, sürücü!..

Gətirdiyimiz sitat bir mahnının sözlərindəndir. Son vaxtlar bəzi sürücülərin məsuliyyətsizliyi və səhlənkarlığa üzündən respublikamızın avtomobil yollarında ölümle nəticələnən ağır yol-nəqliyyat hadisələri baş verir.

Təbii ki, bu da həm yol polisini, həm də ictimaiyyəti çox narahat edir. Xüsusilə də, isti havalarda kondisionersiz avtomobillərdə mənzil başına getmək daha təhlükəlidir. Özü də son həftələrin istiləri lap adam öldürəndi. Belə isti havalarda bəzi sürücülər sükən arxasında, istirahət etmədən 15-16 saat əyləşir, uzaq səfərə çıxır və nəticədə yuxulayaraq ağır qəzalar törədirlər. Son vaxtlar yuxulayıb , avtomobil aşırıan onlarlar yol-nəqliyyat hadisələri olub.

Heç şübhəsiz ki, belə hadisələr zamanı ölən və xəsarət alanlar da az deyil. Yol polisi sutkanın 24 saatı yollarda xidmət edir, maarifləndirmə və təbliğat işləri aparır, stasionar postlarda sürücülər saxlayıb, isti hava şəraiti ilə bağlı xəbərdarlıq edir. Amma buna baxmayaraq, yenə sürücülərin məsuliyyətsizliyi üzündən ağır qəzalar baş verir. Baş Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr şöbəsinin inspektoru Elvin Hacıyev bizimlə söhbətində bildirdi ki, isti havalarda bağlı olaraq biz sürücülərə öz tövsiyələrimizi verir, qabaqlayıcı tədbirlər həyata keçiririk! Aydındır ki, bu maarifləndirmə tədbirlərinin müsbət nəticələri də var.

Ancaq əfsuslar olsun ki, bəzi sürücülərin səhlənkarlığa üzündən yenə yol- nəqliyyat hadisələri qaçılmaz olur. Dəhşətli istilər

davam edir . Bir daha sürücülərdən xahiş edirik ki, isti havalarda kondisionersiz avtomobillərdə səfərə çıxmasınlar. Yorulanda , yuxuları gələndə stasionar postlarda avtomobilləri saxlasınlar, əl- üzlərini su ilə yusunlar və dincəlsinlər. Xüsusi ilə də sənişin daşıyan avtomobil və avtobus sürücüləri yuxuları gələndə nəqliyyat vasitələrini saxlamalı və dincəlməlidir. Bir sözlə, sürücülər tövsiyələrimizə əməl etsələr, sükən arxasında yatmaz və ağır qəzalar törətməzlər!

Dəhşətli istilərdə nə yemək olar?

Heç kimi sirr deyil ki, bu yay ötən yayla müqayisədə dəhşətli dərəcədə isti keçir.

Aydındır ki, belə istilərdə düzgün qidalanma da önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Bizim millətin bəzi nümayəndələri isə isti günlərdə heç nə diqqət yetirməyərək nə gəldi yeyirlər. Bu da bir çox halda bağırsağı pozulmalarına, hətta zəhərlənməyə belə gətirib çıxarır.

Dietoloq - həkim Cəmilə Əhmədova isti günlərdə necə qidalanmaqla bağlı ictimaiyyətə öz məsləhətini verir. O, deyir ki, dəhşətli istilərdə düzgün qidalanma çox vacibdir. Belə günlərdə yağlı, qızardılmış və duzlu qidalardan uzaq durmaq lazımdır. Bizim millət kababı çox sevir, amma bu cür istilərdə kabab yemək məsləhət deyil.

Eyni zamanda yağlı plov, yağlı dolma və yağlı digər yeməklər də insan səhəti üçün çox təhlükəlidir. Hətta bəzi insanlar istilərə əhəmiyyət verməyərək müxtəlif spirtli içkilər də içir. Bax bu, lap təhlükəlidir. Yaxşı olar ki, əhali belə dəhşətli istilərdə kalorisi az olan qidalar qəbul etsinlər. Xüsusilə də süd və süd məhsullarından, o cümlədən qatıqdan bolbol qidalanmalıdır. Müxtəlif salatlar və soyuducuda bir gündən artıq qalan kəsilməmiş qarpız və yemişdən uzaq durmaq lazımdır. Bir sözlə, elə qidalar qəbul edilməlidir ki, isti havalarda insan səhəti üçün problemlər yaratmasın!

Çimərlik mövsümü ilə əlaqədar yolpolisi təhlükəsizlik tədbirləri görür...

Son bir neçə həftədə Bakıda havaların həddindən artıq isti keçməsi çimərliklərə insan axının artırır. Demək olar ki, Şıx, Novxanı, Mərdəkan, Şüvelan, Pirsəği çimərliklərinə gedənlərin sayı daha da çoxalıb. Bunlar hamısı normaldır. Amma normal olmayan odur ki, bəzi sürücülər çimərliyə gedərkən və qayıdarkən yol hərəkəti qaydalarını kobud surətdə pozur, digər nəqliyyat vasitələri üçün qəza şəraiti yaradırlar.

Hətta elə sürücülər var ki, spirtli içkilər qəbul edirlər. Bu isə birmənalı olaraq kobud qayda pozuntusu deməkdir. Ona görə də Bakı Şəhəri Dövlət Yol Polisi İdarəsinin əməkdaşları Səbail, Binəqədi, Sabunçu, Xəzər rayonları ərazisində olan adını çəkdiyimiz yollarda hərəkətin təhlükəsizliyini təmin etmək üçün profilaktik tədbirlər keçirir. Bu tədbirlər hər gün olur, amma şənbə və bazar günləri çimərliklərə daha çox insan gəldiyinə görə gecə saatlarına qədər davam edir. Həmin tədbirlər zamanı çoxlu sayda yol hərəkəti qaydalarını pozan sürücülər aşkarlanır və təbii ki, onlar barəsində qanunamüvafiq tədbirlər görülür. Bakı Şəhəri Dövlət Yol Polisi İdarəsinin ictimaiyyətlə əlaqələr bölməsinin rəisi Toğrul Nəsirli deyir ki, havaların isti keçməsi yol- nəqliyyat hadisələrinin baş verməsinə də münbit şərait yaradır. Hadisələrin təhlili göstərir ki, belə havalarda kondisionersiz avtomobilləri idarə edən sürücülər sükən arxasında yuxulayır və qəzalar törədirlər. Çimərliklərə gedən və qayıdan sürücülər də bir çox qanun pozuntusuna yol verirlər. Ona görə də əməkdaşlarımız qabaqlayıcı tədbirlər görür, onları saxlayaraq maarifləndirici söhbətlər aparırlar. Əməkdaşlarımız onların nəzərinə çatdırır ki, spirtli içki qəbul edib, sükən arxasında əyləşmək olmaz. Bir qayda olaraq həm də yol polisi çimərliyə gedərkən çətin vəziyyətə düşən, texniki cəhətdən nasazlıq yaranan avtomobil sürücülərinə lazımı köməklik göstərir. Aydındır ki, yol polisinin hərəkət iştirakçıları ilə belə səmimi münasibətləri baş verə biləcək yol- nəqliyyat hadisələrinin qarşısının alınmasında önəmli əhəmiyyət kəsb edir. Bir daha sürücülərdən xahiş edirik ki, çimərliyə gedərkən yol hərəkəti qaydalarına əməl etsinlər!!!

EMİL FAİQOĞLU

ƏDALƏT •

15 avqust 2025-ci il

Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestrindəki məlumatlar bir günə yenilənəcək

Azərbaycan Mərkəzi Bankının (AMB) İdarə Heyəti 12 noyabr 2021-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Kredit təşkilatlarının borcalanları haqqında məlumatın Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestrinə verilməsi Qaydası"nda dəyişiklik edib.

Adalet.az xəbər verir ki, bununla bağlı AMB-nin sədri Taleh Kazimov yeni qərar imzalayıb.

Qərara əsasən, yeni kreditlər, eləcə də kredit ödənişləri barədə məlumatlar növbəti 1 iş günü ərzində, borcalanın maliyyə vəziyyətini əks etdirən hesabatlarla bağlı məlumatlar istisna olmaqla digər məlumatlar hər təqvim ayının sonuncu gününə olan vəziyyətə növbəti ayın ilk 4 iş günü ərzində, borcalanın maliyyə vəziyyətini əks etdirən hesabatlarla bağlı məlumatlar isə təqvim ili ərzində azı 1 dəfə Mərkəzləşdirilmiş Kredit Reyestrinə (MKR) təqdim ediləcək. İndiyə qədər yeni kreditlərlə bağlı məlumatlar hər təqvim ayının 1-nə olan vəziyyətə görə növbəti 4 iş günü ərzində təqdim edilirdi.

Bundan başqa, MKR-də olan məlumatlara hər hansı düzəliş məlumat təchizatçıların özələri tərəfindən, habelə məlumat təchizatçısının yazılı, o cümlədən MKR vasitəsilə elektron formada müraciəti və ya məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarına əsasında aparılacaq. İndiyədək düzəlişlər yazılı müraciət və məhkəmə qərarı əsasında aparılırdı.

Həmçinin bir kredit üzrə bir neçə şəxs birgə borclu qismində çıxış etdikdə həmin şəxslərin kredit üzrə birgə borclu olduğu qeyd edilməklə həmin kredit məbləği hər borclu üzrə tam həcmdə qeyd olunacaq.

Dəyişikliklər dərc edildiyi gündən banklara münasibətdə 6 ay sonra, bank olmayan kredit təşkilatlarına və kredit itti-faqlarına münasibətdə 9 ay sonra qüvvəyə minəcək, qüvvəyə minənə qədər ödənilməmiş bütün kreditlərə şamil ediləcək.

AMB-nin Maliyyə bazarlarının hüquqi təminatı departamentinə bu Qərarın 3 gün müddətində Hüquqi Aktların Dövlət Reyestrinə daxil edilməsi üçün Ədliyyə Nazirliyinə təqdim edilməsi tapşırılıb.

İrandan Zəngəzurla bağlı açıqlama: "Sərhədlərimiz təhlükədə deyil"

İran Vaşinqtonda Azərbaycan, Ermənistan və ABŞ arasında imzalanmış Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı razılaşmaya münasibət bildirib.

Adalet.az xəbər verir ki, İran hökumətinin sözcüsü Fatimə Mühacirani mətbuat konfransında bununla bağlı jurnalistlərin suallarını cavablandırıb.

Onun sözlərinə görə, "Zəngəzur dəhlizi kimi tanınan bu bölgə İran-Ermənistan sərhəd xəttinin yalnız kiçik bir hissəsidir".

"İran üçün bölgədə sabitliyin təmin olunması, ölkələrin ərazi bütövlüyünün qorunması və mövcud suverenliklərin pozulmaması əsas prioritetlər sırasındadır. Xarici aktorların bölgəyə müdaxiləsi bizi narahat edir və bu prosesləri çox yaxından izləyirik", - deyir, sözü vurğulayıb.

İran Xarici İşlər Nazirliyinin məsələ ilə bağlı diplomatik şərh verdiyini açıqlayan Mühacirani qeyd edib ki, "Ölkə mediası məsələni şişirdərək elə təqdim edir ki, sanki İran bütün şimal sərhədini itirib. Əslində isə bu, bizim üçün ciddi sərhəd itkisi anlamına gəlmir".

Hindistan hələ də təbii fəlakətin cəngindədir: 240 nəfər ölüb

Hindistanın şimalındakı Himaçal-Pradeş ştatında son iki aydır daşqın və torpaq sürüşməsi davam edir.

Adalet.az xəbər verir ki, sel və daşqın

nəticəsində azı 240 nəfər öldüyü deyilir. Məlumatı ştatın Təbii Fəlakətlərin nəticələrinin aradan qaldırılması departamenti yayıb.

İki ölkə magistral yolu bağlı qalır və dağlıq ərazilərlə həyatı əhəmiyyətli əlaqəni pozur. Bölgədə elektrik və suda fasilələr olduğu bildirilir.

Ştatdakı bir çox sürüşmə monitoring stansiyaları hazırda fəaliyyət göstərmir və bu, musson yağışları mövsümündə vaxtında xəbərdarlıq və fəlakətlərə hazırlıqla bağlı narahatlıq yaradır.

Himaçal Pradeşdə musson mövsümü iyunun sonundan sentyabr ayına qədər davam edir, bu müddət ərzində illik yağıntıların əksəriyyəti burada qeydə alınır.

Əntiqə Rəşid

Məzahir ƏHMƏDOĞLU

SEVİMLİ OLMAQ SƏLAHİYYƏTİ Və ya sadəcə xeyirxah OVSUNÇU

... Bu səlahiyyəti ona heç kim verməyib, heç kim hədiyyə etməyib. Hələ məktəbli ikən, hələ uşaqlıq illərində valideynlərinin sanki bir depozit olaraq "Vətəndaş bankı"na yatırıdqları əxlaq, tərbiyə və səmimiyyət onun həyat yoluna işıq salıb. Böyüdükcə vətənə, insanlara, yaxşı nə varsa hamısına, eyni zamanda elmə, mədəniyyətə, zəhmətə və halallığa sevgisi stimullaşaraq bütün varlığına səpələnib, onu bəxəri bir sevdə yoluna çıxarıb. Bu yol elə bir yoldur ki, gərək onun hər döngəsində, hər eniş-yoxuşunda, hər şlaqbaumunda, eləcə hamar yolun yolçusu kimi addım-layasan, uzun bir marafonu layiqincə başa vurasan. Yox, heç hardasa finişin olacağını düşünməyəsən, elə hey irəli gedəsən, yorulmadan gedəsən...

Sizi çox intizarda qoy-mayım. Görüşəndə, adı çəkiləndə təbəssüm bəxş edən bu oğlan, bəli, hə-mən o Vasif Ayandır. Sə-mimi, dürüst, gülərliz, pozitiv, sevimli Vasif Ayan!

Ali təhsilini başa vurub psixoloq ixtisasına yiyələndikdən sonra bir müddət tərəddüd etdi. Xüsusilə harada işləmək barədə... Heç kəsin gözləmədəyi halda o, televiziyanı seçdi. Lap qurucu fəhlik etməli olsa da. Ancaq bütün varlığına hopmuş o gizli və doğma hiss onu haralarasa çəkirdi. Mədəniyyətə, incəsənətə, yaradıcı insanlarla təmasa can atması, daim mütə-lədə olması, öyrənməsi onun istedadını üzə çıxara-cıqdı, mütləq çıxara-cıqdı.

Gözəl insan, istedadlı jurnalist, dürüst və ədalətli idarəçi Etibar Babayev "Space"ə rəhbərlik edərkən onun qəbuluna gəlib burada çalışmaq istədiyini bildirdi. Kanal rəhbəri elə ilk görüş və söhbətdən sonra Vasifdə nəyi kəşf etdisə, onu uyğun bildiyi bir işə götürdü. Onun həm ekranda, həm də ekran arxasında həvəslə, ciddiyətlə çalışması, bu sahəyə daha də-rindən bələd olmaq inadkarlığı çox xoş təsir bağışlayırdı. Vasif burada çalışdığı müddətdə özü cəhd etməsə də həmişə diqqət mərkəzində olurdu. İş yoldaşları, eləcə də hazırladığı verilişlərdəki tanınmışlar onu özlərinin doğması kimi sevirdilər.

Ünsiyyətin bu cür anatomi-k sağlamlığı Vasifin ən uğurlu keyfiyyəti idi. Eyni zamanda həmişə öz üzərində çalışmağı, televiziyanı, kinonu, musiqini, ədəbiyyatı, incəsənətin əksər sahələrini də gözəl bilməsi, bu qədər əməkdaşların arasında sırası işçi olmasına baxmayaraq, onu xeyli fərqləndirirdi. Etibar Babayevin sevimli işçisi olmaq elə də asan məsələ deyildi. İş

elə gətirdi ki, istedad və idarəetmə bacarıqlarının müqayisəsi ilə yox, xarakter qütblüyünə baxmayaraq, Etibar Babayevdən sonrakı kanal prezidentdi Vaqif Mustafayev də Vasifin hərtərəfli istedadını çox tez görə bildi.

Vəzifəsi kiçik, işi çox, maaşı az olmasına baxmayaraq Vasifin dostları çoxalardı. Bu dostların tay-tuşlardan başqa, istər qadın olsun, istər kişi, Vasifdən 15-20, hətta 30 yaş böyük olmaları çox qəribədir ki münasibətlərdə heç nəyi dəyişmirdi. Çünki Vasifin əxlaq və mədəniyyət bankı o qədər zəngin idi ki, böyük dostları onu öz tay-tuşları kimi görürdülər. Mərhum Elxan Qasimovun Vasiflə görüşləri, mərhum Ənvər Həsənovla qeyri-adi dostluqları... Əbəs yerə deyil ki, Vasif Ayan "Əmi" dediyi Ənvər Həsənov haqqında iki maraqlı kitabın müəllifi-dir. Şeyx Əbdül Mahmudov, Rasim Balayev, Aqil Abbas, bu yazının müəllifi və başqaqları Vasifi çox sevirilər. Mən burada onlarla başqa adlar da çəkə-rəm, ancaq hardan baxsan eyni mənzərədir- Vasif sevgisi

Heç yadımdan çıxmaz, hələ mənim özümdən beş yaş böyük olan Seyran Səxavət bir dəfə onunla Vasifin dostluğundan söhbət edərkən heç bilirsiniz mənə nə dedi?

"Məzahir, sən bir dəfə vaxt elə mənə Göyçaya apar. Keçmişlərdə bu şəhərdə keçirdiyimiz günləri xatırlaya-xatırlaya, gədim görüm bu Vasifi hansı evdə dünyaya gətiriblər, harda doğulub, necə böyüyüb... Onun bu hey-rətamiz əxlaqı, mədəniyyəti, kişiliyi hardan qay-naqlanıb görəsən..."

Mən Seyran Səxavətə söz vermişəm, qismət ol-sa yaxın vaxtlarda sevim-

li yazıçımızı çoxdan görüsmədiyini doğma Göyçayında pərəstişkarları da görəcəklər. Siz, əziz oxucular, "doğma Göyçay" ifadəsinə təəccüblənməyin. Seyran Səxavətin öz sözləridir, deyir ki, Azərbaycanca ən çox dostla-rım olan iki yer var: Naxçıvan və Göyçay. Seyran Səxavətin göyçaylı dostları mərhum Ağa Hüseynov, Milli Təhlükəsizlik Xidmətində rəhbər vəzi-fədə çalışmış Akif Məmmədov, polkovnik Oqtay Məmmədov ("qara Oqtay"), professor Fəhəd Hüseynov, İsfəndiyar İsgəndərov, Qarabağ dö-yüşləri qəhrəmanı, şəhid polkovnik Babək Səmidli-nin atası Mətləb həkim, daha kimlər...

Son illər Vasifin "Şəxsi əşyalar" adlı layihəsi ona ola inam, hörmət və sevgini daha da artırıb. Bu layihədə Vasif Ayan çox sərbəst şəkildə müsahibini əlavə sual-cavablara, söhbətlərə çəkir, sanki yüz illərin tanışi-dostu ilə danışmış kimi şirin bir aura yaradır.

Yazıçılar Birliyinin sədri Anarla saatyarım müsahib olmaq, çox mətləblərdən səmimi söhbət açmaq hər televiziyaçıya qismət olası fürsət deyil. Deməli, Vasif bu diqqətə layiq imiş. Elə Seyran Səxavətin özü ilə müsahibəsi... Son vaxtlar isə Aqil Abbas, "əmis" Ənvər Həsənov, Etibar Babayev ...

Vasifin qəhrəmanları təkcə məşhurlar deyil. O, "Şəxsi əşyalar" layihəsinə fasilə verərkən sadə adamları da unutmur, sadə adamları da danışdırır. Sürücü, fotoqraf, gül əkib-becərən, eyni zamanda, müəllim, həkim, din xadimi, rəssam və başqa peşə və sənət adamları ilə də eyni hə-vəs, eyni şövqlə söhbət-ləşir, onların öz işlərinə vurğunluqlarının sirrini öyrənib yaymağa çalışır. Bütün bunlar insanda bö-yük səmimiyyət və peşə-karlıqla yanaşı savadın, dünyagörüş coğrafiyası-nın genişliyini və intellekt yüksəkliyini də tələb edir. Nə yaxşı ki, Vasifin həya-tı, yaşı, boy-buxunu da elə beləcə formalaşır.

İzləyicilərinin çoxluğundan bilərəm ki, o şəx-sən tanış olduqlarının deyil, eləcə hamının sevim-lisidir. Hara baxırsan Vasifi axtarırlar, onunla görüşmək, söhbət etmək, musiqidən, teatrdan danışmaq, diqqət çəkən filmləri, onların ssenarist və rejissorlarını, aktyorları... xatırlamaq! Bütün bunlar yüksək zövq mə-sələsidir. Zövqlər bir-birinə qovuşur, bəxəri impul-slar ötürür və xoşbəxtlik axtarışları sadələşir, qə-lbə, ruha rahatlıq gətirir.

Yüngül dolanışıqdan başqa elə bir qazancı ol-masa da Vasif il uzununu dayanmadan, istirahət etmədən öz peşəsindən ayrılır. Hətta dostları ilə adicə çay süfrəsində də, qonaqlıq sayılı biləcək yeyib-icməklərdə də istə-məsə belə həmişə diqqət mərkəzində olur. Bir mə-sələ onun həyatında vər-diş halını alıb. Hər il iyul ayının 15-dən avqust ayı-nın 25-dək mütləq Göyçaya gedir. Ata evinə, istira-hətə...Onun istirahəti nə-dir? Tapıb aldığı kitabları, kimlərsə təqdim etdiyi nəsr və poeziya nümunə-lərini oxuyub bitirmək, eyni zamanda arxivini sahmana salmaq, yeni çəkilişlər üçün ideyalar üzərində düşünmək, doğ-ma rayonunun sadə,ra-hat, işıqlı, xeyirxah insan-ları ilə görüşmək, hər gün mütləq dostu və məslək-daşı Mürsəl Rövşənoğlu ilə azı 2-3 saat bir yerdə olmaq.

... Özünün dediyi kimi hazırda gözəl ziyalı, tər-cüməçi, şair və nasir Ma-hir Niaqaranın "Sonuncu korifey" romanını oxuyub bitirmək üzrədir. Daha bir neçə əsəri də mən məslə-hət bilmişəm.

Bir yandan da Seyran Səxavət doğma balası ki-mi sevdiiyi Vasif üçün ya-manca darıxır...

Əbülfət MƏDƏTOĞLU
madatoglua@mail.ru

"KÖKALTİ"NDAKILARIN AŞILANMASI

Və yaxud məncə...

Bəlkə də yaşla bağlıdır, bəlkə də zamanla... Bəlkə də elə belə olub həmişə. Bəlkə də mən heç fərqi nə varmamışam. Amma indi yaşın da, zamanın da, içərisində olduğum hadisələrin də basqılarından, necə deyirlər, özümə qayıdıram, özümə, ətrafıma baxıram. Nəticə çıxarmaq, sabah üçün uyğun bir istiqamət götürmək istəyirəm. Amma və lakin...

Təbii ki, artıq qatar vağzalından tərki edib. Hətta sonuncu vaqon görünür. Belə bir şəraitdə çıxacağım nəticənin faydası olub-olmayacağı sual altındadır. Mən də hələ orta məktəb illərindən riyaziyyatdakı bir termindən heç xoşlanmırdım. Acıgım gəlirdi bu termindən. Rəhmətlik riyaziyyat müəllimim deyəndə ki, beş kökaltında... bax o "kökaltı" əhvalımı korlayırdı. Niyə kökaltında, niyə kiminsə himayəsində, niyə və niyə? Hələ də o niyələr çözümünü tapmayıb. Heç mən özüm də o "kökaltı"ndan uzaqlaşdığım üçün onu aramağı, çözməyi ağılıma gətirməmişəm. Daha doğrusu, yaddaşımdan silmişdim. İndi isə çevrəmdə baş verənlər, hər gün rastlaşdığım nəsənlər bəzilərinin həvəslə "kökaltı"na girdiyini göstərir mənə. Mən onlara baxıb həm təəccüblənirəm, həm də öz-özümə bunun anlamını tapmaq istəyirəm. Bilmək istəyirəm ki, hansısa maddiyyətə görə, hansısa bir mənəbə görə necə könlü "kökaltı"na girmək olar. Doğrudur, bizim müəyyən atalar sözlərimiz var ki, onlarla barışmıram. Onlar mənə yad gəlir. Amma görünür o sözlər də məhz "kökaltı"nda olan ataların sözləri olub. Həmin "kökaltı"ndakı atalar deyib ki, "könlü balıq istəyənin quyuğu suda gərək". İndi o cür ataların da bu cür "kökaltı"nda quyuq bulayan övladlarının güngüzəranı, təmtərağı hansı sürətlə, hansı mərtəbədə olur-olsun yapışmır mənə, qəbul edə bilmirəm. Doğrudur, bunu bəzən mənə irad tuturlar. Yenə əvvəldə dediyim "ata"ların bir sözünü xatırladırlar mənə. Deyirlər ki, palaza bürün, elnən sürün.

Bir anlıq bu sonuncu sözə siz də diqqət yetirin. El niyə sürünməlidir ki? Əli-ayağı sağ-salamatdırsa, yeriyə bilirsə, niyə sürünməlidir ki? Məgər el kəşfiyyətə gedir, düşmənin arxasına keçir ki, nəyə öyrənsin?

Bu sualları uzatmaq olar. Amma məqsədim suallara cavab tapmaq deyil. İndiki anda mən bu sözləri ona görə xatırlayıb sizə təqdim etdim ki, insanlığın, adamlığın eroziyasının baş alıb getdiyi bir zamanda "kökaltı"na düşənlərin də sayı artır. Bu da bizi kimliyimizdən, ədəbimizdən, əxlaqımızdan uzaqlaşdırır. Necə deyirlər, hər şey yavaş-yavaş deyil, az qala birdən yanib kül olur. Və soyuyan o külü başımıza sovuracağımız gün bizi gözləməkdədir. Onda isə...

Bəli, həyatın sınaq meydanı olduğu danılmazdır. Və hər kəs də bu sınaqdan öz bildiyi üsuldən, qaydalarından istifadə etməklə çıxmaqda sərbəstdir, haqlıdır. Kiməsə irad tutmaq burada yersizdir. Amma bir şey var ki, mənəviyyəti ayağa atmaq tək-

cə üz qarası deyil, ömrə ləkədir. O ömrə ki, onu ailənə, sevdiklərinə, aid olduğun çevrəyə və nəhayət, vətənə həsr edərsən. Nə yazıq ki, biz bəzən bunların fərqi nə varmırıq. Elə bilirik ki, olanlar ötürədi, keçib gedəcək. Lakin...

Oturuşu-duruşu, sözü-söhbəti hər zaman haqdan, ədalətdən olan, dürüstlükə bəhs edən iqtibaslar gətirib nümunələr göstərən birinin həyatını, fəaliyyətini kənardan izləyəndə dəhşətə gəlməmək mümkün deyil. Çünki dediklərinin tam əksini həyat kredosu edən birinin davranışına hansı qiyməti vermək olar? Sözü ilə əməli düz gəlməyənin necə ağız dolusu, necə məddahlıqla danışdığını həzm etmək mümkündürmü? Vallah, inansanız da, inanmasanız da bunlar mənə getdikcə daha mənasız, daha lüzumsuz, daha gərəksiz, az qala iyrənc görünür. Nə görmək, nə də duymaq istəyirəm. Təbii ki, hər şey mənim istəyimdən asılı deyil, amma istəyimi dilə gətirmək də mənim haqqımdır. Çünki onların varlığı mənəviyyətimizin aşılmasına birbaşa xidmət edir. İstər sənətdə, istər adi həyatda. Bir anlıq soyunmağın və yaxud fonogram oxumağın hesabına gündəm qazanıb efirdən düşməyən, villalarını, bahalı maşınlarını, onları "saxlayanları" reklam edənlərlə cırcıramaların nə fərqi var ki?! O səs kimə nə verir ki?...

*Səsi imkan vermir, qənim kəsilib
Durmadan oxuyur .bu cırcırma...
Min illik bir mətni yamsılayır o -
Məncə quramadı, "nəgmə", quramalı..*

*Boğur ətrafdakı bütün səsləri,
Mütləq hakim kimi, haq sahibi təkl...
Ətrafda dolaşan bütün kəsləri -
Məcbur eyləyir ki, sus, nazımı çək!..*

*Dayanmır, dincəlmir, susmur bir anlıq
Öz boyat "nəgmə"sin ötür həvəslə...
Min illik yol gələn bu boş " tiranlıq "-
Hələ də yaşayır bu cürə səslə!*

*... Bu da bir bənzərlik, bu da bir nüans
Təbiət - cəmiyyət paralelində...
Siz də istəsanız görərsiz cinas -
Bilmədən dayanır hərə yerində!*

İndi yəqin ki, mənimlə razılaşmayanlar deyəcəklər ki, bu cırcıramaların "kökaltı"na nə dəxli var? Amma dərinə düşünsələr onda görürlər ki, onları "saxlayanlar" "kök", o cırcıramalar da ki "kök"ün altındakılardır. Oradan da elə "kökaltıdakı" səslər çıxır...

Zənnimcə, mənim yanaşmam, müqayisəm təbiətə yönəlməyib, ona qarşı çıxmaq deyil. Əksinə, təbiətdən cəmiyyətə keçidin bir nüansını xatırlatmaqdır. Yəni ancaq səsi ilə öz varlığını ifadə etməyə çalışan cırcıramalar payızda, qışda onları nə gözlədiyini biləndə artıq gec olur. Elə soyunub bədənini göstərənələr də cır səsləri və gözəllikləri "kökaltı"nda ömrünü başa vurandan sonra nələr çəkəcəklərini yəqin ki, hələ

düşünməyə vaxt tapmayıblar. Ona görə də hələ ki, çal-çağırdadırlar. Olunlar. Hər yolun bir sonu var.

Yol demişkən, məmləkətimizdə yol məsələsi getdikcə daha çox diqqəti çəkir, daha çox insanların rahatlığına xidmət edir. Yəni ən ucqar kəndlərimizdən tutmuş şəhərlərimizə qədər hər yerdə yolun abadlıq olduğunu qəbul edərək bu sahəyə diqqəti artırır. Yüksək keyfiyyətli yollar sürücülərin də, sənişinlərin də ovqatını xoş edir. Amma və lakin...

Məncə, bizdə sürücü mədəniyyətinin kasadlığı, üstəgəl qanunlara müəyyən sayğısızlıq hələ də qaldığından yol qəzalarının sayı azalmır, əksinə, artır. Belə olan halda adamın ürəyindən köhnə çala-çuxur yollar gəlib keçir. İstəyirsən deyəsən ki, düzəltməyin, qoyun biraz da dağılsın, biraz da bərbad olsun. Bəlkə qəzaların sayı azalar...

Bu düşüncəyə hər kəsin özəl baxışı birmənalıdır. Amma həqiqətən abad yollardakı şütyən maşınlar və onların törətdiyi qəzalar ürək ağrıdır. Övladını itirən, əzizindən əbədi ayrılan hər kəs küfr edir, acıyır, lənətləyir. O acımanın da, küfrün də bir ucu gedib yola söykənir. Kimsə yavaşca pıçıldayır:

Əşi, bu rayonun yolu kələkötür olanda ayda-ildə bir qəza olar, ya olmazdı. İndi hər gün özü də neçəsi baş verir...

Hə, görürsünüzmü bizim dünyagörüşümüzü, bizim məntiqimizi, bizim yanaşmamızı. Məncə, bütün bunlar bir pərakəndəliyin olmasından, bir maarifləndirmənin zəifliyindən xəbər verir. Biz də ki, xəbərə o qədər də önəm verməyi sevmirik. Çünki damarında maddiyyət və cinsəl heç nə yoxdur, adicə xəbərdir. Ona görə də düşünürəm, daşınram, deyirəm ki, məncə:

*Hər şeyə gülmək olar
Gülüşün heçdəndisə ...
Gülməkdən ölmək olar -
Gülüşün içdəndisə!..*

*Yaşadığı hər anı
Bilərsə ruhu, canı...
Sevər qoca dünyanı -
O da bu köçdəndisə!..*

*Olmur yol hər vaxt hamar,
Kırpıkdən sitəm damar,
Gülər, əlində qabar -
Əkin, ya biçdəndisə!*

*Yorğundu üzgün başər,
Üfrülsə göy də şişər!
Mənə də gülmək düşər -
Say əgər üçdəndisə!..*

Bəli, mən bu avqustun cırhacırında müəyyən məqamları bir araya gətirməyə çalışdım. İstədim ki, özümə, elə siz də özünüze kənardan baxasınız. Məndə alındı. Məncə, sizdə də alınıb. Ən azından bunu yazının oxu sayından hiss etdim. Ona görə gəlin, hamımız üçün, millətimiz, dövlətimiz üçün önəmli olan işlərin qulpundan tutaraq, özümüzə uzaq düşməyək.

Bir gün bir xalq şairi taksi ilə gedəcəyi ünvana yollanır. 20 yanvarda tıxaca yaxalanırlar. Söhbətçil sürücütıxacda vaxt itirəcəklərini görüb səmimi söhbətə başlayır. Söhbət əsnasında sürücü müştərinin kimliyi ilə maraqlanır, nə işlə məşğul olduğunu soruşur. Xalq şairi təmsil etdiyi xalqın nümayəndəsinin onu tanımamasına məyus olur. Şübhəsiz ki, sürücünün xalq şairini tanımaması onun yaradıcılığını, sözünü və qələmini şübhə altına almır. Bu və ya digər səbəbdən sürücünün onu tanımamasını nəzərə alan Şair nikbinliyini qoruyaraq "özümü tanımasa da, sözümü tanıyar" ümidiylə bir-bir kitablarını vərəqləyir, şeirlərini yadına salır. Daxilindəki bütün bu təlatüm-

SÜLEYMANIN HEKAYƏSİ

(Kamalə Abiyeva üçün)

lə, bu həyacanla, bu xaosla kitablarını gözəndən keçirən şair bu müddətdə elə bil ki, 20 yanvar körpüsünü deyil, Sirat körpüsünü keçirdi. "Hansı şeirini desin ki, sürücü onu tanıсын?" Beləcə düşünə-düşünə gedəcəyi ünvana yetişir.

Sürücü bir qədər getdikdən sonra başqa bir xanım sənişini qəbul edir. Təsədüfdən o da şair olur. Amma onun neorden-medalı, nə təltifi, nə fəxri adı olmur. Söhbətçil sürücü xanımla da söhbətə başlayır. Eyni sualı ona da ünvanlayır: Siz nə işlə məşğulsunuz? Sadəcə mənə çox maraqlı gəldi. Xanım gülümsəyib "şairəm" deyir və sürücünün onu tanımadığını anlayır. Burda qərribə heç nə yox idi, "şairin üzü yox, sözü məşhur olar" deyə həmişəki kimi düşündü. Sürücü başını çevirib maraqla ona baxdı. "Bağışlayın, üzəndən tanımadım". Xanım "Özümü tanıdım mı görsən?" - deyər bir az tərəddüd edir.

Əslində ona özünü tanımaq üçün kitablarını bir-bir vərəqləmək gerek deyildi, sadəcə tanımaq özgüvenini verən birçə şeirinin adını çəkmək yetərli idi. Tərəddüddən vaz keçib "Mən "Məktəb illəri" mahnısının söz müəllifiyəm"-deyir. Sürücü bu dəfə heyrlə ona baxır: Bunu əzbər bilməyən yoxdu məncə. Mən xoşbəxt adamam, Kamalə xanım. O, yol boyu sevincini ifadə edir, qururlandığını deyir.

P.S. Əziz Kamalə xanım! Sizi belə bir hekayəylə təqdim etdim. Əslində sizi "Özün günahkarsan"la sevmişəm və bu şeirin müəllifini tanımaq arzum olub. Bilirəm, elə şairlər var ki, onların orden-medalları, təltifləri olmasa da, xalq şairi olmasalar da, onlar Xalqın şairidir. Ona bircə şeirinin adını çəkmək kifayət edir ki, istənilən yaşda, istənilən təbəqədən olan insan onu tanısin. Uşaqdan böyüyə hamının əzbər bildiyi misraları onu tanıتماğa yetərlidir. Elə 25 ildən artıqdır səslənən "Məktəb illəri" kimi. Hər kəsin həyatında o mahnının izi var artıq. Hər kəs bu mahnını, onun sözlərini sevir. Hamının yaşadığı duyğular var o misralarda. Bu baxımdan siz çox xoşbəxtsiniz! Düşünürəm ki, yaddaşlarda qalan misraların müəllifi olanlar elə xalqın şairidir sizin kimi. Mən sizi, yaradıcılığınızı çox sevirəm. Sizi qucaqlayır, bağrıma basıram. Özü-nüzə yaxşı baxın.

Süleyman Heydərov,
Mayor,
FHN-nin yeganə qazisi

"Muğanın səsi"ni dinlədim...

Bu il "Muğanın səsi" qəzetinin 95 yaşı tamam olur. Bu münasibətlə 95 yaşlı qəzetin 67 yaşlı baş redaktoru Elçin Nəsimlə həmsöhbət oldum

Qısa tanıtma:

Elçin Xəlil oğlu Nəsimov (Elçin Nəsim) 1958-ci il aprelin 16-da Gədəbəy rayonunun Gədəbəy qəsəbəsində anadan olub. BDU-nun jurnalistika fakültəsini bitirib. Əmək fəaliyyətinə 1975-ci ildə kitabxana müdiri kimi başlayan E.Nəsim öz taleyini jurnalistika ilə bağlayıb.

1976-cı ilin fevralından Sabirabad rayonunda çıxan "Muğan" qəzetində (indiki "Muğanın səsi") müxbir, yerli radionun redaktoru, həmin qəzetdə sənaye, tikinti və nəqliyyat, kənd təsərrüfatı, aqrar-sənaye, iqtisadiyyat şöbələrinin müdiri, baş redaktorun müvini vəzifələrində çalışıb.

Bir sıra respublika mətbuatının bölgə müxbiri, "Yeni Muğan" qəzeti baş redaktorunun i müavini, "Respublikaçılar" qəzetinin baş redaktoru olub. Xarici ölkələrin mətbuatında bir sıra maraqlı yazılarla çıxış edib. Eyni zamanda onun haqqında xarici ölkələrinin mətbu orqanlarında maraqlı yazılar dərc olunub. Bir sıra video-çarxlara ssenarilər yazıb. 2022-ci ilin oktyabrından "Muğanın səsi" qəzetində baş redaktor olmaqla bərabər, "Muğan-Şirvan" qəzetinin təsisçisi və baş redaktorudur. E.Nəsim ailəlidir, 2 övlad atasıdır.

E.Nəsim Sabirabadda ədəbi mühitin formalaşmasında mühüm rol oynayır. 25 ildir ki, "Suqovuşan" Ədəbi Məclisinin rəhbəridir. Ədəbi məclisin kitab-almanaxlarını çapdan buraxır. O, Azərbaycan Yazıçılar Birliyi Aran Bölməsinin orqanı "Aran" jurnalı baş redaktorunun müavini, "İllər aparır bizi", "Əkinçi"də maarifçilik ideyalarının təbliği", "Sabirabad mətbuatı tarixi", "Ədəbi düşüncələr", "Xatirələrdə yaşayanlar", "İgidlər yenilməz, şəhidlər ölməz", "Sabirabad qarpızı", "Musahibə", "Sabirabad teatri" kitablarının müəllifidir. Onlarla kitabın tərtibçisi, ön söz yazanı, redaktoru olan E.Nəsimin "Sabirabad futbolu" kitabı da çap olunmaq üzrədir. Bir sıra mükafatlarla layiq görülüb.

- Gəlin söhbətə həyat yolundan başlayaq...

-Orta məkəb illərimdə mənə di-
var qəzetinin redaktoru seçdilər. Bu o vaxt idi ki, artıq qələm təcrübələrim respublika qəzetlərində çap olunurdu. 50 il bundan əvvəl Dövlət Universitetinin jurnalistika fakültəsinə qiyabi qəbul edilməklə (onu da deyim ki, mən qəbul olan il ilk dəfə üç turdan ibarət yaradıcılıq müsabiqəsi keçirilməyə başlamışdı. Jurnalistika fakültəsinə sənəd vermək istəyənlər hökmən qəzet və jurnallarda çıxış etmiş olmalıydı. Həmin yazılar əsasında rəy verilirdi ki, bu gəncdən jurnalist olar, ya olmaz) 1976-cı ilin fevralından Sabirabadda çıxan "Muğan" qəzetində (indiki "Muğanın səsi") müxbir kimi əmək fəaliyyətinə başladım...Və bu günə qədər də seçdiyim yoldayam...

-Sizcə, əsl jurnalist necə olmalıdır?

-Bizim ən mühüm vəzifəmiz adamların nə iş gördükləri, hansı hisslər keçirdikləri və nələr üzərində düşündükləri barədə məlumat verməkdir. Zənnimcə, o adam öz peşəsinin əsl ustası ola bilər ki, özünü bütünlüklə o işə həsr etsin. Hətta yatanda yuxusunda belə həmin peşə haqqında fikirləşsin. Ona görə də

bir halda ki, özünü jurnalistikaya bağlamısan, sevib-seçdiyin peşəyə özünü gerek yüz faiz həsr edəsən. Bu, çox vacibdir. Mənim fikrimcə, bu sənətdə sözle ifadəsi mümkün olmayan bir fəhm var.

Bunu peşəkar, jurnalist olmayanlara başa salmaq çox çətinidir. Bəzən bu sənətə mövsümi iş kimi baxanlara da rast gəlirik. Bir də görürsən ki, müxtəlif sənət adamları jurnalistikadan trampolin kimi istifadə edirlər. Üfükü qızaran gələcəyə əlləri çatan kimi onu tərk edirlər. Muzdlu qəzetçilər həmişə olub, indi də vardır. Belələri kimi desən ləkələməyə hazırdırlar.

Əsl jurnalist olmaq üçün istedad və peşəkarlıq əsas şərtidir. Jurnalist yazılmasına müxtəlif zövqlü, müxtəlif dünyagörüşlü, müxtəlif intellekt səviyyəli oxucuların gözü ilə baxmalıdır. Fikirləşməlidir ki, hazırladığı yazının ictimai-siyasi əks-sədası görəsən necə olacaq? Həm də gerek həyatla ayaqlaşmağa can atasan, yenilik ruhu ilə yaşayasan. Jurnalist hadisələri sadəcə təsvir və qeyd etməklə kifayətlənməli deyil, oxucunu həm də böyük ideyalara doğru istiqamətləndirməlidir. Odur ki, özünü bu sənətə həsr edənlər yüksək intellektə, maksimum geniş biliyə, təcrübəyə, zəngin müşahidə qabiliyyətinə malik olmalıdırlar. Şübhəsiz, jurnalistikada ən düzgün meyar istedad və zəhmətdir. Biri olmasa ikincisi heç nədir. Jurnalist müxtəlif janrlara müraciət edərkən seçdiyi mövzunu dərinləndirərək, hadisələri r. Hansısa filosofun fikridir: həqiqəti demək nazir olmaqdan yaxşıdır. Mən hər dəfə yazmağa başlamazdan əvvəl özümə belə bir sual verirəm: nə məqsədlə, nə üçün, kimin üçün yazıram və hansı nəticəni gözləyirəm?

-Biz iki dönmənin mətbuat təmsilçisiyik... Bu mənada müstəqillik dövrünün jurnalistikasını keçmişlə necə müqayisə etmək olar?

-Sovet dövrü ilə indiki dövrün jurnalistikasını müqayisə etsək, həm müsbət, həm də mənfi cəhətlərin olduğunu görürük. Sovet dövrü partiyalı sistem idi, istədiyin başqa mətləbi yazmağa imkan yox idi. Kommunist partiyası nəyi diqtə edirdisə onu yazmalıydı.

Sovet dövrü jurnalistikasını xarakterizə etmək üçün bir neçə misal çəkmək istəyirəm. Yazılarımdan birində Mirzə Fətəli Axundov dahi sənətkar kimi göstərmişdim. Mənə irad tutmuşdular ki, "dahi" sözü ancaq Lenin haqqında işləyə bilər. Bir sözə görə belə baş ağrıdılar, nəhaq yerə incidildilər. O dövrün mətbuatını xarakterizə etmək üçün düşünürəm ki, elə bu misal yetərlidir. Amma o dövrə qəzet alıcılığı yük-sək idi. O vaxt bütün xərçi dövlət çəkirdi. Çünki mətbuat onun ideologiyasına xidmət edirdi. Müstəqillik dövründən sonra isə qəzetlər tiplərə, qruplara bölünməyə başladı: iqtidar və müxalifət yönümlü mətbuat, azad mətbuat, ayrı-ayrı şəxslərin buraxdığı, özəl mətbuat və sair. Ona görə də istər-istəməz burada artıq fərqlər meydana gəldi...

- Gördüyünüz işdən nə zaman ləzət alıb sevinirsiniz?

-Hiss edəndə ki, bağlı olduğum sənət, gördüyüm iş qiymətləndirilir, cəmiyyətin inkişafında, dövrün ictimai mühitində müəyyən rol oynaya bilərəm, onda mənim üçün yaşamaq, fəaliyyət göstərmək iqiqat dəyərli olur. Yaxşı yadımdadır, Sverdlovskdə (Yekaterinburq) hərbi xidmətdə olarkən "Krasnaya zvezda" qəzetində tənqidi yazım dərc olunmuşdu. Bununla əlaqədar bir neçə gün sonra Moskvadan nümüyəndələr gəlib həmin yazıdakı problemləri yerində həll etdilər. Hərbi hissə-

nin əsgərlərinin köməyinə çatdığım üçün çox sevindim. Buna bənzər hadisələr çox olmuşdur.

-Jurnalist əxlaqı, etikası ilə əlaqədar sözlünüz...

-Jurnalistlər siyahısında adamların çoxluğu, əsl qələm sahiblərinin, yaxşı yazanların azlığı məni daim narahat edir. Kimi görürsən, qoltuğunda qovluq deyir: "jurnalistəm". İndi sosial media da meydana gəlib. Operativliyinə görə ənənəvi media ondan geridə qalır. Lakin bu o demək deyildir ki, sosial mediada verilən məlumatların hamısı doğrudur...Buna görə də mətbuatımızı təsadüfi adamlardan qorumaq lazımdır. Əks halda zərbə istedadlı adamlara deyir.

Jurnalist davranışı, ətrafa münasibəti ilə mənfi emosiya doğurmamalıdır. Bütün mövqələrdə vicdadinin səsinə qulaq asmalı, qərəzkarlıqdan uzaq olmalıdır. Demokratik təsisatlarla və hamı tərəfindən qəbul olunan əxlaq normalarına hörmət etməlidir.

-Bölgə mətbuatının hazırkı durumu Sizi qane edirmi? Yerli oxucuların qəzetə marağı necədir?

-"Muğanın səsi" bu gün də özünün ən yaxşı ənənələrini qoruyub saxlamağa çalışır, hüquqi, demokratik və vətəndaş cəmiyyəti qurmaq istiqamətində irəliləyən Azərbaycanımıza xidmət edir. Lakin bu gün qəzet həlli son dərəcə müşkül olan problemlər mənəşində qalmışdır. Maliyyə vəziyyətinin ağırlaşması ucbatından yaradıcı qüvvələr zəifləmiş, qəzeti çıxarmaq çətinləşmişdir.

Xatırlatma

Qəzetin 95 illiyi xalq yanında alnıaçıq, nurani bir ağsaqqalın yaşıdır. "Muğanın səsi" Sabirabadın 95 illik ömrünün tarixi salnaməsidir. 1930-cu ildən bu yazı hazırlanadək qəzetin 7693 nömrəsi çap edilmişdir. Qəzetin fəaliyyəti neçə-neçə jurnalist nəslinin gərgin əməyi, minlərlə fəal oxucunun diqqət və qayğısı ilə əlamətdar olmuşdur. Ötən dövr ərzində qəzetdə çalışmış jurnalistlər

öz vəzifələrini vicdanla yerinə yetirməyə səy göstərmişlər. Onlar Azərbaycan dövlətçiliyi, sosial ədalət prinsiplərinin müdafiəsinə, ictimai-siyasi proseslərin obyektiv şərhinə çalışmışlar.

Unutmamalıyıq ki, gələcək nəsillər öz keçmişlərini, babalarının tərcümeyi-hallarını məhz mətbuatımızdan öyrənəcəklər. Keçmiş dövrlərdə olduğu kimi, elə indinin özündə də mətbuata kömək, el yardımı olmadan qəzet yaşaya bilməz. Buna görə də biz bu gün mətbuatımızı yaşatmağa borcluyuq.

İnanırıq ki, Azərbaycanda qurulmaqda olan azad, sivilizasiyalı, demokratik cəmiyyətdə məsuliyyətini dərinləndirən mətbuatımız da yeni inkişaf yoluna çıxacaqdır. Əminlik ki, şanlı keçmiş olan qəzetimiz üzümüzə gələn hələ neçə-neçə illərə də öz layiqli töhfəsini verəcək, cəmiyyətin demokratikləşməsi, azad vətəndaş cəmiyyəti yaradılması işində təsirli rol oynayacaqdır.

-Jurnalist dostlara arzularınız...

-Mətbuatımızın şərəfli, şox şərəfli keçmiş var. Jurnalist dostlarıma arzum budur ki, "Əkinçi"lərin, "Molla Nəsrəddin"çilərin uralığına tapınıb Həsən bəy Zərdəbinin, Əli bəy Hüseynzadənin, Mirzə Cəlilin, Üzeyir Hacıbəylinin, Ömər Faiqin cırağını daha gür yandırsınlar. Oxucuların gözündən düşməsinlər, yalan yazmasınlar, ədalətli olsunlar. Çünki oxucu sevgisi qazanmaq çətin, itirmək asandır.

Həmişə azadlığın, müstəqilliyin carçısı kimi çıxış etsinlər. Xalqın sözü, milli ruh onların yazılarından heç vaxt əskik olmasın. Yazan əlləri var olsun! Yaşasın Azərbaycan mətbuatı!

-Həyat deviziniz...

-Qədim Çin filosofu Konfutsinin bu sözləri mənim həyat devizimdir: "Şöhrət qazanacaqsa və ya ömrün yoxsulluqda keçəcək, fərqi yoxdur, nə keçmişin, nə də gələcəyin sənədən asılı olmadığını dərk etsən də, heç nəyin sənəin fikirlərini təlatümə gətirməsinə imkan vermədən öz-özünü daim təkmilləşdir".

Qeyd: - İlk nüsxəsi 1930-cu il avqustun 8-də işıq üzünə çıxan və iki səhifəlik olan bu qəzet Pambiq cəbhəsində" adlanırdı Əslində rayon qəzetini zaman özü yaratmışdır. Rayonlararası istehsalat birlikləri yaradılması ilə əlaqədar 1962-ci ildə rayon qəzetlərinin buraxılmasında dəyişiklik edilmişdir. Həmin il mayın 28-də "Pambiq cəbhəsində" qəzeti öz işini dayandırmışdır. 1962-ci il iyunun 1-dən qəzet "Muğan" adı ilə çıxmağa başlamışdır. "Muğan" rayonlararası qəzet kimi Sabirabad mətbəəsində buraxılmış, Sabirabad, Saatlı, və Əlibayramlı (indiki Şirvan) rayonlarının siyasi, iqtisadi və mədəni həyatını işıqlandırmışdır.1965-ci ilin dekabr ayından isə "Muğan" Sabirabad rayon Partiya Komitəsinin və zəhmətkeş deputatları Sovetinin orqanı kimi fəaliyyətə başlamışdır.

Oxucuların çoxsaylı müraciətlərini nəzərə alaraq qəzetin adı da dəyişdirilərək rayonumuzda Kür və Araz çaylarının qovuşmasının rəmzi kimi "Suqovuşan" adlandırılmışdır. 1992-ci il iyunun 22-dən qəzet "Suqovuşan" adı ilə çıxmağa başlamışdır. 28 sentyabr 2020-ci il tarixli sərəncamı ilə "Suqovuşan" qəzetinin adı dəyişdirilərək "Muğanın səsi" adlandırılıb.

Əbülfət Mədətoğlu

Aİ3 İrana qarşı sanksiyaları yeniləməyə hazırlaşır

Aİ3 (Böyük Britaniya, Fransa və Almaniya) BMT-yə bildirib ki, Tehran avqustun sonuna qədər nüvə sazişi ilə razılaşmasa, İrana qarşı sanksiyaları təzələyəcək.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə "Financial Times" nəşri məlumat dərc edib.

Nəşr Avropa üçlüyünün BMT-nin baş katibi Antonio Quterreşə məktub ünvanladığını bildirib. Bildirilir ki, İran 2025-ci ilin avqust ayının sonuna kimi nüvə problemi ilə bağlı həll variantına nail olmaq istəməsə, London, Paris və Berlin BMT Təhlükəsizlik Şurasının Tehrana qarşı sanksiyalarını bərpa edəcək. Bu məktubu Fransa, Almaniya və Böyük Britaniya Xarici İşlər nazirliklərinin rəhbərləri Jan-Noel Barrot, İohan Vadəfül və Devid Lammi imzalayıblar.

Orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qeydiyyat başlayır

14 avqust saat 11:00-da ümumi orta təhsil bazasından orta ixtisas təhsili müəssisələrinə qəbul olunanlar üçün qeydiyyat prosesinə start veriləcək.

Bu barədə Adalet.az-a Elm və Təhsil Nazirliyindən məlumat verilib.

Qəbul olunan şəxslər <https://portal.edu.az/> platformasında "Ali və orta ixtisas təhsili pilləsinə təhsil alan qeydiyyatı" xidmətini seçməklə müraciət edə bilərlər. Açılan səhifədə müvafiq qəbul xətti üzrə şəxsi və qəbul məlumatlarının təsdiq edilməsi, həmçinin tələb olunan sənədlərin əlavə edilməsi mümkündür. Qeyd edək ki, elektron sistem üzrə qeydiyyat 22 avqust saat 18:00-da başa çatacaq.

Tramp FED rəhbərini məhkəməyə verir

ABŞ prezidenti Donald Tramp Federal Ehtiyatlar Sisteminin sədri Cerom Pauelə qarşı məhkəməyə müraciət etməyi düşünür.

Adalet.az xəbər verir ki, bu barədə Tramp "Truth" sosial şəbəkəsində yazıb.

"Mən Federal Ehtiyat binalarının tikintisini idarə edən qorxunc və olduqca qeyri-peşəkar işə görə Pauelə qarşı böyük iddia qaldırmağı düşünürəm", - deyə Tramp qeyd edib.

O qeyd edib ki, Pauel 50 milyon dollarlıq işə 1 milyard dollar xərcləməyi bacarıb.

1988-ci ildə ağır yığnaqlı Zəngəzur mahalından bir karvan qalxdı. Bu nə köç karvanı idi, nə elat karvanı. Bu karvan yurdu yağıya qalan Didərginlər karvanı idi. Bu o zamanlar idi ki, qanı-çən rus imperiyası quduzlaşmış erməni faşistlərinizənzirdən açib üstümüzə buraxmışdı. Ona görə də silahlı quldurların qarşısında əliyalın, ac-yalavac qalanəhalinin həyəsi bir yana üz tutmuşdu. Bu son mənzili bəlli olmayan Didərginlər karvanında biğ yeri yenəcə tərləmiş Müşfiq də vardı. Heç kimin yolunun sonu bəlli olmasa da-Müşfiqin müqəddəsliyə aparan bir əbədiyyət yolu var idi. O yol 1971-ci il sentyabrın 15-də Müşfiq dünyaya gələndən başlamışdı.

Vəliyev Müşfiq Ağa oğlu ulu Zəngəzurun Qafan rayonunun Kirs kəndində doğulub. 1988-ci ildə qarı düşmən Qarabağı ələ keçirmək üçün ona mane olacaq

Təəssüf ki, həmin vaxt Qubadlı, Cəbrayıl rayonları işğal olunduğundan Zəngilanın hər tərəflə əlaqəsi kəsilib. Oktyabrın 25-də düşmən ağır texnika ilə Qumlaq istiqamətindən hücumu keçib. İgidlərimiz düşmənlə ölüm-dirim savaşına atılıblar. Həmin gün düşmən cəbhəsinin 3 tankı yandırılıb. Xeyli canlı qüvvəsi məhv edilib. Bu Müşfiqin son döyüşü olub.

Müşfiqin anası Səkinə xala 2005-ci ildə Azərbaycan Televiziyasının "Zireh" verilişinin aparıcı müəllifinə verdiyi müsahibədə yeganə arzusunu belə ifadə etmişdi:

"11 ildi Müşfiqim ölüb, hələ torpağına göz yaşı düşməyib, üstünə gül qoyulmayıb, məzarı ziyarət olunmayıb.

Bircə Allahdan əhdim odur ki, ilhamacan sağlığı versin, dünya düzgünlük olsun, torpaqlarımız alınsın, Müşfiqin bacıları, anası, qardaşı qəbrinə ziyarətə getsin!

Ruhların görüş yeri

qüvvəni, Qərbi azərbaycanlıları silah gücünə qovmaq qərarına gələndə Azərbaycanın manqurtlaşmış rəhbərliyi əhaliyə ərzaq, silah-sursat göndərmək, yerlərində möhkəm dayanmaq üçün yardım etmək, ideoloji iş aparmaq əvəzinə köçmələri üçün nəqliyyat vasitələri göndərdi. Beləcə düşmən fəlinə düşən ellərimizin əhalisi pərən-pərən düşəndə 17 yaşlı Müşfiq də ata ocağından ayrı düşdü. Ailəsi ilə birlikdə Azərbaycana pənah gətirən Müşfiq Bakının Nəsimi rayonundakı 19 sayılı orta məktəbdə təhsilini başa vurub Sovet Ordusu sıralarında xidmətə gedib. Müşfiq xidməti başa vurub qayıdanda azğın düşmən yurdumuza ayaq açmışdı. Qarabağda qanlı qırğınlar törədirdi. Ona görə də Müşfiq 1992-ci ildə ölməzliyə, əbədiyyətəaparan bir yolun yolçuluğuna başlayıb. Könüllü olaraq cəbhəyə getmək üçün Hərbi Komissarlığa müraciət edib.

Rəhmətlik atası Ağa Vəliyev deyirdi:

"O bilirdi ki, o torpaqlar bizimdir, həm də özü öz dədə-baba yurdundan ermənilər tərəfindən qovulmuşdu. Ona görə də heç tərəddüd etmədən cəbhəyə getdi. Həm də doğulduğu bölgəyə ən yaxın olan Zəngilan rayonuna getdi. Vətən yolunda da şəhid oldu. Mən oğlumun şərəfli yolu ilə fəxr edərim, teki vətən sağ olsun!"

Müşfiqin müəllimi Bayram Məmmədovun dediklərindən:

"Müşfiq mənim dayım oğlu olmaqla bərabər həm də şagirdim olub. Özü də sevimli şagirdlərimdən olub. Müşfiq həm istedadlı, həm də cəsur, qorxmaz oğlan idi. O vaxt atasının mal-mülkünü ermənilərə verməyib. Qışın çovğununda keçilməz dağlardan keçib Naxçıvana gedib. Mal-heyvanı da təkbəşinə özü ilə aparıb. Müşfiq Qafana yaxın olsun, bəke öz kəndlərimizi də erməni işğalından azad edərək,- deyə Zəngilanda, Şayırlıda döyüşürdü."

Müşfiq silah -sursatın çatışmadığı, bəzən bir neçə əsgərin növbəleşib bir silahla döyüşə girdiyi vaxtlarda ruhunun, vətən sevgisinin gücünə arxalanaraq savışırdı. O, kəşfiyyatçı idi. Ən mühüm döyüş tapşırıqlarını yerinə yetirirdi. Düşmənin döyüş mövqeləri, şəxsi heyəti barədə məlumat götürmək üçün daim kəşfiyyatda olurdu. Zəngilan rayonunun Şərikan kəndində, Kollu Qışlaq, Şatazir, Rəzdərə kəndlərində, Cəbrayılın müdafiəsində, Qubadlı rayonununXanlıq kəndi ətrafında gedən döyüşlərdə fəal iştirak edib. Düşmənin xeyli canlı qüvvəsini məhv edən Müşfiq qarşı tərəfin bir tankını, bir ədəd UAZ markalı avtomobilini və Belarus markalı qoşqu maşınını qənimət götürüb. Müşfiq Zəngilanda döyüşə-döyüşə Qərbi Azərbaycandakı dədə-baba torpağına da sahiblənmək niyyətindəymiş. 1993-cü il aprelin 10-da silahdaşları ilə birlikdə qədim Oğuz yurdu Qafanın 4 kəndini düşməndən təmizləyibləmiş.

Haşiyə: O, Qərbi Azərbaycanlı ananın nəşi tapılmayan oğlu Müşfiq Zəngilan rayonunda Şəhid olmuşdu. Döyüş yoldaşları meyiti atəş altından çıxara bilmədikləri üçün nişanalanmış bir ağac dibində dəfn ediblər ki, torpaqlarımız işğaldan azad olunanda gəlib tapalar. Şükür, 44 Günlük zəfər müharibəsindən sonra döyüş yoldaşları Müşfiqin nəşini getirib Zəngilan Şəhidlər Xiyabanında dəfn ediblər. O günü görmək Səkinə xanımə nəşib olmasa da, onun arzusu 15 ildən sonra çin olub.

Avqustun 9-da Azərbaycan Respublikasının Qeyri- Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin dəstəyi, "Hərbi Mövzular üzrə İxtisaslaşmış Jurnalistlər" İctimai Birliyinin təşkilatçılığı ilə Müşfiqin doğmalarının qohumlarının və Qafan Rayon İcmasının üzvləri Zəngilan Şəhidlər Xibanını ziyarət ediblər. Güllövşə Məmişova qardaşının mərmər məzar daşı ilə baş-baş verib göz yaşı axıdıb.

Hərbi Jurnalistlər Birliyi İdarə Heyətinin sədri Tamxil Ziyəddinoğlu Müşfiq Vəliyevin keçdiyi şərəfli döyüş yolundan danışib. Misir Aslanov və şair şair Ramazan Səməroğlu bu müqəddəs ziyarətin təşkilatçılarına Kirs- Kurud camaatı adından minnətdarlığını bildirib.

Şəhidin qardaşı Bəhrəm Vəliyev zəhmət çəkib uzaq yoldan Şəhid qardaşlarının ziyarətinə gələnlərə ailələri adından təşəkkür edib. Şəhid ailələrinə göstərdiyi qayğıya görə Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevə minnətdarlığını bildirib.

Ziyarətçilər Müşfiqlə "keçən" bir günü əbədləşdirmək üçün xatirə şəkilli çəkdiriblər.Beləcə Səkinə xalanın, Ağa dayının, qızları Tamaşa və oğulları Müşfiqin ruhlarının görüş yerində duyğulu anlar yaşanıb. Qəbir ziyarətindən sonra Müşfiq Vəliyevin adına ehsan süfrəsi açılıb.

"Ədalət"

VAQİF YUSİFLİ
Filologiya elmləri doktoru

POEZİYAMIZIN BƏXTİYARI

(I məqalə)

Bu gün Batıdan Doğuya, Doğudan Batıya-hər bir türkün sevdiyi şairlərdən biri də Bəxtiyardır.Bu fikrin isbatına və təsdiqinə heç bir ehtiyaj yoxdur-bunu desək də, deməsək də, tarix özü bu həqiqəti təsdiq edib. Bəxtiyar Vahabzadə hər hansı bir türkün yaddaşında "şair", "poeziya", "şeir" sözlərinin ardınca gələn ilk beş-on sözdən biridir: Nizami, Füzuli, Nəsimi, Rumi, Xətayi, Yunis İmrə, Vaqif, Sabir, Hadi, Müşfiq, Səməd Vurğun, Şəhriyar,Nazim Hikmət, Rəsul Rza..Bu müqayisədə heç bir mübaligə görmürəm.Şairlərin böyüklüyünü xalq bilir, xalqın yaddaşı onun sevgisi kimidir.

Neçə il öncə -B.Vahabzadənin anadan olmasının 70 illiyi münasibətilə belə bir kitab nəşr olunmuşdu: "Poeziyamızın Bəxtiyarı". O kitabda B.Vahabzadənin yaradıcılığı, keçdiyi ömür yolu və şəxsiyyəti barədə məqalələr, resenziyalar toplanmışdı. Dünyanın, Azərbaycanın tanınmış sənətçiləri poeziyamızın Bəxtiyarına ən səmimi, ən duyğulu ürək sözlərini izhar edirdilər.

Sovet ədəbiyyatının klassiklərindən sayılsa da, ruhən müasir bir yazıçı olan, dilimizin, mədəniyyətimizin qorunmasında böyük xidmətləri olan Mirzə İbrahimov yazırdı: "Bəxtiyar Vahabzadə şeirimizin Füzuli, Vaqif, Sabir, Səməd Vurğun, Aşıq Ələsgər, Şəhriyar bulacağından su içmişdir. O, sözü elə gözəl oynadır, elə parlaq təzadlar yaradır, fikri gözənilmədən elə döndərir, elə dərinləşdirir və fəlsəfi ümumiləşdirmələr səviyyəsinə elə qaldırır ki, oxuyanda valeh olursan, hədsiz sevinc və mənəvi, estetik ləzzət duyursan".

Ustad Rəsul Rza deyirdi: "Bəxtiyar Vahabzadə sözün əsl mənasında şairdir. Onun poetik fırçasının çəkdiyi lövhələr rəngarəng və maraqlıdır. Bəxtiyar Vahabzadənin poeziyası-düşünjələr poeziyasıdır"

Görkəmli nasir və tənqidçi Mehdi Hüseyn yazmışdı: "Vahabzadə sözün ən yaxşı mənasında rahat şairdir. Elə bil onun yazmaq və yaratmaq eşqi bir dəqiqə belə soyumur. O, həmişə özündən narazıdır".

Tanrının XX əsrdə türk dünyasına bəxş etdiyi böyük yazıçı Çingiz Aytmatov isə B.Vahabzadəni belə qiymətləndirirdi: "Tarix çoxdan ötüb keçib. Nə haqlılar qalıb, nə haqsızlar. Adama elə gələ bilər ki, keçmiş "fəna mülkünə" qər qolubsa, əzab çəkməyə dəyməz. Lakin Bəxtiyar tarixi bugünün gözüylə mühakimə edir, bizi inandırır ki, bunun bilavasitə ona və müasirlərinə dəxli var. O, bizi inandırır ki, indiki adamların, indiki zamanın taleyi keçmişdən asılıdır"

Rusiyanın böyük şairi Yevgeni Yevtuşenkonu dinləyək: "Rus dinləyicisi üçün Azərbaycan dili, hətta kin-küdurətin ifadə anlarında belə, çox yumşaq səslənir. Dilin fonetikasının özüündə bir qılıq istilik, həzin-

lik, nəğməlilik gizlənmişdir. Bəxtiyarı dinləyəndə, dili bilməsən də, onun şeirləri adama şirin-soy gəlir. Hətta, sətri tərcüməni oxuyanda dilin gözəlliyi arxasında gizlənmiş dərin qəm və kədəri hiss edərsən. Elə bil ki, Azərbaycan narıdır: şirəsinin içirsən şirindir, qabıqlı yesən ajıdır".

Bu seçmələri yan-yana dühməkdən məqsədim nədir? Əcəba, Bəxtiyar poeziyasına, bu poeziyanın Doğudan Batıya,Batıdan Doğuya çatajağına bir şübhəmi qalır? Qətiyyəni! Əsla!

Hələ mən B.Vahabzadə haqqında yazılan namizədlik və doktorluq dissertasiyalarını, neçə-neçə monoqrafiyanı və sayı-hesabını sağlığında heç özünün də bilmədiyi yüzlərlə məqalələri demirəm. Onların əksəriyyəti məhəbbətdən, Bəxtiyara sevgidən doğub? Bu sevgiyə bir şübhəmi var?

Bəxtiyar Vahabzadə poeziyası onun şəxsiyyətindən ayrılmazdır. Əslində, hər hansı bir şeir şairdən kiçik bir zərrədir. Şair havadan poeziya yarada bilməz. Poeziya onun ruhi, iç aləminin bəlirtiləridir. Şairin dünyası isə ÖZ DÜNYASI ilə yaşadığı dünyanın harmoniyasından, yaxud ziddiyyətindən yaranır. Harmoniya yarananda şair yaşadığı dünyanın gözəlliklərindən hədsiz zövq alır. Amma bəzən elə ifrata varır ki, ətrafında top atılsa da, diksinmir, yaxud, o dərəcədə ifrata varır ki, həyatda olmayan gözəlliyə də bir gözəllik donu bəxş edir, despotu adil padşaha çevirir və s. Öz dünyası ilə yaşadığı dünya arasında bu cür süni harmoniya yaradan şairlərin çoxu ilhamına xəyanət edən şairlərdir. Şair ilk şeirindən son şeirinəən təkcə gözəllikləri vəsf etməməlidir, həm də və belkə də, ən başlıcası, yaşadığı dünya ilə müxalifətdə olmalıdır. Sevinjin içində sevinc bolluğunu görməyə nə var, dərdi gör, qəmi sez, kədəri ara. Gözəlliyin içində gözəlliyin çalarlarını duymağa nə var, bu gözəlliyin faciəsini gör.

Mənim fikrimcə, Bəxtiyar Vahabzadə Mirzə Ələkbər Sabirdən sonra dövrənə, dünya ilə ən amansız müxalifətdə olan şairlərimizdən birisidir. Dahi Sabirin "Hophopname"si göz yaşları içində qəhqəhə idi, üz tutduğu xalqa "özünü dərk et" harayını, fəryadını çatdırırdı. Bəxtiyarın "Bəxtiyarnamə"si isə nə göz yaşlarıdı, nə də qəhqəhə. Müdrik bir şair-filosofun bəzən çılgın, bəzən qəzəb, HİDDƏT, ÜSYAN dolu çağırışlarıdır. "Ey xalqım, özünü dərk et və düşün əslər boyu səni izləyən və qəhr edən bu belələrdən özün çıxış yolu ara, tarixdən ibret al!"

Əllinci illərin sonları..Sovet imperiyasının hələ heç sarsılmadığı, daha da güj topladığı o illərdə Bəxtiyar Vahabzadə "Gülüstan" poemasını yazdı. Bircə elə bu fakt kifayətdir deyək ki, o taylı-bu taylı yatmış millətin içində huşyar insanlar da vardı, biri də Bəxtiyar idi. Ötən illərdə yazılan bir məqalədə oxumuşdum ki, guya bu

poemanı yazmaqla Bəxtiyar Vahabzadə özü haqqında ujuz şöhrət, illüziya yaratmaq istəyirmiş..Bəlkə də həmin müəllif poemanın yazıldığı illərdə ali məktəbdə marksizm-leninizm kursu keçirdi və təpədən dırnağa komsomolçu idi.CÜRƏT, QEYRƏT, MİLLİ AMAL insana heç də əlli, altmış yaşında bəxş olunmur, insanla birgə doğulur, qanda, ilikdə yaranır bunlar.

*İpək yaylığıyla o, asta-asta
Silib eynəyini gözünə taxdı.
Əyilib yavaşca masanın üstə
Bir möhürə baxdı, bir qola baxdı.*

*Kağıza həvəslə o da qol atdı,
Dodağı altından gülümsəyərək.
Bir qələm əsrlik hijran yaratdı,
Bir xalqı yarıya böldü qılınc tək.*

*Öz sivri ucuyla bu lələk qələm,
Dəldi sinəsini Azərbaycanın.
Başını qaldırdı,
Anlaq dambadəm
Kəsdiilər səsinə Azərbaycanın.*

*O güldü kağıza qol çəkən zaman,
Qıydı ürəklərin hicran səsinə.
O güldü haqq üçün daim çarpışan
Bir xalqın tarixi faciəsinə.*

Xalqın, millətin sevimli şairinə ilk mənəvi zərbə də elə bu poemadan sonra deydi. Amma Bəxtiyar sarsılmadı, bəziləri kimi etirafda bulunmadı.

Biz millət şairi, xalq şairi ifadələrini tez-tez işlədirik. Bəzən buna layiq olmayanların və haqqı çətməyənlərin adlarının qarşısında bu ifadələri işlətməkdən çəkinmirik. Bəxtiyar Vahabzadənin həm şəxsiyyəti, həm də yaradıcılığı onu millətin, xalqın böyük şairi anlamına gətirir. Onun üçün dünya Azərbaycandan başlayırdı, Azərbaycanla da bitirdi. Bu xalqın dəli-divanəsiydi .

Bəxtiyar Vahabzadə poeziyamızda milli birliyin, vahid azərbaycançılığın lideri idi. Bu fikri söyləməklə onun poeziya tarixində xidmətlərini şırtmək fikrində deyilik. Ancaq həqiqət budur ki, milli birlik, Azərbaycanı vahid görmək ideyası sovet dönəmində Bəxtiyar Vahabzadə poeziyasından başlayır. Bu başlanğıc Xəlil Rza Ulutürk, Məmməd Araz, Söhrab Tahir, Sabir Rüstəmخانlı kimi şairlərə də təsiriz qalmadı.

Bəxtiyarın poeziyasında qanımızla, kökümüzlə, ruhumuzla bağlı olduğumuz xalqın mənəvi dünyasını, böyüklüyünü, zənginliyini, hətta ifrat humanizmini və səhvlərini də bir bədii tarix kimi oxuyursan. Onun bu xalqın fikri-mənəvi intibahına səsləyən harayına qoşulanda istər-istəməz fikirləşirsən: yalnız ÖZ XALQINI SEVƏN bir şair, onun tarixi keçmişiyə qürənlənən, həm də faciələrini görən bir insan bir böyük erkəklə onu qınaya bilər,həm də ona qarşı hər hansı haqsızlığa dözümsüzlük göstərir.

*Dünya quru bir səs,
Qəm çəkməyə dəyməz.
Yüz-yüz itən olsun,
Min-min də bitən var.
Şükr eyliyalım ki,
Bizlərdən həm əvvəl,
Həm sonra Vətən var.*

ƏDALƏT •

15 avqust 2025-ci il

Fuad Biləsuvarlı

Hər nömrəsini səbirsizliklə gözlədiyimiz, səhifələrində zamanın nəfəsini, cəmiyyətin ürək döyüntüsünü hiss etdiyimiz "Ədalət" qəzetinin 35 yaşı tamam oldu. Bu, sadəcə bir rəqəm deyil - bu, bir epoxanın, bir düşüncə məktəbinin, bir söz məbədinin 35 illik yoludur.

Bəli, düz otuz beş ildir ki, respublikamızda ən çox oxunan, geniş ictimai rezonansa malik, hüquqi və siyasi düşüncənin güzgüsü olan "Ədalət" qəzeti öz oxucularının görüşünə gəlir. Hər buraxılışında bir çağırış, bir xəbərdarlıq, bir ümid daşıyır. Bu qəzet təkcə xəbərləri çatdırmır - o, cəmiyyətin vicdanını oyadır, haqqın səsinə ucaldır, düşüncəyə yön verir.

Bu, kiçik bir tarix deyil. Bu, bir xalqın informasiya ilə, hüquqla, ədalətlə qurduğu münasibətin salnaməsidir. Bu 35 il ərzində "Ədalət" təkcə bir media orqanı kimi deyil, həm də bir ideya daşıyıcısı, bir mədəniyyət qurucusu kimi formalaşmışdır. Onun səhifələrində zamanın izləri, insan taleləri, qanunların ruhu və cəmiyyətin aynası əks olunub.

Əsrin üçdə birini arxada qoymuş bir nəşrin bu qədər uzunömürlü, bu qədər sevilən olması təsadüf deyil. "Ədalət" qəzeti 35 il boyunca yalnız yaşamadı - o, yaşatdı. O, cəmiyyətin yaddaşına hopdu, oxucunun gündəlik həyatının bir parçasına çevrildi. Bu illər ərzində onun oxucu kütləsi yalnız sabit qalmadı, daim genişləndi, dərinləşdi, möhkəmləndi. Rəqəbat azalmadı, əksinə, zamanın sınağından keçərək daha da gücləndi, daha da kökləndi.

Bu sevginin səbəbi sadə, amma dərin köklərə malikdir. "Ədalət" qəzeti heç vaxt oxucudan uzaq düşmədi. O, həmişə xalqın içindən yazdı - onun dərdindən, sevincindən, suallarından, axtarışlarından. Hər mövzu, hər yazı bir çağırış idi: düşün, soruş, öyrən, müdafiə et. Qəzetin səhifələrində oxucu özünü görürdü - öz həyatını, öz narahatlığını, öz ümidini.

Elə buna görə də "Ədalət" in hər nömrəsi bir nəfəs kimi oxunur. Oxucu onu əlinə aldıqda, yazıların arasında itmək istəyir, hər sətirdə bir iz, bir işiq axtarır. Qəzetin səhifələri yalnız informasiya daşımır - onlar bir ruh daşıyır. Və bu ruh oxucunu yazıların sonuna qədər aparır, onu düşündürür, ona suallar verir, bəzən cavablar da verir. Oxucu bu qəzetlə ayrılmaq istəmir, çünki bu ayrılıq sanki gündəlik həyatın bir parçasından imtina etmək kimidir. Diqqətlə oxuyan, qəzetin ruhunu duyan hər bir oxucu təsdiq edərkən ki, bu cür uzunömürlü sevgi və etibar hər mətbu orqana nəsib olmur. 35 il boyunca oxucunun yaddaşında iz qoymaq, onun gündəlik həyatına daxil olmaq, düşüncəsinə yön vermək - bu, sadəcə jurnalistlik uğur deyil, bu, bir mədəniyyət hadisəsidir. Bu, sözün gücünə, fikrin dürüstlüyünə, mövqə ardıcılığına verilən xalq qiymətidir. "Ədalət" qəzetinin bu yaşı mənim üçün sadəcə yubiley deyil - bu, mənim öz yaşımın, öz yolumun bir paralelidir. Mən də 35 yaşın içindəyəm. Bu yaş, insanın həm keçmişə baxdığı, həm gələcəyə yönəldiyi bir çağdır. Elə qəzet də bu yaşda həm tarixin yükünü daşıyır, həm də zamanın çağırışlarına cavab verir. Bu paralellik mənim üçün təsadüfi deyil - bu, mənim "Ədalət"lə olan ruhani bağımın bir ifadəsidir.

Təxminən 20 ildən çoxdur ki, mən bu qəzetin hər nömrəsini oxuyuram.

35 yaşlı "Ədalət" qəzeti..

Və bu oxuma sadəcə informasiya almaq deyil - bu, bir yol yoldaşlığıdır. Hər səhifəni çevirdikcə, sanki bir dostla söhbət edirəm, bir müəllimdən öyrənirəm, bir aynada özümü görürəm. Bu maraqlı, bu bağlılıq illərlə azalmadı - əksinə, zaman keçdikcə daha da dərinləşdi. Qəzetin hər yeni nömrəsi mənim üçün bir bayram, bir gözələnən görüş oldu. Onunla böyüdüm, onunla düşündüm, onunla dəyişdim.

"Ədalət" qəzetinin uğur tarixçəsinin arxasında güclü bir fikir adamı, söz ustası, cəmiyyətin ruhunu duyan bir ziyalı dayanır - yazıçı-publisist, Millət vəkili Aqil Abbas. Onun təsisçi və baş məsləhətçi kimi bu qəzetə

Faiq Qismətoğlu, Məzahir Əhmədovlu, Nicat Novruzovlu - bu adlar "Ədalət" in səhifələrində bir imza deyil, bir üslub, bir mövqe, bir düşüncə məktəbidir. Onlar daim axtarışdadırlar: yeni mövzular, yeni baxış bucaqları, yeni ifadə formaları. Onların yazıları qəzetin cəlbədicisi və maraqlı çıxmasının əsas səbəblərindəndir. Hər biri öz sahəsində bir ustadır, amma birlikdə "Ədalət" in ruhunu yaşadan bir ansambl yaradırlar.

Qəzetin dayağı olan bu jurnalistlər yalnız yükü çəkmirlər - onlar bu yükü sevgi-sevgi daşıyırlar. Onların zəhməti, düşüncəsi, qələmi "Ədalət" in hər səhifəsində hiss olunur. Və bu peşəkar komanda ilə yanaşı, qəzet ətrafı-

dmağı öyrəniblər. Və bu miras, bu məktəb bu gün də yaşayır, yeni qələmlər sahiblərinə yol göstərir.

Sevimli qəzetimin son nömrələrindən biri - avqust ayının ilk buraxılışı - bu an qarşımdadır. Səhifələri çevirdikcə, gözüm bir yazıya ilişir: İqbal Alişov imzalı "Rəhbəri Aqil olan 'Ədalət' in iradəli baş redaktoru varsa, bu qəzetə zaval yoxdur" başlıqlı məqalə. Bu cümlə təkcə bir fikrin ifadəsi deyil - bu, bir qəzetin ruhunun, onun dayaqlı sütunlarının poetik təsviridir. Və bir oxucu kimi, hörmətli İqbal müəllimin bu fikirləri ilə tam şərik olduğumu qürurla deyə bilərəm.

Müəllifin sözləri qəzetin ideoloji və insani əsaslarını elə bir incəliklə təsvir edir ki, sanki "Ədalət" in ruhu bu sətirərdə canlanır. O yazır: "Qəzetin təsisçisi, hörmətli Millət vəkili Aqil Abbası necə tanıyırsınız?! Milli, işgüzar, zəhmətkeş, ağsaqqal, ziyalı, bəməzə, əliaçıq, ürəyidolu, ədalətli, haqqı nahaqqa verməyən..." Bu sadalanan sifətlər bir insanın portreti olmaqla yanaşı, bir ideologiyanın da konturudur. Aqil Abbas təkcə bir şəxsiyyət deyil - o, "Ədalət" in ruhudur, onun söz fəlsəfəsinin memarıdır.

İqbal müəllim haqlıdır: "Söz təkcə sözün deyil, həm də ədalətin gözündən keçirib maraqlı mətn quran, xalqın dilində danışan, xalqın olan, xalqa qalan..." Bu cümlə, sanki "Ədalət" in manifestidir. Bu qəzetin dili xalqın dilidir, onun mövzusu xalqın dəridir, onun məqsədi xalqın haqqıdır. Və bu ruh yalnız təsisçidə deyil - bu, bütün kollektivə sirayət edib.

Müəllifin vurğuladığı kimi, "Ədalətçi"lər həmişə milli bağlara sadıq, milli-mənəvi nəsnelərə təşnə olublar. Bu ideologiya yalnız yazılarda deyil - redaksiyanın gündəlik həyatında, əməkdaşların münasibətində, kollektivin ruhunda da özünü göstərir. Bu ideya məhrəbanlıq, ismət və səadət toxumu səpir - və bu toxumlar illərdir ki, bar verir. "Ədalət" in səhifələrində bu barı görmək mümkündür: dürüstlük, səmimiyyət, xalqla birgə düşünmək. Bu yazı, mənim üçün bir oxucu kimi, qəzetin mahiyyətini bir daha təsdiqləyir. "Ədalət" yalnız bir mətbu orqan deyil - bu, bir ideya, bir məktəb, bir ruhdur. Və bu ruhun rəhbəri Aqil Abbas, baş redaktoru İradə Tuncay, və onu yaşadan bütün "Ədalətçi"lər olduğu müddətcə, bu qəzetə zaval yoxdur. Əksinə, onun yolu daha da işıqlıdır, daha da dərin və daha da xalqın içindədir.

Bu yazının sonunda əlavə şərhə ehtiyac görmürəm. Çünki "Ədalət" in özü artıq bir şərhdir - zamanın, cəmiyyətin, haqqın və vicdanın şərh. Onun hər səhifəsi bir izahət, bir mövqe, bir çağırışdır. Bu qəzetin 35 illik yolu, sadəcə bir mətbuat tarixçəsi deyil - bu, bir xalqın informasiya ilə qurduğu mənəvi bağın salnaməsidir.

Bu gün "Ədalət" in yubileyini qeyd edərkən, bir oxucu, bir qələm sahibi, bir fikir yoldaşı kimi ürəyimdən keçən tək bir arzu var: sevimli qəzetimizin bütün yaradıcı heyəti həmişə məhz belə olsun - haqqın və ədalətin keşiyində, sözün və mövqenin önündə, xalqın və zamanın yanında. Bu qəzetin ruhunu yaşadan insanlar, bu ideyanı daşıyan qələmlər, bu missiyanı davam etdirən vicdanlar - sizlərə sonsuz ehtiramımı bildirirəm.

35 yaşınız mübarək, əziz "Ədalət"çilər. Bu yaş, bir başlanğıcın deyil, bir zirvənin bayramıdır. Bu zirvədən daha da uca görünür gələcək - daha işıqlı, daha məsuliyyətli, daha xalqın içində.

**Fuad Biləsuvarlı,
AYB və AJB üzvü,
Prezident mükafatçısı,
Həsən bəy Zərdabi mükafatçısı**

verdiyi ruh, istiqamət və dəyər illərdir ki, "Ədalət" in sütunlarını möhkəmləndirir. Aqil Abbas yalnız bir ad deyil - o, bu qəzetin düşüncə mayası, ideya memarı, sözün və mövqenin qoruyucusudur.

Onun rəhbərliyi altında "Ədalət" ətrafına hər zaman peşəkar, samballı, sözə məsuliyyətlə yanaşan jurnalistləri toplaya bilib. Bu kollektiv sadəcə yazı yazmır - onlar cəmiyyətin nəbzini tutur, oxucunun ruhuna toxunur, gündəmin arxasında qalan həqiqətləri üzə çıxarırlar. Hər biri öz sahəsində ustadır, amma birlikdə bir məktəb yaradırlar - "Ədalət" məktəbi. Bu məktəbin əsas prinsipi dürüstlük, peşəkarlıq və xalqla birgə düşünməkdir.

Və bu ənənə bu gün də yaşayır. Zaman dəyişsə də, texnologiyalar yenilənsə də, "Ədalət" in ruhu dəyişmir. Bu gün də onun redaksiyasında sözə hörmət edən, mövzuya dərinlənən, yanaşan, cəmiyyətin ağırlarını duyan jurnalistlər çalışır. Onlar bu qəzetin tarixini yalnız qorumaqla kifayətlənmirlər - onlar onu hər gün yenidən yazırlar. Və bu yenilənmə, bu davamlılıq "Ədalət" in 35 illik uğurunun sirridir.

"Ədalət" qəzetinin hər nömrəsi bir kollektiv zəhmətin, bir yaradıcı enerjinin, bir peşəkar ruhun məhsuludur. Bu ruhun mərkəzində isə baş redaktor İradə xanım Tuncaya dayanır. Onun rəhbərliyi, uzaqgörənliyi və sözə olan sevgisi qəzetin hər səhifəsində hiss olunur. İradə xanım yalnız idarə etmir - o, yön verir, ruh verir, yol açır. Onun redaktorluğu sadəcə peşə deyil, bir missiyadır: cəmiyyətə doğru, dürüst və dəyərli söz təqdim etmək. Bu missiyanın daşıyıcılarından biri də yazmaqdan heç vaxt yorulmayan, qələmini həyatının ayrılmaz parçasına çevirən Əbülfət Mədetovludur. Onun yazıları sanki bir nəfəs kimidir - oxucuya toxunur, düşündürür, bəzən sarsıdır, bəzən təsəlli verir. Əbülfət müəllim üçün yazmaq sadəcə iş deyil - bu, onun yaşamaq tərzi, onun cəmiyyətə verdiyi töhfədir. Hər yazısını həvəslə oxuduğum Əntiqə Rəşid,

na qələmi olan, samballı mövzulara toxunan, cəmiyyətin ağrısını duyan ziyalıları da toplaya bilmişdir. Bu ziyalıları "Ədalət" in intellektual dayağıdır - onların yazıları qəzetin dərinliyi, düşünçə gücünü, ictimai məsuliyyətini artırır.

Beləliklə, "Ədalət" təkcə bir redaksiya deyil - bu, bir fikir platformasıdır. Burada jurnalistlər və ziyalıları bir araya gələrək cəmiyyətin aynasını yaradırlar. Və bu güc, bu birlik qəzetin 35 illik uğurunun ən mühüm səbəblərindən biridir.

35 illik nəşr tarixi boyunca "Ədalət" qəzeti altı min dəfədən çox oxucularının görüşünə gəlib. Bu, sadəcə bir statistik göstərici deyil - bu, bir mətbuat salnaməsidir. Hər buraxılış bir çağırış, bir söz bayramı, bir fikir çıxışıdır. Altı min dəfə cəmiyyətin qapısını döyən bu qəzet, hər dəfə yeni bir mövzu, yeni bir baxış, yeni bir sual gətirib. Bu ardıcılıq, bu davamlılıq "Ədalət" in zamanla yarışdığı deyil, zamanın öz ritmini formalaşdırdığını göstərir. Hər dəfə 1500 tirajla çap olunan qəzet, bu illər ərzində populyarlığını qoruyub saxlayıb. Bu rəqəm, bəlkə də texniki baxımdan sadə görünə bilər, amma onun arxasında dayanan oxucu sevgisi, etibar və bağlılıq onu dəyərli edir. "Ədalət" in tirajı yalnız kağızda ölçülmür - onun təsiri oxucunun düşüncəsində, gündəlik həyatında, ictimai diskursda hiss olunur. Bu illər ərzində "Ədalət" yalnız yazılarla deyil, insanlarla da iz qoyub. Onun şineliyindən çıxan onlarca qələm sahibi - bu qəzetin məktəbində yetişən, burada sözün gücünü, mövqenin məsuliyyətini öyrənən jurnalistlər - bu gün ayrı-ayrı mətbu orqanlarında, telekanallarda, saytlarda fəaliyyət göstərirlər. Onlar "Ədalət" in ruhunu özləri ilə aparıblar, bu məktəbdə öyrəndiklərini qoruyub saxlayırlar, yeni müstəvillərdə davam etdirirlər.

Bu, "Ədalət" in təkcə bir qəzet deyil, bir jurnalistika məktəbi olduğunu sübut edir. Burada yetişənlər sadəcə yazı yazmağı deyil - düşünməyi, soruşmağı, müdafiə etməyi, haqqı ucal-

**Qazaxıstan
Xəzər üçün
pul ayırdı**

Qazaxıstan hökuməti bu ölkənin Xəzər Dənizi Elmi-Tədqiqat İnstitutunun inkişafına maliyyə vəsaiti ayırıb.

Adalet.az Qazaxıstan mediasına istinadən xəbər verir ki, Prezident Kasım-Jomart Tokayevin Xəzər dənizinin problemlərinin hərtərəfli öyrənilməsi ilə bağlı verdiyi tapşırıqların icrası çərçivəsində Qazaxıstan Xəzər Dənizi Elmi-Tədqiqat İnstitutuna hökumət ehtiyatından 305 milyon tenqe (təqribən 564 min dollar) ayrılıb. Müvafiq qərarı Baş nazir Oljas Bektenov imzalayıb.

Bu institut dövlət başçısı Kasım-Jomart Tokayevin sərəncamı ilə Xəzər dənizinin ekoloji problemlərini öyrənmək üçün yaradılıb. Onun fəaliyyət dairəsinə balıq ehtiyatlarının qiymətləndirilməsi, onların mühafizəsi üsullarının və texnologiyalarının işlənilməsi, ixtiofaunanın, suitlərin kütləvi şəkildə tələf olmasının səbəblərinin öyrənilməsi və onların populyasiyasının saxlanılması məsələləri daxildir. Bundan əlavə, həmin elmi-tədqiqat müəssisəsi dənizin hidroloji proseslərinin öyrənilməsi və səviyyəsinin monitorinqi, iqlim dəyişikliyi və onun ekosistemə təsirinin təhlili, akvatoriyanın Qazaxıstan hissəsində və Xəzər dənizi sahillərində suyun keyfiyyəti, bioloji müxtəliflik və digər parametrlər haqqında məlumatların toplanması və tədqiqi üzrə ixtisaslaşmış.

Hökumət ehtiyatından ayrılan vəsait institutun gələcək inkişafı üçün istifadə olunacaq, hidrobiologiya və hidrokimya, hidro-meteorologiya, peyk monitorinqi laboratoriyalarında elmi-tədqiqat işlərinin vaxtında və səmərəli aparılmasına və elmi-tədqiqat institutunun qarşısında duran digər vəzifələrin həllinə imkan verəcək.

Bu ilin iyulunda Qazaxıstanın Baş naziri Oljas Bektenov Altay Respublikasında (Rusiya Federasiyası) keçirilən birinci Beynəlxalq Ətraf Mühit Konfransındakı çıxışında Xəzər dənizinin dayazlaşması problemini əsas regional çağırışlardan biri kimi qeyd edib.

Xəzər dənizi unikal ekosistem və su bioresurslarının əsas mənbəyidir, habelə Qazaxıstanın qərb regionlarının və bütövlükdə ölkənin davamlı inkişafında əsas rol oynayır.

Dənizin Qazaxıstan hissəsinin sahil xətti 2320 kilometrdir. Bu, bütün Xəzəryanı dövlətlər arasında ən uzun sahil xəttidir.

Mən bu zamana sığmazam

Zirvəyə doğru: İlyas - İlahi qüvvə, köməyə gələn

(əvvəlki qəzetin
ötən saylarında)

O, xəfifcə gülümsəyib mənə müvəffəqiyyətlər arzuladı. Beləliklə, mən 10 il Zaqatala Rayon Prokurorluğunda müstəntiq və üç rayonda prokuror vəzifəsində işlədim. İlyas müəllimin öyüd və nəsihətlərini heç vaxt unutmadım, Onun kədr olmağımla fəxr etdim."

Əliyev Əli Cəmil oğlu atasız böyümüşdü. Beş il yataqxana həyatı yaşayan Əli Əliyev təyinatla Tovuz Rayon Prokurorluğunda müstəntiq işləyirdi. Xarakter və insanseverliyi ilə tezliklə Tovuz camaatının hüsn-rəğbətini qazanmışdı. Hətta tovuzlular onu "İnsan Əli" ayaması ilə tanıtmışdılar.

Əslən tovuzlu olan İlyas müəllim onun iş və mənəvi keyfiyyətləri barədə yerli əhalidən eşidir və özünün xəbəri olmadan Tovuz rayon prokurorunun müavini vəzifəsinə təyin etdirir. Bir müddətdən sonra İlyas müəllim Respublika Prokuroru olarkən Əli-ni Şamxor (indiki Şəmkir) rayon prokurorunun Konstitusiyaya müddətini yoxlayan komissiyanın tərkibinə daxil edir. Bir neçə aydan sonra Əli Əliyev Şamxor rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edilir.

İlyas müəllimin tələbə yoldaşı Mansur İbayevin dediklərindən:

"**Qubadlı rayon prokurorluğunun müstəntiqi Arif Həsənovun CM-nin 88-1 maddəsi ilə (xüsusilə külli miqdarda talama) istintaqını apardığı çoxepizodlu, mürəkkəb cinayət işinin məhkəmə baxışında müstəntiqin peşəkarlığı və insani keyfiyyətləri diqqətimi cəlb etmişdi. İşə yekunlaşdırıb Bakıya qayıdan kimi Respublika prokurorunun müavini İlyas İsmayilova zəng edərək dedim:**

- İlyas, kədr çatışmazlığından gileylənirsiniz. Arif Həsənov kimi müstəntiq ucqar rayonda qalıb passivləşə bilər.

Danışığımızda O, konkret söz demədi. Bir ildən sonra Respublika prokuroru olan kimi mənə telefon açaraq müstəntiqin ad və soyadını soruşdu. Tezliklə Arif Həsənov rayonların birinə prokurorun müavini və bir müddətdən sonra İmişli rayon prokuroru vəzifəsinə təyin edildi".

...İlyas müəllim bütün cidiyyəti ilə bərabər, digər sahələrdə olduğu kimi, kədr məsələlərində də qanunlara və qaydalara əməl etmək nümunəsi göstərirdi. Bir misal çəkəcəyəm, hər il yanımda stajyor olurdu. Stajyorluq müddəti qurtarıqdan sonra prokuror xasiyyətnamə yazır və hansı işə yararlı olduğunu göstərirdi. Mən stajyorları bütün sahələrdə çalışdırır və xasiyyətnamə yazarkən prokuror köməkçisi vəzifəsinə tövsiyə edirdim (Mircavan Kazimov, Fəxrəddin Qəhrəmanov, Şakir Səmədov və s.).

1989-cu ildə Əhməd Abdullayevin stajyorluq müddəti başa çatdı. Onu da prokuror köməkçisi vəzifəsinə tövsiyə etdim. Kadrlar İdarəsinin prokuroru telefonla zəng edərək bildirdi ki, Əhməd Abdullayevi müstəntiq vəzifəsinə təyin etmək istəyirik. Mən etirazımı bildirdim. Səhərişi gün bu məsələ ilə əlaqədar Kadrlar İdarəsinin rəisi zəng etdi. Mən yenə etirazımı bildirdim. Axşamüstü Respublika Prokurorunun müavini Mirağa Cəfərquliyev mənə telefon açdı və dedi ki, biz İlyas müəllimlə qərara gəlmişik ki, Əhməd Abdullayevi müstəntiq vəzifəsinə təyin edək. Sən nə üçün etiraz edirsən?

Dedim:

- Mirağa müəllim, mən onu prokuror köməkçisi kimi yetisdirmişəm. Onun müstəntiq təyin olunmasını məsləhət bilmirəm.

Mirağa müəllim bir az əsəbi formada:

- Hamımız ağız dolusu Qarabağ-Qarabağ deyirik. Biz Əhməd Abdullayevi Şuşa Rayon Prokurorluğuna müstəntiq təyin etmək istəyirik. Yalnız bundan sonra razılığımı bildirdim və Əhməd Abdullayev həmin gün Şuşa Rayon Prokurorluğunun müstəntiqi vəzifəsinə təyin edildi.

Təyinat məsələsi Respublika prokurorunun müstəsna səlahiyyətinə aid olsa da, İlyas müəllim qəbul edilmiş qaydalardan kənara çıxmırdı.

O, işçilərini kənar müdaxilələrdən qoruyan rəhbər idi...

Gənc yaşlarından rayon prokuroru vəzifəsində işləyən İlham Abbasov, səhv etmirəmsə, xidməti işi ilə əlaqədar töhmət almışdı. Töhməti götürməmiş işlədiyi rayonun Partiya Komitəsinin büro qərarı ilə şəxsi uçot vəərəsinə yazılmaqla, ona şiddətli töhmət elan olunmuş və vəzifədə qalıb-qalmaması məsələsinə müzakirə etmək üçün Respublika Prokurorluğu qarşısında vəsətət qaldırılmışdı. Hamı düşüncüdü ki, İlhamı vəzifəsindən çıxaracaqlar. Hətta Mərkəzi Komitənin 1-ci katibi Ə.Vəzirovun da tələbinə baxmayaraq, İlyas müəllim onu qorudu. Bir müddət sonra iş yerini dəyişib qonşu rayona prokuror vəzifəsinə təyin etdi.

Uzun illər prokurorluq orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə, o cümlədən 11 il Bərdə rayon prokuroru işləmiş Hüseyn Hüseynovun dediklərindən:

"Bərdə RPK-nın 1-ci katibi Rüstəm Səfəraliyev mənim Bərdə rayonundan dəyişilməyim barədə inzibati Orqanlarla İş şöbəsinin müdiri Sabir Hüseynovdan xahiş edir. Sabir Hüseynov bu məsələ ilə əlaqədar Respublika prokuroru İlyas İsmayilova müraciət etməsini məsləhət bilir. Rüstəm Səfəraliyev İlyas müəllimin yanında olarkən, İdris Əsgərov orada iştirak edir. Katib mənim rayondan dəyişilməyim barədə İlyas müəllim qarşısında məsələ qaldıranda, o, səbəbini soruşur. Qəbahət kimi Rüstəm Səfəraliyev mənim yerli qəzetin redaktoru ilə dostluq münasibətində olmağımı göstərir.

İlyas müəllim deyir:

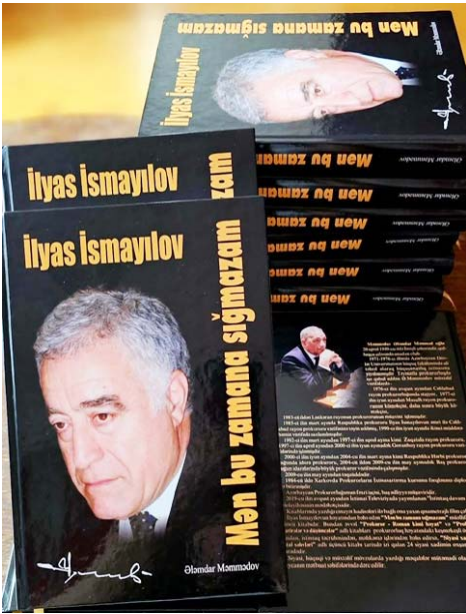
- Qəzet RPK-nın orqanıdır. Həmin redaktoru birinci katib kimi vəzifəyə Siz təyin etmisiniz. Əgər redaktor, doğrudan da, pis adamdırsa, onu nə üçün vəzifədə saxlayırsınız?

Rüstəm Səfəraliyev xahişinin yerinə yetirilməsinə görə narazı görkəmdə ayrılarkən, İlyas müəllim ona müraciətlə deyir:

- Rüstəm müəllim, ola bilər ki, prokuroru müzakirə edib partiya cəzası verəsiniz. Biləsiniz ki, mən onu müdafiə edəcəyəm.

...Erməni separatizminin xaç atası Manuçarov haqqında CM-nin 88-1 maddəsi ilə başlanmış cinayət işinin istintaqına rəhbərlik edən Respublika Prokurorunun xüsusi tapşırıqlar üzrə köməkçisi Vladimir Boqomolovun prinsipial mövqeyi Moskvadakı erməniperəst qüvvələri qıcıqlandırır. Digər tərəfdən 1989-cu ildə Şüvəlan təcridxanasının bir hissəsini Azərbaycanın yurisdiksiyasından çıxarıb, özləri ilə gətirdikləri çox sayda agentlərin xidmətindən istifadə etməklə, vətəndaşlarımızdan yolverilməz üsullarla istədikləri ifadəni alan SSRİ Daxili İşlər Nazirliyi əməkdaşlarının qanunsuz hərəkətləri barədə İlyas İsmayilov tərəfindən CM-nin 167-ci maddəsi ilə (vəzifədən sui-istifadə etmə) başlanmış cinayət işinin istintaqı da V.Boqomolovun icraatında idi. Bu vəziyyətlə barışmayan "Mərkəz" V.Boqomolovu cəzalandırmaq, prokurorluq orqanlarından xaric etmək, hətta onun haqqında cinayət işi baslamaq istəyirdi.

Məzuniyyətini yarımçıq qoyan İlyas İsmayilov SSRİ Baş prokurorluğunda keçirilən kollegiya iclasında çıxış edərək V.Boqomolova qarşı irəli sürülən ittihamları alt-üst etdi. İlyas müəllim çı-xışında və Baş prokurora ünvanladığı məktubda işçisinə qarşı

qərəzli qəbul edilmiş hər-hansı qərarı özünə qarşı yönəlmis hərəkət kimi qiymətləndirəcəyini və istefa verəcəyini bəyan etmişdi.

Fitnəkarları mat vəziyyətinə qoyan İlyas müəllimin cəsəreti və fədakarlığı sayəsində repressiyadan qurtulan V.Boqomolov öz fəaliyyətini müvəffəqiyyətlə davam etdirdi.

O, işçilərini həm də yalan və böhtanlardan qoruyan rəhbər idi...

Özümlə əlaqədar baş vermiş bir hadisəni də oxucuların diqqətinə çatdırmaq istəyirəm: Cəlilabad rayon prokuroru kimi fəaliyyətimin ilk aylarında bir çox fitnəkarlıqla üzləşməli oldum. Yaşlı bir qadın oğlunun həbsdən buraxılmasına tələbi ilə iş otağımda özünü yandırmaq səhnəsi düzəldir, məhkəməyə göndərdiyim qanuni hökm çıxarılmalı işlər əlavə istintaqa qaytarılmaq təhdidi ilə rastlaşır, işçilərim haqqında əsassız şikayətlər edilir və s. və ilaxır...

1985-ci ildə Cəlilabadda ağır yol-nəqliyyat hadisəsi baş vermişdi. Lənkəran-Bakı istiqamətində hərəkət edən "Vaz-2106" markalı maşının sürücüsü Cəlilabad şəhərinin dördüyl deyilən ərazisində yol nişanlarına məhəl qoymadan, hərəkətin əks istiqaməti ilə sürətlə maşını idarə edərək, Novoqolovka-Cəlilabad istiqamətində hərəkətdə olan "Vaz-2101" markalı maşınla toqquşmuş, nəticədə "Vaz-2101" markalı maşının sürücüsü hadisə yerində ölmüş, maşında olan qardaşı və digər yaxın qohumu ağır xəsarət almışdı. Hadisə yeri müayinə olunub, CM-nin 208-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə avto-texniki ekspertiza təyin edilmişdi (yol-nəqliyyat hadisələrində ekspertizanın rəyi olmadan qərar qəbul etmək mümkün deyil).

Qəza törətmiş sürücünün yol hərəkət qaydalarını aşkar, kobud şəkildə pozması, məni bir məsələ ətrafında düşünməyə vadar edirdi. Keçən əsrin 70-ci illərində sovet cinayət qanunvericiliyini silkeləyən bir hadisə baş vermişdi, yük avtomobilinin sürücüsü sərxoş vəziyyətdə maşını idarə edərək milis əməkdaşları onu saxlamaq istəyirdilər. O, milis işçilərinin qanuni tələbinə məhəl qoymadan, təqibdən qurtarmaq üçün, sürəti daha da artıraraq, məktəb zonasına daxil olur və maşını saxlaya bilmədiyindən ətrafda oynayan bir dəstə uşağa çarpılır. Uşaqlardan 3-ü ölür, bir neçəsi də xəsarət alır. Həmin şəxsin əməlini istintaq orqanı RSFSR CM-nin 15,102-ci maddəsinə (ağırlaşdırıcı halda qəsdən adam öldürməyə sui-qəsd) tövsif etmişdi. Bu məsələ hüquq aləmində çoxlu mübahisələrə səbəb olmuş, iş SSRİ Ali Məhkəməsinin Plenumuna qədər gedib çıxmışdı. Mən də lənkəranlı sürücünün əməlini CM-nin 15,94-cü maddəsinə (ağırlaşdırıcı halda qəsdən adam öldürməyə sui-qəsd) tövsif etmək fikrinə düşmüşdüm.

O günlərdə Respublika prokuroru İlyas İsmayilov məni yanına dəvət etmişdi. Bir qədər söhbət etdikdən sonra:

- Sizdə bir yol nəqliyyat hadisəsi olub, iş hansı mərhələdədir? - deyə, soruşdu.

Mən yuxarıdakı fikirlərimi İlyas müəllimlə bölüşdükdən sonra ekspertizanın rəyi alınan kimi sürücünün barəsində həbs qətimkan tədbiri seçməyimi və əməlini CM-nin 15,94-cü maddəsinə tövsif edəcəyimi bildirdim. İlyas müəllim sürücünün əməlini CM-nin 208-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə tövsif edilməli olduğunu bildirdi və hökumət telefonunun dəstəyini qaldıraraq harasa zəng etdi. Salamlaşdıqdan sonra "Sizin dediyiniz məsələ ilə əlaqədar arasdırma apardım, prokurorun mövqeyini düzgün hesab edirəm", - dedi. Xəttin o başındakı adam nə dedisə, İlyas müəllim "Hər yazılana inanmaq olmaz, prokurorla söhbət etmişəm, hətta, o, cavablılığına salıb sürücünün əməlini qəsdən adam öldürməyə sui-qəsd kimi qiymətləndirmək istəyirdi" - deyə cavab verdi. Həmin şəxs yenə nə dedisə, İlyas müəllim yüksək səslə:

- Ziya Məmedov (DTK-nın sədri) mən də, işçilərim də, şikayətlərə həssas yanaşıyıq. Ərizə provokasiya xarakterlidir. Göndərin, özümüz araşdırarıq, - deyərək, dəstəyi asdı.

Sonra İlyas müəllim mənə bildirdi ki, zərərçəkmiş şəxs səndən şikayət edib, ərizə sənə göndiriləcək, amma cinayət işinə əlavə etmə. Bir neçə gündən sonra avto-texniki ekspertizanın rəyi alındı. Sürücüyə CM-nin 208-ci maddəsinin 2-ci hissəsi ilə ittiham elan olunmaqla, barəsində həbs qətimkan tədbiri seçildi. Məhkəmənin hökmü ilə sürücü 9 il müddətinə azadlıqdan məhrum edildi.

Ərizəni "maxfi qırıf"lə mənə göndərdilər. Oxuyarkən çox həyəcanlandım. Zərərçəkmiş DTK-nın sədri Z.Yusifzadəyə ünvanladığı ərizədə göstərirdi ki, rayon prokuroru Ə.Məmmədov əvvəllər Lənkərandan işlədiyinə görə sürücünü yaxından tanıyır və onu cinayət məsuliyyətindən qurtarmaq istəyir. Prokuror heç kimi saymır, hər yerdə deyir ki, "30 il kolxoz sədri işləmiş atam MK-nın birinci katibi Kamran Bağirovla yaxın dostdur. Mən nə istəsəm, onu da edəmə. Heç kim mənə toxuna bilməz" (illər sonra ərizənin təşkilatçısının kimliyi-ni öyrəndim).

(ardı var)

**Avtobus idarə
edəcək qadın
sürücülər
hazırlanır**

İctimai nəqliyyatda qadın sürücülərin iştirakını artırmaq məqsədilə Azərbaycan Yəriüstü Nəqliyyat Agentliyi (AYNA) yeni təlim proqramına start verib. Proqram çərçivəsində namizədlər avtobus sürücüsü kimi peşəkar fəaliyyətə başlamaq üçün nəzəri və praktiki cəhətdən hazırlıq keçirlər.

Bu barədə Adalat.az-a AYNA-dan bildirilib.

Məlumatla görə, təlimlər sürücülük bacarıqları ilə yanaşı, etik davranış, ünsiyyət mədəniyyəti və təhlükəsizlik mövzularını əhatə edir. Əlilliyi olan şəxslərlə düzgün davranış qaydaları da xüsusilə aşılana. Məqsəd yol hərəkətinin təhlükəsizliyini təmin edən, səmərəliliklə düzgün və nəzakətli davranan, böhran vəziyyətlərdə peşəkarlıq nümayiş etdirən qadın sürücülər hazırlamaqdır. Təlim müddətində iştirakçılar baxış texnikası, manevretmə, dayanma və durma qaydaları üzrə praktiki məşğələlərə cəlb olunurlar. Təlimlərin əsas hissəsini mürəkkəb yol şəraitində idarəetmə, arxa və ön parketmə, slalom hərəkətləri, dönmə trayektoriyalarının düzgün seçilməsi və təhlükəsiz ara məsafəsinin qorunması təşkil edir. Eyni zamanda, sürücülər müxtəlif yol şəraitində qəza risklərinin minimuma endirilməsi ilə bağlı vacib bacarıqlar qazanırlar. Təlimlərin sonunda iştirakçılar xüsusi hazırlanmış marşrutlar üzrə sərbəst idarəetmə sınaqlarından keçirlər. Bu mərhələdə onların həm nəzəri bilikləri, həm də praktiki bacarıqları kompleks şəkildə qiymətləndirilir.

**Bermud
üçbucağının
sirrini
belə izah elədi**

Avstraliyalı tədqiqatçı Karl Kruşelnitski Bermud üçbucağı fenomeninin izahını tapdığını iddia edib.

Adalat.az xəbər verir ki, bu barədə "Popular Mechanics" jurnalı məlumat yayıb. Kruşelnitskinin sözlərinə görə, bu regionda gəmi və təyyarələrin yoxa çıxmasında müəmmalı heç nə yoxdur. Onun hesablamalarına görə, Bermud üçbucağında itkin düşən gəmi və təyyarələrin payı dünya okeanının digər əraziləri üzrə orta statistik göstəricilərdən fərqlənir.

Alim Bermud üçbucağında müntəzəm olaraq təyyarə qəzaları və gəmi qəzalarının baş verdiyini inkar etmir. Lakin onun fikrincə, insidentlərin çoxluğu gəmiçilik və aviasiya üçün də çətin hesab edilən bu ərazidə nəqliyyatın intensivliyinin yüksək olması ilə bağlıdır. Bermud üçbucağı Atlantik okeanında Florida, Bermud və Puerto Riko ilə həmsərhəd olan ərazidir. Məşhur inanca görə, bu ərazidə təyyarələr və gəmlər izah olunmayan təzliklə yoxa çıxır. Ən məşhur hadisə 1945-ci ildə beş Amerika bombardmançısının yoxa çıxmasıdır.

...üzdü...çox üzdü məni eşitdiyim acı xəbər...Nə qədər cəhd etdim telefonu- na zəng çatmad ki , xəbərin yalan ol- duğunu özündən eşidim.... Amma dil- lənmədi...cavab vermədi Kəramətin te- lefonu...Mən hər gün görüşürdüm onunla - HƏR GÜN!!! Gah telefonda,.. gah fb-də... gah "Azərbaycan" nəşriyya- tında!..Nəşriyyata gələndə də mütləq gəlirdi 6-cı mərtəbəyə...ayaqüstü olsa da görüşürdük... Və mən hər dəfə eyni sözü deyirdim :

- İtmə! Görük!!!!
Çünki onu tanıdığım gündən içimə dammışdı ki, o bir gün itəcək - HADİ ki- mi!!!

Təəssüf, Kəramət , çox təəssüf..Mən SƏNİ İTİRDİM!!! Gözləyə gözləyə, izləyə izləyə İTİRDİM ... CİSMƏN!!!!

Səninlə bağlı yazılar yazmışam...Sən- dən müsahibələr götürmüşəm... Bu yazı- mı çox bəyənmişdin! Beş il bundan ön- cə yazmışdım. Sosial şəbəkədə Sənin paylaşdığın bir şeirini oxuyanda xatırla- dım.Arxivimə əl uzatdım...Və onu oxucu- lara təqdim etmək istəyimdən vaz keçə bilmədim!

Öncədən deyimki, barəsində yazmaq is- tədiyim kitab və onun müəllifi mənimlə ey- ni dövrün və eyni mühitin adamıdır. Yeni ədəbiyyat deyilən məkana, sözün ormanına çox kiçik,barmaq hesabı ay, gün fərqlə gəl- mişik. Və gəldiyimiz o gündən üzü bəri bir istəyimiz,bir niyyətimiz olub: bacardığımızı, içimizdə olanı sözə verək, sözə söykə- nek,sözün qayğısını çəkib keşiyində duraq. Buna nə qədər nail olub-olmadığımızı təbi-

*Axı, kimə verim səni,
Özündən yuxarı durmusan.*

Şeirin altında yazılma tarixi göstərilib - 1980-ci il. Elə həmin o tarixin özü də mə- nim üçün bir işarədir - dənizdən görünən işarə kimi. Deməli, dostum Kəramətin sax- lan cıqıymətli yatırımlarla zəngindir. Bax, bu şeir kimi. O şeirin qatlarında hər kəsinö- zündən, sözündən, varlığından yüksəkdə dayanmasının təkcə tərənnümü yox, həm də təqdimatı ifadə olunubdu. Ona görə də Kəramət öz qəhrəmanını bir kimşəyə verə

*yeridi quruyan ağaca sarı.
Elə yeriyirdiki,
axşama çatardı on addım yolu.
Gözündən yaş,
baltadan qan damcılayırdı -
balta qanağlayırdı.*

Hə, zənnimcə,burda şərhə yer qalmır. Sadəcə duymaq, həmin ağacın taleyini öz taleyinətransfer etmək və ağaclaşan ömrün aqibətini düşünmək yetər. Bax, onda kömə- yəmütləq Kəramətin "Quş dimdiyi" şeiri gə- ləcəkdi. Özü də qəfil, gözənilməyən birmə- qamda:

*Əllərin əldəyil, quş dimdiydi
Çör-çöpdaşımışam, yuva qurmuşam.
Atılan gülləni,daşı "basdırıb"
dönmüşəm yanınaarvad-uşağın.*

Düşünürəm ki,şeirin bu kiçik parçası ar- tıq oxucuda şairin təqdim etdiyi fikirle ya- naşı,durumun özünə də dərhal yeni baxışı tutabilir. Çünki şair əllərini quş dimdiyinə bənzətməklə təkcə poetik fikri ifadəetmiş olmur. O həm də quş dimdiyi olan əlləriylə civildeşən quşcıqazlara dən daşdığıını, dən qazandığını,dən topladığını və bunun üçün də tarana getdiyini söyləməkdən belə çə- kinmir.Bax, bu artıq mənə görə poetik tab- lodu.

Başqa birşeirində Kəramət vurğulayır ki, onun heç harda yeri yoxdu. Amma bu "ye- riolmamaq" şair sözüdü. Ona hamı inanma- ya bilər. Mən isə inanıram. Çünki Kəramət- bir şair olaraq öz sevgisini o qədər pak, həm də müqəddəs bir formada, biçimdəgö-

rür ki... həmin görünən sevginin təbii ki, cı- lız məkanda, dar müstəvidə, lapələ bu Yer üzündə yerinin olmaması orijinal bir ger- çəklik kimi qəbul edilməlidir.Necə ki, mən bunu belə də qəbul edirəm. Kəramət yazır ki:

*Sənin Mən yerinvar, mənim Sən yerin,
Özümün özümdəndönən yerim yox.
Qulaqlarkardısa, laldı hər tərəf,
Qadası, mənim dədinən yerim yox.*

*Yüz səni Bircəyə,Birə dəyişdim
Ömrü girov qoyub Sırrə dəyişdim.
Yerimi göylərdənYərə dəyişdim,
Daha Yerdən yerə enən yerim yox.*

*Ay Yerin uşağı hardan gəlırsən,
Bələkdən gəlırsən,gordan gəlırsən.
Əvvəl-axır birdi, Birdən gəlırsən,
Diri bir, ölü bir...
Ölən yerim yox.*

Bəli, mən Kəramətinbir neçə şeiri barə- sində yeni kitabını əlimdə əsas tutaraq oxu- cu fikirlərinisizlə bölüşdüm. Amma elə bi- lirəm ki, bu hələ başlanğıcdı. Çünki Kəramə tkitabında müxtəlif illərin şeirlərini topla- maqla oxucunu zaman körpüsündən sağa- sola keçirir. Bu körpü illəri bir-birinə bağla- sa da, amma hərdən adamı dayanmağa, elə körpünün üstündəcə oturub düşünmə- yə məcbur edir. Çünki kitabın adı "Xatirə muzeyi (Adam)" olduğundan ordan, yeni o muzeydən bir səs gəlir:

*O ev daha ev deyildi,
Xatirə muzeyidi.
Muzey bələdçisi- Kişi
Yaşanan ömrün səsiydi.
Səsini unudub getmişdi Qadın.
Bir də ki, kölgəsini unutmuşdu zalımcasına.
Kölgeparam-parça
Qadın səsi ayağıyalın, payı-piyada,
- Mənim yerimdə
başqa qadınla yatma,
E-Şİ-DİR-SƏN-Mİ?
(Bu səsi eşitməmək olar, zalımın qızı).*

İndi siz də eşidin Kəramətin "Xatirə mu- zeyi (Adam)"-dan dünyanın qapısını döyən səsini.Görün eşitməyə biləcəksinizmi?

Əbülfət MƏDƏTOĞLU

**Kappadokiya,
hər səyyahın arzusundakı
məkan indi də Michelin
bələdçi xəritəsindədir**

Son günlər sosial şəbəkələrdə tez-tez rast gəldiyimiz bir mənzərə var: səhərin ilk işıqları al- tında Kappadokiyanın "pəri bacaları" üzərində süzülən rəngbərəng hava şarları. Kappadokiya elə bir bölgədir ki, bənzəri yoxdur. Burada möh- təşəm "pəri bacaları", günəşin doğuluşunu izlə- məklə müşayiət olunan hava şarı turları, qaya içində oyulmuş otellər və bir vaxtlar ilk xristian- ların sığındığı yeraltı şəhərlər var. Təkcə 2024- cü ildə bölgənin muzey və tarixi məkanlarını 4 milyon 370 mindən çox turist ziyarət edib. Belə- liklə, Kappadokiya, Türkiyənin ən önəmli mədə- niyyət mərkəzlərindən biri kimi mövqeyini daha da möhkəmləndirib. Bölgənin simvoluna çevril- miş hava şarı turları isə ötən il 933 min nəfərlə tarixi rekordla imza atıb.

Kappadokiya Avropa, Şimali Amerika və Uzaq Şərqdən gələn turistlərin sevimli ünvanına çevrilib. Amma bu torpaqların cazibəsi yalnız təbiət gözəllik- lərində deyil, əsrlərin süzgəcindən keçmiş, türk və Anadolu ənənələrinin, eləcə də yerli məhsulların sintezindən yaranan zəngin mətbəx mədəniyyəti də buranın ən dəyərli xəzinələrindəndir.

Artıq bu bənzərsiz kulinariya irsi Michelin bələd- çisi tərəfindən də rəsmi olaraq tanınıb. Bu isə Kap- padokiyaya təkcə təbiət və tarix həvəskarlarını de- yil, həm də qastronomiya turistlərini cəlb edəcək ye- ni bir dalğanın başlanğıcı deməkdir.

Kappadokiyada qastronomiya təcrübənizin əsas hissəsini, sözsüz ki, burada sizə təqdim olunacaq dadlı ət yeməkləri təşkil edəcək. İndi isə gəlin sizi bu unudulmaz mətbəx səyahətinə aparaq.

Təsəvvür edin ki, restoranda oturmusunuz, ofi- siant alov içində qızmar bir gil qabı masanıza gəti- rir. Gözlərinizin önündə qabı çıxaraq açıq və içindən saatlarla yavaş-yavaş bişmiş, ətri hər tərəfi bürüyən yeməyi boşqaba tökür. Bu möcüzə "testi kababı" adlanır. Adını da bişirildiyi gil qabdan alır. Əminik ki, bu kulinariya şousunu sosial şəbəkələrdə gör- müsünüz. Amma onu yerində, Kappadokiyada dad- maq tamamilə başqa bir hisdir, bəlkə də, sırf bu ləz- zət üçün bura gəlməyə dəyər.

Testi kababı kimi təndir sobasında yavaş bişiri- lən digər ət yeməkləri də həm göz, həm də damaq üçün əsl bayramdır. Amma bu, hələ başlanğıcdır. Bölgənin daha bir məşhur dadı Kayseri mantısıdır. Burada mantı o qədər balacadır ki, bir qaşığa 40 ədəd sığır. Üzərinə qatqı, əridilmiş kərə yağı və türk mətbəxinə xas ədviyyatlarla bəzədilərək süfrəyə gəlir. Sizə qalan isə hər kiçik tikənini dadını çıxar- maqdır. Və bu hələ hamısı deyil, Kappadokiyada dadılacaq daha çox ləzzət var. Əgər sup həvəskarı- sınızsa, bölgəyə məxsus Ürgüp tarhanasını dada bilərsiniz. Bu, qatıq, yarma (qırıq buğda) və noxud- la hazırlanır. Və ya tandır sobasında bişən ənənəvi tandır supunu sinaya bilərsiniz. Daha yerli dadlara üz tutmaq istəyərsiniz, kəyisi yahnisi (quru ərək və ət qarışığı, odun sobasında bişirilir), zerdəli plov (üzüm doşabı, badam və kişmişlə hazırlanmış ətirli plov), ət və qoz ilə doldurulmuş heyva dolması, elə- cə də ağpakra (ağ lobya və yumşaq ətin gil qabda bişmiş güveci) sizin üçün doğru seçim olacaq.

Şirniyyat sevrələri üçün də Kappadokiya əsl cən- nətdir: incir yağılaması (kərə yağından bişmiş əncir), balqabaq şirniyyatı, üzüm qatqılı köftür, üzərinə tə- miz bal tökülmüş quru qaymaq və kərə yağı ilə ha- zırlanmış dolaz (un halvası) bunlardan yalnız bir ne- çəsidir. Amma elə bir şirniyyat var ki, təqdimata eh- tiyacı yoxdur. Türkiyədəsınızsa, yəqin ki, artıq tək- min etdiniz - paxlava. Kappadokiyada isə bu ləzzət "Damat Baklava" adı ilə, Ürgüp üslubunda hazırla- nır. Əsrlər boyu ilk xristian rahiblərinin hazırladığı ləzzət: Kappadokiya şərabları. Pəri bacalarından tutmuş xüsusi gil qablarda bişən testi kababına qə- dər Kappadokiya insanı daim heyrləndirir. Bu- rada dadacağınız yerli şərablar da sizi valeh edə- cək. Kappadokiyada şərabçılıq ənənəsi əsrlərlə də- vam edir və tarixi ilk xristian rahiblərinin yaşadığı dövrlərə qədər uzanır. Yeraltı şəhərləri və erkən xristian kilsələrini ziyarət etdikdə bunu daha aydın hiss edəcəksiniz.

Bol günəş, məhsuldar vulkanik torpaq bu bölgədə dadlı üzüm yetişdirmək üçün əvəzsiz şərait yaradır. Burada yetişdirilən yerli üzüm növlərinə Öküzgözü, Kalecik Karası, Boğazkere və Narince daxildir. Ancaq bölgənin ən məşhu- ru, təmiz və mineral dadlı ağ şərabı ilə tanınan Emir üzümüdür.

Kəramətlə cismani VİDA

ki, daha çox söz xridarları və bir də bizdən sonrakı zaman deyəcəkdir. Ona görəbiz- dən sonrakı zamanı xüsusi vurğulayıram ki, bu gün Azərbaycan söz məkanının bir qü- surlu tərəfi var; istər ədəbiyyatşünas tən- qidçilər, istər oxucular müəlliflərin,onların yazdıqları əsərlərin "xətrinə" deyirlər. Ədəbi tənqiddən çox ədəbi tərifə üstünlük verirlər. Bu da adamların bir-birinə olan xoş münasibətinin, üzbəüz gələndə utanma- maq məramının göstəricisidir. Ona görə də ən real qiyməti həmin o gələcək zaman verəcək. Və onda kimsənin inciməsi, küs- məsi artıq heç bir rol oynamayacaq...

Bəli, Kəramətlə birgə başladığımız ədə- biyyat yolunun sağına, soluna, önünə, arxa- sına çox diqqət yetirmişəm, bu da səbəb- siz olmayıb. Təbii ki, səbəb də Kəramətin sözü, qələmi olubdu. Görmüşəm ki, Kəra- mət hansı ovqatda, hansı maddi durumda olmasından asılı olmayaraq, sözə qarşı diqqətini, həssaslığını, sevgisini bir iyne ucu boyda da olsa azaltmayıb. Əksinə, yazdığı, oxuduğu, qarşılaşdığı hər təzə sö- zə,hər təzə fikrə qarşı ürəyi atlanıb. O sö- zün müəllifinin kim olmasından asılı olma- yaraq, Kəramət hər doğulan yeni söz üçün sevinibdi.

Ona görə də onun ruhuda, düşüncələri də, elə sevgisi də tər qalıbdı.Həmin o tər sevgidən doğulan və indi mənim yazı ma- samın üzərində olan"Xatirə muzeyi (Adam)" kitabını hardasa 10-15 gündür ki, gözdən keçirirəm.

Özudə tam səmimi etiraf edirəm ki, bu ki- tabı hələ oxuyub başa çıxmamışam. Elə im- kan düşdükcə kitabı açıram və həmin səhi- fədəki şeiri oxuyub yenidən qatlayıram.

Və görürəm ki, Kəramət mənim düşü- nüklərimi, mənim duyduqlarımı, mənim yaşantılarımı özünün şeirinə çevirib. Və ya- zıb ki:

*Canım, "dərdədöz" demirəm,
Dözümdən yuxarı durmusan.
Nə azardı sözlə çıxırmı,
Sözümdən yuxarı durmusan.*

*Daşı da görən-duyanvar,
Hər ağızda bir dua var.
Hər izin əkiztayı var,
İzindən yuxarı durmusan.*

*Qarğıyacaq Tanrım səni,
Söküm, yenə qurum səni.*

bilmir. Axı həmin qəhrəman özü-özündən yuxarıdadı.

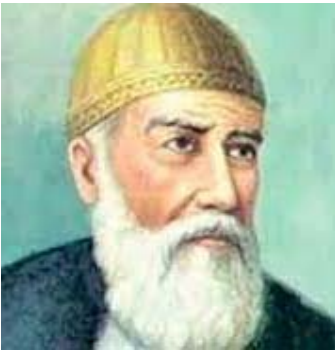
Kitabın daha bir səhifəsini açıram. Sər- bəst vəznə yazılmış bu şeir hardasa söy- lənən bir xatirəni göz önündə canlandırır. Çünki bu şeirin qəhrəmanı keçmişdə qalan bir adamdı.Keçmişdə qalanların hamısı ol- masa da, müəyyən bir hissəsi bizim üçün xatirəyə çevrilib. Bax, elə bu adam kimi:

*- Alo, alo
Cavab versənə
- Mənəm e, mənəm,
40 ilin otaından
Keçmişdən gələnadam.
- Sən Kə-ra-mət-sən,KƏRAMƏT
Səsinin nəfəsindənanıram səni.
Susmağından belə...
Ömrümün elçidaşında oturub
səni gözləyirəm.
Harda qalmışdın,ay zalım
- Gəldim,canım-gözüm, gəldim!*

İlk baxışdan bu şeirdə fərqli nə olduğu- nu bəlkə də başqaları görməyə bilər. Amma mən bu şeiri iki dəfə oxudum. Və gözü- mün önünə gətirdim ki, Kəramət söz çıxırı ilə gəlidiyi 40 ili çox ustalıqla, özünün eti- barlı, sədaqətli oxucusuna mesaj edib. Sey- rək görünməsini qeybə çekilmək yox, xa- tırlanmaq üçün seçib. Və bu seçimdə də haqlıolubdu. Axı o, ilk sözüylə, nəfəsiylə 40 il əvvəlki Kəramət olduğunu dərhal oxucu- sunun yadına salıb, onu gözləyənləri sevin- dirib. Ona görə də həmin osevinci "gəldim, canım-gözüm, gəldim!" deməklə şəərəfləndi- rib, bölüşüb,özününküleşdirib.

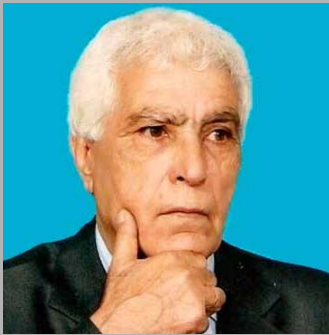
Oxuculara bu ilin payızında, yeni harda- sa bir ay olar ki, təqdim edilən "Xatirə mu- zeyi(Adam)" kitabı qərribə bir şeirlə açılır üzümüze. Bu şeirin adı çox sadə və bəlli bir gerçəklikdir. Hər kəs bilir ki,qurumuş ağac- ları sulamazlar. Bu gerçəyi poetik müstəvi- yə gətirmək, şairin baxış bucağı altına sal- maq istedad və qabiliyyət tələb edir. Allah da bu istedad və qabiliyyəti Kəramətə ve- rib. Ona görə də həmin qurumuş ağacın ca- nındakı yanğını,onun rüşələrindəki qanı gör- mək doğrudan da çox maraqlı bir tapıntıdır. Şair qardaşımın qəhrəmanının diliylə söy- lədiyibu məqamı sizin də diqqətinizə çatdı- rıram.

*Açıldı sabah,
əlində balta*

BAYAT

№ 50 (910)

İsmayıl İmanzadə

Türkiyə-Azərbaycan!

Bir-birinə bənəyir
Doğma qardaşlar kimi.
Tanınıblar ən əziz
Dostlar-sirdaşlar kimi.
Ləhcələri şipşirin,
Harda var belə sərvət?
Müdrilər yaxşı demiş-
Bir millət, iki dövlət!
Sən bir möcüzəyə bax,
Biri ürək, biri can-
Türkiyə-Azərbaycan!

Ay-ulduz nişanlıdır
Möhtəşəm bayraqları.
Şimşək kimi çaxıblar
Tapdananda haqları.
Ləkəsiz bir aynadır
Dənizləri, gölləri.
"Can" deyib, "can" eşidir
Obaları, elləri.
Dağları şah vüqarlı,
Həm sultandır, həm də xan-
Türkiyə-Azərbaycan!

Yenilməz dar ayaqda
Ərənləri, ərləri.
Şəhid ucalığından
Güc alıb zəfərləri.
Cavad xan, Məmməd Əmin,
Atatürk, Heydər adlı
Qibləgahları canlı.
Ulu tarixlərinin
Hər sətri, sözü şanlı.
Böyük türk dünyasının
Cismində dövr edən qan-
Türkiyə-Azərbaycan!

Düşməne göz dağıdır
Şəhərləri, kəndləri.
Bir qala timsallıdır
Bərələri-bəndləri.
Əzəl gündən hər biri
Dosta-dostdur, yada-yad.
Keçmişləri şərəfli,
Çağdaş günləri abad.
Dar ayaqda yan-yana
Dayanıbdılar hər an-
Türkiyə-Azərbaycan.

Çayın sahilində bir qız ağlayır

Siyah saçlarını oynadır külək,
Qəmli sinəsindən asılıb bilək.
Sanki göydən enmiş mələkdir mələk,
Nədənə dayanıb yalnız ağlayır-
Çayın sahilində bir qız ağlayır.

Nəmli gözləriylə baxır sulara,
Bilən yox fikrində üz tutub hara.
Dönüb sərt küləyə, çevrilib qara,
Göyərmiş əlləri bumbuz, ağlayır-
Çayın sahilində bir qız ağlayır.

Əsir yarpaq kimi sızladıqca can,
Qəfil bir ölümü axtarır hər an?
Asılıb durubdu göz yaşlarından,
Elə bil bənövşə, nərgiz ağlayır-
Çayın sahilində bir qız ağlayır.

İçimdə boğulan səs...

Qəlbindən keçəni suya danışmır,
Çöküb çöhrəsinə həya-danışmır.
Nisgili gəlməyir saya-danışmır,
Gah dodaq səyriyir, gah üz ağlayır-
Çayın sahilində bir qız ağlayır.

Bəlkə o, cavabsız eşqə əsirdi,
Bəlkə bir kimsəsiz yetim-yesirdi?
Anlamaq olmur ki, bu necə sirdir,
Lal haray çıxırır, avaz ağlayır-
Çayın sahilində bir qız ağlayır.

İndi dünya ona qəfəs kimi dar,
Halına acımır nə dost, nə də yar.
Allahım, gəl onu özünə qaytar,
Dil dönüb kösövə, ağır ağlayır-
Çayın sahilində bir qız ağlayır.

Şair

Sevgisi qəlbi coşduran,
Gəlini-qızı çaşdıran.
Baxışı göz qamaşdıran-
Yetənə vurulan şair.

Tüstülənər hər yaşında,
Tapar dilini daşın da.
Bir qəfil söz savaşında-
Düyməsi qırılan şair.

Gizlətməz başını qında,
Bənd olan deyil heç yanda.
Tək birçə göz qırpımında-
Bulanıb-durulan şair.

Qədrini nə bilir naşı,
Qəzəbi də ər savaşı.
Nadanla getmə yanaşı-
Usanıb yorulan şair.

Ömrü-günü verməz bada,
Ağzı sözlə gələr dada.
Sınmayır dar ayaqda da-
İçindən qırılan şair.

Oynadır

Ötüb keçəndə vaxt-vədə,
Taleyin hər işi hədə.
Bir məzlumu gör necə də-
Naşı əlində oynadır.

Ölüm həyatın "get-gəli",
Bu tamaşa nə gülməli...
Quyunu görəndə dəli-
Daşı əlində oynadır.

Pas atanda arzu-diulək,
Ta işə yaramır ələk.
Qurudan yan keçən külək-
Yaşı əlində oynadır.

Bağlı yollar zülmət kaha,
Hər qorxunc kölgə əjdaha.
Dağdakı həvəsə bax ha-
Daşı əlində oynadır.

Salam, Cocuq Mərcanım

Salam, yuvam-beşiyim,
Doğma evim-eşiyim
Cocuq Mərcanlı kəndim.
Anam Azərbaycanın,
Qarabağın-Cəbrayılın
Qeyrət-hünər timsallı
Zəfər ünvanlı kəndim.

Ulu yurd yerimizin
Varlığından söz açan
Yaşıl talam-torpağım.
Araz səslə-sədalı
Dalğalanan bayrağım.

Xalqımın haqq səsisən,
Möhtəşəm dayağın var.
Hər eldə, hər obada
Müjdən var, sorağın var.
Şükürlər olsun, indi
Gur yanan ocağın var.

Milyonlarla insanın
Xeyir-dualarında
Dikəldikcə qəddini
Addım-addım boy atdın.
Doğma ata elimin-
Çiçəyimin-gülümün
Varlığını yaşatdın.

Sən Aprel döyüşündə
Qazandığım Zəfərin
Şahidi-yol yoldaşı.
Sən Lələ təpəsində
Düşməni bağrını yaran
Cəsur əsgər hünərli
Yurd daşı, Vətən daşı.

Səndən başlayır Vətən-
Qarabağa üz tutan
Qayıdış yolum mənim.
Köksünə sığınmışam,
Şaxələnsin hər yana
Qoy, sağım-solum mənim.

Sənə həyat bəxş edən-
İsmi şan-şöhrətli
Tariximə nəqş edən
Qəhrəmanlar var olsun!
Hamımız deyirik ki,
Tanrı sənə yar olsun!

Qədəmləri sayalı
Cocuq Mərcanım mənim.
Gecələri çıraqban,
Sabah ünvanlım mənim.
Doğma yuvam-beşiyim,
Yazın-qışın mübarək!
Alqış adına, alqış-
Qayıdışın mübarək!

İçimdə boğulan səs

Eşidən yox harayımı
Ünüm yetmir uzaqlara.
Yol ayrıcında qalmışam,
Bilmirəm üz tutum hara?

Ayağıma ilişən daş
Buraxmır ki, çıxıb gedəm.
Gözlərimdə donubdu yaş,
Yaxamdan yapışıbdı qəm.

Üz-gözümdən qırov yağır,
Hər anım bir soraq kimi.
Arxamca düşən qara yel
Ulayır yalnızca kimi.

Zülmət kəsdirib üstümü,
Səbrimə sığınıb ahım.
Yuxum ərşə çəkilibdir,
Açılaq bilmir sabahım.

Hərdən üzümə toxunur
Ölümün soyuq nəfəsi.
Bilmirəm harda dəfn edim
İşimdə boğulan səsi...

Öldürür

Dünya köhnə xırman yeri,
Havaya sovrulur diri.
Zülmətdə qərç olur biri-
Birini Tanrı öldürür.

Dərd ürəkdə gizli çatdır,
Anlar şahə qalxan atdır.
Ölüm bir şux zarafatdır-
Güldürüb sonra öldürür.

Qız

Gözlərimdən damla-damla töküldü,
Kölgə kimi harayasa çəkildi.
Rəngi solmuş xatirədi, şəkildi-
Həsretimdə göyərən qız, bitən qız.

Ocaq idim, isinmədi közümə,
Ha səslədim, bənd olmadı sözümə.
Xəyalımda gülümsəyib üzümə-
Gözlərimin qabağından ötən qız...

Mən bir yorğun yolçu idim, sən çapar
Çıxıb getdin... saşlarıma yağdı qar.
Ürəyimdə közün qalıb gəl apar-
Ay illərin zülmətində itən qız.

Avropa sayağı

Gülüşümüz Avropa sayağı,
yerişimiz Avropa sayağı.
Tanıyırdıq özümüz-özümüzü,
hər işimiz Avropa sayağı...
Deyirlər ki, onsuz da
həmin səmtədir yönümüz.
Axi, nə olasıdır ki,
bir azca dəyişəndə
səsimiz-ünümüz?
Neynək, qoy, elə bundan sonra
lap dəyişsin şəklini
dodaq da, göz-qaş da.
İşə bax, indi
hamı Avropa, avropalı deyir,
Ancaq bir deyən yoxdur ki,
axı nə görmüşük-
bu Avropa tifağı dağılmışda?!

Dilmancım şeir oldu

Özgə səmtədir yönüm,
Hər yerdə niyə dinim?
Nə qəzəbim, nə kinim-
Nə sancım şeir oldu.

Çəkilmədim xəlvətə,
Can yandırdım külfətə.
Uymadım var-dövlətə-
Saxlancım şeir oldu.

Mən saflığa baş əyən,
Ya üz döndər, ya bəyən.
Süfrəmdən tükənməyən-
Qazancım şeir oldu.

Böyüdüm addım-addım,
Sevinc də, qəm də daddım.
Sözlə minbər ucaltdım-
Azañçım şeir oldu.

Dil açdım zildə, bəmdə,
Köz gəzdim soyuq küldə.
Yaşadım qərrib eldə-
Dilmancım şeir oldu.

ƏDALƏT •

15 avqust 2025-ci il

Müzəffər Ali Baş Komandanın rəhbərliyi ilə 44 günlük "Vətən Müharibəsi"ndə qazanılmış tarixi qələbə, Ermənistan tərəfindən törədilmiş sülh və insanlıq əleyhinə cinayətlər, habelə müharibə cinayətləri ilə bağlı həqiqətlərin dünya ictimaiyyətinə çatdırılması

№ 30 (2453) 15 avqust 2025-ci il

Azərbaycan Respublikasının
Medianın İnkişafı Agentliyi

2020-ci ildə Azərbaycan Ordusunun möhtəşəm qələbəsinə ilk günlər bir çox dövlətlər qəbul etmək istəmirdi. Daha doğrusu, onlar hər vəchlə bu böyük qələbənin üstünə kölgə salmağa cəhd edirdilər. Ancaq Ali Baş Komandan, prezident İlham Əliyev bu qələbənin haqlı və ədalətli olduğunu bütün dünyaya konkret faktlarla sübut etdi. İstər-istəməz düşmənlərimiz belə cənab prezidentin bu möhtəşəm addımından sonra qələbəmizi qəbul etdilər və başqa çıxış yolu da yox idi. Çünki Azərbaycan dövləti, Azərbaycan xalqı və Ordumuz 30 il səbr edib gözlə-

qalsın, üstəlik həm də onlar işğal edilmiş ərazimizdən və Ermənistanın öz ərazisindən yaşayış məntəqələrimizi, şəhərlərimizi, qəsəbələrimizi ağır artilleriyadan və iriçaplı silahlardan fasiləsiz atəşə tuturdular.

Təbii ki, bu atəşkəsin pozulması demək idi, üstəlik də ərazilərimizin və yaşayış məntəqələrimizin zərər görməsinə dəlalət edirdi. Ona görə də Ali Baş Komandan, prezident İlham Əliyev 2020-ci il sentyabrın 27-də ordu-muza əks hücumu keçmək barədə əmr verdi. Aydın-dır ki, ordumuz da bu əmri çoxdan gözləyirdi. Amma ermənilər onu gözləmədilər ki,

dırım sürətli hücumu demək olar ki, erməniləri çaş-baş salmışdı. Kim deyir ki, erməni ordusu zəif və qorxaq idi, bu bir o qədər inandırıcı deyildi. Ən azından ona görə ki, biz o qədər də zəif düşmənlə deyil, təpədən-dırnağa silahlanmış erməni ordusu ilə döyüşür-dük. Sadəcə olaraq, Azərbaycan Ordusu onlardan qat-qat güclü idi. Qat-qat güclü olduğuna görə də sentyabrın 27-dən 30-nə qədər Füzulinin və Cəbrayılın 10-a yaxın kəndi erməni işğalından tam təmizləndi. Bu döyüşlər zamanı minalanmış yolları və yerləri təmizləyən istehkamçılarımızın çox böyük xidmətləri var idi. Çünki onlar zamanında mina-

İKİNCİ QARABAĞ SAVAŞINDA BÖYÜK QƏLƏBƏMİZİ DÜNYA DA QƏBUL EDİR

mışdı. Və sonda da BMT-nin çıxartdığı dörd qətnaməni Azərbaycan Ordusu özünə icra etdi.

Azərbaycanın 2020-ci il sentyabrın 27-də başladığı İkinci Qarabağ savaşı tamamilə başqa bir müharibədir. Çünki Azərbaycanın 20 faiz ərazisi erməni işğalçıları tərəfindən ələ keçirilmiş və 30 ildən çox o torpaqları əsarət altında saxlayırdılar. Bununla yanaşı, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Azərbaycanın torpaqlarının ermənilər tərəfindən işğal olunması barəsində dörd qətnaməsi mövcud idi. Və bu qətnaməyə əsasən ermənilər qeydsiz-şərtsiz həmin əraziləri tərk etməli, boşaltmalı və Azərbaycana təhvil verməli idilər. Çox təəssüf ki, 30 il keçməyinə baxmayaraq, ermənilər bu addımı atmırdılar. Bu bir yana

Azərbaycan Ordusu qısa zaman kəsiyində çox möhtəşəm hücumu keçəcək və bir neçə günün içində işğal altında olan ərazilərimizin xeyli hissəsini azad edəcəkdir. Çünki onların çox güclü "Ohanyan səddi" deyilən müdafiə xətti vardı. Və bu müdafiə xəttini keçmək çox çətin idi. Həmin müdafiə xətti minalanmış, böyük kanallar qazılıb su doldurulmuş və tikanlı mehillərlə mühafizə edilmişdir. Bununla yanaşı, bütün yüksəkliklər erməni silahlı qüvvələrinin əlində idi. Yeni onlar bizim ordunun bütün hərəkətlərini izləyə bilirdilər. Füzulidə Lələtəpə yüksəkliyi və Cəbrayıldakı bir neçə yüksəklik onlara çox böyük imkan verirdi ki, hücumumuzun qarşısını ən azından ala bilməsələr də, ləngitsinlər. Amma sentyabrın 27-də Azərbaycan Ordusunun il-

lanmış əraziləri və yolları təmizləməsəydi həm ağır texnikalarımız, həm də əsgərlərimiz həmin minalara düşə bilərdi. Heç şübhəsiz ermənilər öz mövqelərini gücləndirmək üçün bütün mövcud imkanlardan istifadə etmişdi. Üstəlik də onların havadarları olan Qərb ölkələri, xüsusən də Fransa erməniləri arxayın edirdilər ki, narahat olmayın, bir neçə gündən sonra müharibəni dayandıracağıq. Onların ağılı 2016-cı ilin aprel döyüşlərinə getmişdi. Onda müxtəlif təzyiqlərlə və vədlərlə o döyüşləri saxlatdırmağa nail oldular. Amma İkinci Qarabağ savaşının başladığı sentyabr ayında heç bir qüvvə Azərbaycan Ordusunun hücumunun qarşısını ləngidə bilmədi. Hətta ölkə prezidenti İlham Əliyevə nə qədər təzyiqlər, təsirlər olsa belə heç birinə əhəmiyyət vermədən dedi ki, bizim hücumumuzun qarşısını heç bir qüvvə ala bilməz. Belə də oldu. Artıq Cəbrayıl rayonu erməni işğalından azad edilmişdi. Bu o demək idi ki, Cəbrayıl şəhərinin işğaldan azad olunması Azərbaycan Ordusunun ən böyük, möhtəşəm qələbəsi idi. Qələbənin ardı isə günbəgün gəlirdi. Yeni Cəbrayıl-dan sonra Hadrut şəhəri erməni işğalından azad edildi. Hadrut hərbi və strateji cəhətdən çox əhəmiyyətli idi. Çünki bu şəhərin götürülməsi Füzuli şəhəri istiqamətində döyüşün sürətlənməsinə və

onun tezliklə azad olunmasına şərait yaradırdı. Füzuli şəhərində ən böyük yüksəkliklərdən biri olan Məngələnata yüksəkliyində ermənilər mövqe tutmuşdular. Əgər Dədəli, Işıqlı istiqamətindən Füzuli şəhərinə hücum olsaydı itkilərimiz daha çox ola bilərdi. Amma Azərbaycan Ordusunun generalları çox yüksək peşəkarlıqla, taktiki gediş elədilər və Hadrut istiqamətindən Füzuli şəhərinin azad olunmasına başladılar.

Aydın-dır ki, Füzulinin azad olunması da siyasi və hərbi cəhətdən Azərbaycan Ordusunda çox yüksək bir ruh yaradırdı. Çünki Azərbaycan Ordusunun əsgərləri hər şəhər, hər kənd, hər qəsəbə uğrunda əsl qəhrəman kimi döyüşürdülər. Onlar ölümdən qorxmurdular ki, ayaqlarının altındakı torpaq, udduqları hava, içdikləri su Vətən idi. Elə bu torpaq, bu hava, bu su da onlara güc verirdi. Düşmənin nə ağır silahından, nə artilleriya mərmisindən, nə də digər odlu silahlarından əsgərlərimiz çəkinmirdi. Ancaq düşməni məhv etmək və torpaqlarımızı azad etmək haqqında düşü-nürdülər. Və 44 gündən sonra bu böyük arzuya da Azərbaycan xalqı, Azərbaycan əsgəri çatdı. Qubadlı azad olun-

du, Zəngilan azad olundu, Şuşa azad olundu. Və noyabrın 10-da ermənilərin təslim olması barədə üçtərəfli Bəyannamə imzalandı. Bəyannaməyə əsasən göstərilən vaxt ərzində erməni qoşunu Ağdamdan, Kəlbəcərdən və Laçından çıxmalı idi. Və həmin vaxt da tamam olanda ermənilər o əraziləri tərk etdilər. Ancaq yenə erməniliklərini göstərdilər, yeni o rayonları tərk edərkən yaşayış evlərini, sosial obyektləri, hətta meşələri belə yandırmaqdan çəkinmədilər.

Əlbəttə, Ali Baş Komandan, prezident İlham Əliyevin dünyaşöhrətli siyasətçi olması böyük qələbəmizdə çox önəmli əhəmiyyət kəsb etdi. Prezident xalqı, ordunu və dövləti birləşdirməyi bacardı və möhtəşəm qələbəni təmin etdi. Qarabağ bütövlükdə erməni işğalından azad olundu. Prezident İlham Əliyevin Ağ Evdə ABŞ prezidenti Trampa, Ermənistanın baş naziri Paşinyanla sonuncu görüşü bir daha sübut etdi ki, bizim prezidentimizin tutduğu yol ədalətlidir, bəşəridir və insanpərvərdir. Bu Bəyannamə möhtəşəm qələbəmizdən sonra möhtəşəm sülhə doğru gedən işıqlı bir yoldur!

EMİL FAİQOĞLU

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
MEDIANIN İNKİŞAFI AGENTLİYİNİN MALİYYƏ YARDIMI İLƏ

ƏDALƏT •

15 avqust 2025-ci il

Təmtəraqılı ehsan süfrəsinə qarşıyıqsa, qarşısını necə ala bilərik?

Sosial şəbəkələr bərqərar olandan ən çox müzakirələrə açıq olan bir mövzu insanları iki cəbhəyə bölür.

Yas mərasimlərində aşbaz tutub ehsan qazanları asdırmaq, yemək-içmək süfrələri təşkil etmək, gözü yaşlı ev sahibinə növbəti bir həyəcan stressi yaşatmaq bu "iki cəbhə"nin arasında daima çəkişmələrə səbəb olub. Birincə tərəf iddia edir ki, biz gözü müzə açandan, yəni dedə-babadan yas mərasimlərində yemək verilməsini görmüşük.

Baxmayaraq ki, ölü sahibi dərdin əlində çirpənir, ağlar gündədir, amma iki daşın arasında qapısına başsağlığına gələn qonaqlarını da düşünməli, onları yedirtməli, içirtməlidir. Hətta maddi vəziyyəti buna imkan verməyə belə borc-xərc tapıb, bu işi görməlidir".

İkinci cəbhənin adamları isə düşünür ki...

Adalet.az onların nə düşündüyünü indi sizlə bölüşəcək:

El ağsaqqalı İlham Qədirlisi:

- Min illərdir ki, milli mentalitetimizə görə, matəmi düşmüş insana təskinlik, başsağlığı vermək üçün qohumlar, dostlar, tanışlar hökmən gəlir. Ancaq bu mərasimdə ehsan adı ilə yemək vermək lüzumsuzdur. Sadəcə çay, qənd və halva-vəssəlam. Bir də siyasiləşməmiş azdanasan molla...

Şairə Almaz Allahverdiyeva:

-Bu yas mərasimlərində yemək verilməsinin mən də əleyhinəyəm. İnənirsiz yas sahibinin ürəyi qan ağlayır, amma ehsan vermək məcburiyyətindədir.

Mərasim evi danışılmalıdır, molla gəlməlidir, məzar yeri alınmalı, qazanlar, kəfən pulu, rəhmətliyin yuyulmağının pulu danışılmalıdır! Yas sahibi ölüsünü rahat ağlaya bilmir. Ehsan verilən vaxt ona deyirlər ki, ağlama camaat yeməyini yeyə bilsin! Onu da məcbur edirlər ki, sən ye ki, ehsan tökülüb qalmasın, o yazıq da, tutaq ki, övlad itirib, ya qardaş-bacı itirib: içindən qara qanlar axır, ələcsiz yeyir və arada da deyir ki, siz Allah yeyin, baxın mən də yeyirəm.

Adamlar qaşıqla boşqaba çək-ha-çək salıb plov yeyirlər, üstündən dovğa içirlər, onun üstündən də meyvə yeyirlər, göyərti-pendir nə qoyulub, yeyirlər. Sonra da "Allah rəhmət eləsin" deyib gedirlər. Məncə, yas sahibi böyük

zərəre düşür, molla pul, mərasim evinə pul, yeməklərə pul, məzar yeri pul, məzarın üstü də götürülməlidir axı? Elə böyük yox, az xərcə halva, xurma, limonlu çay olsa, yaxşı olar! Yas yiyəsi banklara borclu

qalmaz! Allaha and olsun, kasıb camaat yasını yola vermək üçün banklardan kredit götürür! Onun da üstünə nə qədər faiz gəlir! Yas yerində yemək yox, eləcə çay süfrəsi verilərsə yaxşı olar.

Laçın rayonunda müxtəlif rəhbər vəzifələrdə çalışmış laçınli ziyalı Qəzənfər Hüseynov:

-Mən həmişə yas mərasimlərində yemək verilməsinin əleyhinə olmuşam. 2023 cü ilin iyun ayı idi. Laçına köçəndən sonra bir qrup laçınli burada yas mərasimində ancaq çay və halva verilməsini məsləhət gördü və tətbiq etdik. Rayonumuzun mollası da bizi dəstəklədi. Yadımdadır bir xeyli əvvəl, Mübariz Qurbanlı dini işlər üzrə komitənin sədri

olandı bu məsələ qaldırıldı, ancaq camaat qəbul etmədi. Mübariz müəllim bəyanat verdi ki, yemək süfrələri qurmağın İslamdan qaynaqlanmadığını başa düşdükcə bu adətdən də uzaqlaşacaqlar. Onu da dedi ki, dəbdəbəli süfrələr açmaq ənənəsi, israfçılıq İslamda yoxdur. Dinimizə görə, hətta bu, günah hesab olunur.

Mən də belə düşünürəm ki, yas düşəndə ehsan adı ilə yemək-içmək süfrəsi təşkil etmək islam dininə ziddir. Dəfələrlə din xadimlərindən, illahiyyətçilərdən eşitməmişəm ki, İslam dinində 7, 40, 52, il, cümə axşamı deyilən yas məclisi yoxdur. Çünki bunun adı israfçılıqdır. Hədislərdə İmam Əli (ə) buyurur: "Vay olsun israfçıya. Vücudunun faydasından, həyatının dərkindən necə də uzaqdır".

Bu prosesin dayanmasında, bu işin müsbət həllində Qafqaz Müsəlmanları İdarəsinin rolu vacibdir.

İctimai xadim Ramil Bənnayev:

-Əlbəttə yemək süfrəsi məqsədəuyğun deyildir. Birinci yas sahibi kəderini və itkisini yaşamaq yerinə gələcək adamlara yemək sü-

rəsini düşünməli olur. Hər kəsin də buna həm maddi imkan çatdır, həm də ki, başsağlığı üçün gedəcək şəxslər vəfat edəndə üzülmək yerinə yas mərasimlərində siyahıya düşməli olduqları pulu fikirləşirlər. Bundan başqa əvvəlki illərdə yas mərasimlərində 10-20 manat siyahıya düşürdülərsə son aylar bu 50 manata qaldırılıb. Bu rəqəmdə hər kəs üçün uyğun deyildir.

Bir şeyi də qeyd etmək lazımdır ki, yas mərasimlərində yemək süfrəsinin yığışdırılması kütləvi təşkil edilməlidir. Bir rayonda bir neçə kənddə yığışdırılma effekt vermir. Çünki, kəndlər bir birinə qohumdurlar.

Birində yığışdırıb qonşu kənddə qalması effekt vermədi. Bunu rastlaşdığım hallara istinadən deyirəm.

Tanınmış həkim Azər Qasımov:

-Bəli, yaşlarda ehsan adı ilə verilən isti yeməklər yığışmalıdır. Bir neçə gün əvvəl çox maraqlı bir məlumat oxudum. Deyilirdi ki, Ağdaş şəhər Hacı İsmayıl məscidində rayonun bütün din xadimlərinin, rayon ağsaqqallar şurasının, ziyalıların, şəhid ailələrinin, Qarabağ əlillər cəmiyyətinin, kənd icra və bələdiyyə nümayəndələrinin, rayonun iş adamlarının və Ağdaşın yetirmələri olub. Bakıda yaşayan bir qrup ağdaşlının iştirakı ilə 200 nəfərlik tədbir keçirilib.

Tədbirdə yas məclislərində ehsan adı ilə müxtəlif meyvə, şirniyyat və isti yeməklərin verilməsi qadağan edilib.

Rayonda yas məclislərində çay, qənd, limon və xurma verilməsi ilə bağlı yekdil qərar qəbul olunub. Ağdam rayonu sakinləri də bu təklifi dəstəkləyir. Ən azından əksəriyyəti.

Kəlbəcərli İlqar Quliyev:

-Yenə yas mərasimlərində ehsan verilib-verilməməsi gündəmə gəlib. Bu məsələ qadağalarla, cərimələrlə həll olunmaz. Həm də qonağına süfrə açan ev sahibini cərimələmək hüquq pozuntusudur. Məclisi idarə edən mollanı cərimələmək olar. Əgər kənddə qayda qoyulubsa qaydanı pozan adamın məclisində hamılıqla insanlar bir stəkan çay içib durub getsələr qazanlar dolu qalar, digərlərinə də

dərs olar. Çay, limon, xurma, halva, pendir, göyərti, su, çörək verilərsə uzaqdan-yaxından gələn heç kim ac qalmaz.

Yemək verilməyə 5-10 manat yas pulu çay süfrəsinin xərcini, mağarın kirayə haqqını, dəfn xərcini ödəyər, kimlərin iştirak etdiyini bilmək üçün olar. Amma külfətliliklə gedib adama 1 kiloət yeyib 10 manat yazdırmaq yas sahibinin belini qırmaqdı.

Qəbirüstü abidələr də ehsan kimi özünü göstərmə, rısovkalıq, yarış forması alıb. Qoca atasını doğru-düzgün mualicə etdirməyən, qulluğunda durmayan öləndə onlara qəbristanlıqda villa tikir. Bunun öləndə nə xeyri var?

Heç olmasa işğaldan azad olunmuş ərazilərdə məzarların bərpasına dövlət nəzarəti olmalıdır. Standart abidə layihəsi hazırlanmalıdır.

Bir xasiyyətimiz də var. Qohumumuzun, həmkəndlimizin xəstə olduğunu biləndə həyınə çatmağa, mualicəsinə kömək etməyə tələsmirik. Öləndə tökülüşürük ehsanını yeməyə.

Pandemiya dövründə sərt qadağalara baxmayaraq padvallarda gizli ehsan verənlər də biz idik...

Müzakirəni həmkarım Səxavət Məmmədin bir söhbəti ilə nöqtələmək istəyirəm:

-Yas mərasimləri ilə toyun fərqi o idi ki, yasda molla, toyda tamada başda oturardı. Demək, Ağdamda yas mərasimlərində ehsan verilməsi qadağan edilib. Bəzi adamlar var buna qarşı çıxırlar. Yas yerindəyəm. Bir neçə ağsaqqal deyir ki, bu doğru deyil. Dilim dinc durmayıb, soruşdum ki, niyə? Deyirlər, bəs ehsan verilməyəndə ölmüz urvatsız olur.

"Demək ölünü urvatlı edən yeməkdir", deyəndə kişinin biri dedi, çox hətərən-pətərən danışsın ha. Adamlar tanıyıram dedəsinin yasını yola vermək üçün bankdan kredit götürüb, borca girib. Ancaq bunlar urvatdan danışır.

Bu camaatı nizamlaşdırmanın tək yolu qadağa və sərt cəzadır.

Əntiqə Rəşid

"Bakcell" "11-ci Milli Seçim Konfransı"nın əsas tərəfdaşdır

Innovasiya və sürət lideri "Bakcell" Avropa Gənclər Parlamentinin (AGP) Azərbaycan nümayəndəliyinin təşkilatçılığı ilə keçirilən "11-ci Milli Seçim Konfransı"nın əsas tərəfdaşdır.

AGP Azərbaycan tərəfindən 8-12 avqust tarixlərində təşkil edilən "Milli Seçim Konfransı" Azərbaycanın müxtəlif bölgələrindən və Avropa ölkələrindən olan fəal gəncləri bir araya gətirir. İştirakçılar tədbirlərdə və debatlarında rəqəmsal dövrün aktual mövzuları üzrə fikir mübadiləsi aparır və beynəlxalq sessiyalarda ölkəni təmsil etmək şansı qazanırlar. Tədbirin açılış mərasimində "Bakcell"-in ic-

timailliyətlə əlaqələr və korporativ kommunikasiyalar üzrə direktoru Aysel Süleymanova gəncləri salamlayaraq bildirib ki, rəqəmsallaşmanın sürətlə yayıldığı bir dövrdə innovasiyalar bir sıra fəaliyyət istiqamətlərində inkişaf imkanları yaradır. O, innovasiya mövzusunda əsaslanan bu cür görüşlərin gənclərin gələcək karyeraları üçün əhəmiyyətli olduğunu vurğulayıb. Tədbirdə "Bakcell"-in məhsul üzrə eksperti Rüşət Quliyevin təqdimatında "Süni intellekt və innovasiya" mövzusunda interaktiv sessiya keçirilib. Təlimin əsas məqsədi gənclərin rəqəmsal savadlılığını artırmaq, onları texnologiya və süni in-

telektlə ən son trendlərlə tanış etmək, həmçinin bu sahələrin gələcək imkanlarına dair düşüncələrinin formalaşdırılmasına dəstək olmaqdır. Sessiya zamanı innovasiyaların gündəlik həyata təsiri müzakirə olunub, iştirakçılar interaktiv tapşırıqlar vasitəsilə yaradıcı və innovativ ideyalarını nümayiş etdirmək imkanı əldə ediblər. "Bakcell" bu təşəbbüslə korporativ sosial məsuliyyət (KSM) və dayanıqlılıq strategiyasını davamlı olaraq icra edir və cəmiyyətin dayanıqlı gələcəyinə öz töhfəsini verir. Şirkət gənclərin bilik və bacarıqlarının artırılmasına, innovativ düşüncə və liderlik potensialının təkmilləşdi-

rilməsinə yönəlmiş sosial layihələri daim prioritet hesab edir.

"Bakcell" haqqında

"Bakcell" Azərbaycanın ilk və ən böyük özəl telekommunikasiya şirkətidir. Hazırda şirkət üç milyondan çox müştərini yüksəkkeyfiyyətli və sürətli telekommunikasiya xidmətləri ilə təmin edir. Ölkə iqtisadiyyatının qeyri-neft sektorunun ən böyük investorlarından biri olan "Bakcell" süni intellekt əsaslı innovativ həllərlə Azərbaycanın dayanıqlı inkişafına töhfə verir. "Bakcell" müxtəlif ölkələrdə telekommunikasiya, enerji, yüksək texnologiyalar və tikinti sahələrində fəaliyyət göstərən "NEQSOL Holding" beynəlxalq şirkətlər qrupunun tərkibinə daxildir.

Aqil Abbas şair Kəramət Şükürovun vəfatından kədərlandiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verir.

Əbülfət Mədətoğlu ailə üzvləri ilə birlikdə şair Kəramət Şükürovun vəfatından kədərlandiklerini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verirlər.

Faiq Şükürbəyli ailə üzvləri ilə birlikdə Qazax rayonunun İkinci Şıxlı kənd sakinini Turqut Vəliyevə atası Vəli kişinin vəfatından kədərlandiyini bildirir və dərin hüznlə başsağlığı verir.

Təsisçi və baş məsləhətçi:
Aqil ABBAS

Baş redaktor:
İradə TUNCAY

Qəzet "Ədalət" qəzetinin bilgisayar mərkəzində yığılıb səhifələnməmiş və "Son dakika" MMC Neşriyyatında ofset üsulu ilə çap edilmişdir.

Müəlliflərin mövqeyi ilə redaksiyanın mövqeyi üst-üstə düşməyə bilər.

KAPİTAL Bankın 1 sayılı Nəsimi rayon filialı.
kod: 200112 h/h
Müxbir hesab: 0137010001994
S.W.I.F.T. Bik: AIBAZ 2xhesab N:
38070019411100451111 VOEN: 1300456161
İndeks:0107 Qeydiyyat nömrəsi 100

Ünvan: Bakı AZ1073 Mətbuat prospekti, 529-cu məhəllə, "AZƏRBAYCAN" neşriyyatı, 6-cı mərtəbə.
Telefon: 538-05-50, 538-51-31, 534-55-98 Faks: 539-80-26
adaletqezeti@rambler.ru
adaletqezeti@mail.ru, adaletqezeti@box.az

Tiraj: 1500
Sifariş: 241
Çapa imzalanmışdır:
14.08.2025

ƏDALƏT •

15 avqust 2025-ci il